ਕਲਪਨਾ ਮੇਹਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ
ਬਨਾਮ
ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ
(ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 558 ਦਾ 2012)
ਮਈ 09, 2018
ਦੀਪਕ ਮਿਸਰਾ, ਸੀ.ਜੇ, ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਏ. ਕੇ. ਸਿੱਕਰੀ,
ਡਾ. ਡੀ. ਵਾਈ. ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ

ਜਨਹਿੱਤ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ:

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਕਲਾਵਾਂ 32 ਅਤੇ 136 – ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ – ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ – ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਦਾਇਰਾ – ਮਨੁੱਖੀ ਪੈਪੀਲੋਮਾ ਵਾਇਰਸ (ਐਚ.ਪੀ.ਵੀ.) ਟੀਕੇ ਲਈ ਕਲੀਨਿਕਲ ਟ੍ਰਾਇਲਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾਵਾਂ – ਭਾਰਤੀ ਦਵਾ ਨਿਯੰਤਰਕ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਸਰਚ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਟੀਕੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਸਬੰਧੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ – ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਿਤ ਐਚ.ਪੀ.ਵੀ. ਟੀਕਾ, ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਗਰਭਾਸ਼ਯ ਗਰਦਨ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ – ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨੌਜਵਾਨ ਕਿਸ਼ੋਰੀਆਂ 'ਤੇ ਟੀਕੇ ਦੇ ਟੀਕਾਕਰਣ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਯੋਗ – ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਅਸਮਾਇਕ ਮੌਤ – ਸਿਹਤ ਕਾਰਕੁਨ ਦੁਆਰਾ ਐਚ.ਪੀ.ਵੀ. ਟੀਕੇ ਦੀਆਂ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਜੋਖਮ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ – ਦੋਸ਼ੀ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ – "72ਵੀਂ ਅਤੇ 81ਵੀਂ" ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ, ਆਈ.ਸੀ.ਐਮ.ਆਰ., ਐਨ.ਜੀ.ਓ. ਅਤੇ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਵਿਧ ਕਮੀਆਂ ਅਤੇ ਚੂਕਾਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ – ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰਕੁਨ ਦੁਆਰਾ ਕਲੀਨਿਕਲ ਟ੍ਰਾਇਲਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ – ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ – ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਦੋ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ- ਕੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਲਾਵਾਂ 32 ਜਾਂ 136 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਫੈਸਲਾ: ਪਰ ਕੁਰੀਅਮ: ਕਲਾਵਾਂ 32 ਜਾਂ 136 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਆਰਟਸ. 32, 136 ਅਤੇ 105 – ਮਾਨਵ ਪਾਪੀਲੋਮਾ ਵਾਇਰਸ (ਐਚ.ਪੀ.ਵੀ.) ਵੈਕਸੀਨ ਲਈ ਕਲੀਨਿਕਲ ਟ੍ਰਾਇਲਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ – ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਹਵਾਲਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ – ਫੈਸਲਾ: ਪੇਰ ਦੀਪਕ ਮਿਸਰਾ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ.:(ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਐ.ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ.) ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਮਦਦ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸ. 57(ਅ) ਅਧੀਨ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ 74 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ – ਆਰਟ. 32 ਜਾਂ ਆਰਟ. 136 ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ – ਜਿੱਥੇ ਤੱਥ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਤੱਥ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਆਜ਼ਾਦ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ – ਰਿਪੋਰਟ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ – ਪੇਰ ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਜੇ. (ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਸਿੱਕਰੀ, ਜੇ.ਜੇ. ਲਈ): ਆਰਟ. 32 ਜਾਂ ਆਰਟ. 136 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਉੱਤੇ, ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਦੇਣਾ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ – ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ

ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਮਲਾ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਸੁਰਤ ਧਾਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ – (ਪੇਰ ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ.): ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਆਰਟ. 105 ਅਧੀਨ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਾ ਕੇਵਲ ਪੜ੍ਹਨ ਉੱਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਅਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ – ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦਾ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਸ. 57(ਅ) ਅਧੀਨ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਜਾਂ ਘਟਨਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ 'ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਚੁਣੌਤੀ' ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਕਮੇਟੀ – ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 'ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ – ਜਦੋਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਲਾ. 105, 118, 194, 121, 122 ਅਤੇ 212 – ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ – ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਆਦਿ – ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾ – ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ – ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਪਹੁੰਚ – ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀਆਂ – ਭੂਮਿਕਾ, ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ – ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀਆਂ – ਇੰਗਲੈਂਡ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ – ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ – ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ।

ਮੌਲਿਕ ਸਿਧਾਂਤ – ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਰਬੋਚਤਾ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ, ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ, ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ, ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ – ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ।

ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 – ਐਸ. 57(4) – ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ – ਐਕਟ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ – ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ – ਫੈਸਲਾ: ਐਸ. 57(4) ਅਧੀਨ, ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਰਸ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ – ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਐਸ. 57(4) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ – ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਐਸ. 74 ਅਧੀਨ ਸਵੀਕਾਰਯ ਹੈ।

ਰੈਫਰੈਂਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ: ਪ੍ਰਤੀ ਦੀਪਕ ਮਿਸਰਾ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾਧੀਸ (ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾਧੀਸ ਲਈ) 1. ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 57(4) ਅਧੀਨ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹੇ ਗਏ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 74 ਅਧੀਨ ਸਵੀਕਾਰਯ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 32 ਜਾਂ 136 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜਿੱਥੇ ਤੱਥ ਵਿਵਾਦਿਤ ਹੋਵੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਈ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਤੱਥ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਆਜ਼ਾਦ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ

ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਲੋਂ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਨਾਗਰਿਕ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੋਵੇ। [ਪੈਰਾ 138]

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਰਬੋਚਚਤਾ

2. ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਰਬੋਚਚ ਮੌਲਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਕ੍ਰਿਪਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌਲਿਕ ਕਾਨੂੰਨ, ਅਰਥਾਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੋਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ, ਅਰਥਾਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੇਖ 14, 19 ਅਤੇ 21 ਉਹ ਮੌਲਿਕ ਮੁੱਲ ਹਨ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਂਹ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੇ ਉਸੂਲ ਹਨ ਜੋ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਇਲਾਵਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਤੋਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਰਬੋਚਚਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਬੱਧ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਰਬੋਚਚਤਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13, 15, 16]

(ਕਲਪਨਾ ਮੇਹਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2017) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 307; ਕੇਸਵਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ [1973] ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1: (1973) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 225; ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ [1978] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1: (1977) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 592; ਆਈ ਆਰ ਕੋਹਲੋ ਬਨਾਮ ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ [2007] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 706 : (2007) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਪਾਬੰਧੀਆਂ

3. ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨਾਲ ਬੱਧੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦਾ ਠੀਕ-ਠੀਕ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ, ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ, ਜੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਾਰਬਹੌਮਤਾ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਮੂਲ ਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 17, 201]64-F; 66-E-F]

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਬਨਾਮ ਅਨਵਰ ਅਲੀ ਸਰਕਾਰ [1952] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 284 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1952 ਐਸ.ਸੀ. 75; ਕੇ.ਸੀ. ਗਜਾਪਤੀ ਨਾਰਾਇਣ ਦੇਓ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਓੜੀਸਾ [1954] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1953 ਐਸ.ਸੀ. 375; ਦੀਪ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ [1959] ਸੁਪ. 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 8 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1959 ਐਸ.ਸੀ. 648; ਸਿਨੇਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2017) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 59 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਓ'ਨੀਲ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਾਊਨ (1878) ਐਲ.ਆਰ. 5 ਆਈ.ਏ. 178; ਅਟਾਰਨੀ-ਜਨਰਲ ਲਈ ਓਂਟਾਰੀਓ ਬਨਾਮ ਅਟਾਰਨੀ-ਜਨਰਲ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ (1912) ਏ.ਸੀ. 571 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

"ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ" ਕੂਲੀ ਦੁਆਰਾ (ਅੱਠਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਵਾਲਿਊਮ I) – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸੱਤਾਵਾਂ ਵੰਡ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ

4. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਸੱਤਾਵਾਂ ਵੰਡ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਾਮਲੇ ਲੋਕਤੰਤਰ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਅਸਲੀ ਨੈਤਿਕਤਾ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਵਾਤਾਵਰਣ, ਸਮਾਜਿਕ ਹਿੱਤ, ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ, ਅਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਜਾਣਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਸਕਤ ਕਰਨ ਵਰਗੇ ਮਾਮਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸੱਤਾਵਾਂ ਵੰਡ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕੋਈ ਸਖਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹਨਾਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਅਗਾਊ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ ਫਲਣਸ਼ੀਲਤਾ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 271]*

ਬੀ-ਡੀਆਈ

ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਿਰਾ ਨੇਹਰੂ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜ ਨਾਰਾਇਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1975) ਸੁਪ. ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 : [1976] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 347; ਕੇਸਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਦਾ ਰਾਜ [1973] ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 : [1973] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 225; ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਸਿਮਲਾ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਅਭਿਭਾਵਕ ਅਤੇ ਹੋਰ [1985] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 676 : (1985) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 169; ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਦਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਦਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ [2014] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 875 : (2014) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 696; ਭੀਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ [2010] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 218 : (2010) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 538; ਮਾਨੁਸ਼ੀ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਚੌਹਾਨ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਰਾਜ [1997] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 705 : (1997) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 622; ਰੇਲਵੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ [2003] ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1344 : (2003) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 289 [2003] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1085; ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਘੁਨਾਥ ਗਜਾਨਨ ਵਾਇਨਗੰਕਰ 2004 ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 4264 : [2004] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 365; ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਅਰਾਵਲੀ ਗੋਲਫ ਕਲੱਬ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਚੰਦਰ ਹਾਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ [2007] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1084 : (2008) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 683; ਆਸਿਫ ਹਮੀਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [1989] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 19 : (1989) 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 364; ਆਈ ਆਰ ਕੋਹਲੋ ਬਨਾਮ ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਦਾ ਰਾਜ [2007] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 706 : (2007) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ

5.1 ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਵੀਕ□ਤ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਸਬੰਧੀ ਭਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਜੈਵਿਕ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੱਤ ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਵੀ ਇਸੇ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮਹਾਨ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਸੰਵਿਧਾਨਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਜੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਮਾਨਾ ਹੈ।

[ਪੈਰਾ 28-9/III-7-ਸੀਆਈ-ਈਆਈ]

5.2 ਜਦੋਂ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਆਇਕ ਸੰਯਮ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਜੋ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਹੈ, ਉਹ ਬੇਲਗਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਨਿਆਇਕ ਸੰਯਮ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਇਕ ਸੰਯਮ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਕਿ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੰਜਾਮਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੱਜਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਰਨ।

5.3 ਨਿਆਇਕ ਸੰਯਮ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਆਇਕ ਤਿਆਗ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਨਿਸਕ੍ਰਿਯਤਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਉਸ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਕੰਧਿਆਂ ਉੱਤੇ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਡ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਖਲ ਵਿਰੁੱਧ ਰੱਖਿਆਕਰਤਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸੋਚਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ, ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ, ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹਿਚਕਿਚਾਹਟ ਜਾਂ ਭੈਅ ਦੇ, ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋਵੇ, ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਵੀਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ 1954 ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 447: [1955] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 415 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

5.4 ਜਦੋਂ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੌਕਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਦਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਮਿਲ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਹ ਦੁੱਖ ਨਾ ਪਾਉਣ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚੌਕਸ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਰਾਖੀ ਕਰਨ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਜਿਸਨੂੰ "ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਆਤਮਾ - ਇਸਦਾ ਬਹੁਤ ਦਿਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।" ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 32 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 32 ਅਧੀਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਲੰਘਣਯੋਗ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ। [ਪੈਰਾ 34-35]

ਕੇ.ਐਸ. ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ 1958 ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 419 : [1958] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1295 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

6. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ – ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਉੱਤੇ ਪਾਈ ਗਈ ਡਿਊਟੀ ਇੱਕ ਔਖੀ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ ਤਜਰਬਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਲਚਕਦਾਰ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਇੱਟ ਰੱਖ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਸਰਬੋਚਚਤਾ ਨੂੰ ਜਤਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸੰਕੇਤਾਤਮਕ ਅਰਥ ਪ੍ਰਗਟਾ ਸਕਣ। ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਆਸਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, ਸਿਰਜਣਾ ਅਤੇ ਖੋਜ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਕਸ਼ਰ, ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਚੁੱਪਾਂ ਜਾਂ ਅਧਰਾਂਗੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖੋਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖੋਜ ਅਤੇ ਖੋਜ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਹਿਤਾਰਥ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਜੋ

ਸੰ

ਐਸ. ਆਰ. ਬੋਮਮਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ
[1994] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 644 : [1994] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1; ਜੀ.ਵੀ.ਕੇ. ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ
[2011] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 366 : [2011] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 36; ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਨਵੀਨ ਜਿੰਦਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ [2004] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1038: [2004] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 510; ਕੇ.ਐਸ. ਪੁੱਟਸਵਾਮੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2017) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1; ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਐਡਵੋਕੇਟਸ-ਆਨ-ਰਿਕਾਰਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ [1993] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 659 : (1993) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 441 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ:

7. ਸੰਵਿਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਰੇਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਮੰਨਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੀਮਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੀਮਾਵਾਂ ਸੰਕੀਰਣ ਅਤੇ ਸੀਮਿਤ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ ਅਸਲ ਨੁਕਸਾਨ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਬਜਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲਫ਼ਜ਼ੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ, ਤਾਂ ਧਾਰਣਾ ਬਦਲ ਗਈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਜੋ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਦਾਰ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਨਿਰਮਾਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਯੋਗ ਬਣਾਏ।

ਏ.ਕੇ. ਗੋਪਾਲਨ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਰਾਜ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1950 ਐਸ.ਸੀ. 27 : [1950] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 88; ਆਰ ਕੋਹੇਲੋ ਬਨਾਮ ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਦੀ ਰਾਜ [2007] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 706 : (2007) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1; ਰੁਸਤਮ ਕਾਵਸਜੀ ਕੂਪਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ (1970) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 248; ਸਕਾਲ ਪੇਪਰਸ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ [1962] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 842 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1962 ਐਸ.ਸੀ. 305; ਸੰਭੂ ਨਾਥ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [1974] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 : (1973) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 856; ਹੀਰਾਲਾਲ ਹਰਸੁਖਲਾ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [1975] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 198 : [1975] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 778; ਖੁਦੀਰਾਮ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [1975] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 832 : (1975) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 81; ਮਨੇਕਾ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ [1978] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 248; ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ [2006] 7 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 336 : (2006) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 212 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

8. ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੂਹਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕਰਤੱਵ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ. ਨਾਲ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਸੰਸਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ ਲੇਖ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਸੰਸਦੀ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀਆਂ ਕਲਾ 105 ਅਤੇ 122 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 50][81-C-D]

ਬੀ.ਆਰ. ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਐਨ. ਦੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ [2001] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 191 : (2001) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 231; ਕੇਸਵਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਦੀ ਰਾਜ [1973] ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 : (1973) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 225; ਮਿਨਰਵਾ ਮਿਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ [1981] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 206 : (1980) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 625; ਮਨੋਜ ਨਰੂਲਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ [2014] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 965 : (2014) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1; ਕੁਲਦੀਪ ਨਾਇਅਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ [2006] 5 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 : (2006) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1; ਆਈ.ਆਰ. ਕੋਹੇਲੋ ਬਨਾਮ ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਅਤੇ ਹੋਰ [1993 ਨਰਸਿਮਹਾਨ ਕਮੇਟੀ [1977] ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਸੰਕਲਚੰਦ ਹਿਮਾਤਲਾਲ ਸੇਠ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ [1978] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 423 : (1977) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 193 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਮੈਲਬੌਰਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਕਾਮਨਵੈਲਥ [1947] 74 ਸੀ.ਐਲ.ਆਰ. 31 (ਆਸਟ); ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਕੈਪੀਟਲ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਪੀਟੀ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਤੇ ਨਿਊ ਸਾਊਥ ਵੇਲਜ਼ ਦੀ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੀ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਗਿਆਪਨ ਕੇਸ) [1992] 177 ਸੀ.ਐਲ.ਆਰ. 106 (ਆਸਟ); ਮੈਸਾਚੁਸੇਟਸ ਬੈਂਡਿੰਗ ਅਤੇ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟੇਡ ਸਟੇਟਸ 352 ਯੂ.ਐਸ. 128 (1956); ਆਰ.ਈ. ਮੈਗਰੀ, 'ਆ ਸੈਕੰਡ ਮਿਸਕੈਲੇਨੀ-ਐਟ-ਲਾ' (ਸਟੀਵੈਨਜ਼, ਲੰਡਨ, 1973), ਪੰਨਾ 152 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ

9. ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੇ ਸੰਸਦਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੇ ਇੱਕ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਭਰਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਸਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਸੰਸਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਬਿੱਲ, ਮਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਦਨ ਨੂੰ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਸਦਾਂ ਦੇ ਜੀਵੰਤ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਭਰੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਸਦਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ, ਸੰਯੋਜਨ, ਮੈਂਡੇਟ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਚੇਅਰਪਰਸਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਆਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਐਮ.ਪੀ.ਜ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਗਰੁੱਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ਾ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਅਕਸਰ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਖਰੀ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਚੈਂਬਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਅਕਸਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁ-ਪਾਰਟੀ ਸੰਯੋਜਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਨੀਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰਤਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਕਸਰ ਲਗਾਤਾਰ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਸਥਿਰ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਰਾਹੀਂ। [ਪੈਰਾ 58-59][ਪੈਰਾ 58-ਈ-ਐਚ]

ਕਮੇਟੀ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ: ਸਟੇਟ ਕਮੇਟੀ ਅਸਾਈਨਮੈਂਟਸ, ਰੋਨਾਲਡ ਡੀ. ਹੇਡਲੰਡ, ਰਾਜਨੀਤਕ; ਖੋਜ ਤਿਮਾਹੀ, ਵੋਲ. 42, ਅੰਕ 4, ਪੰਨਾ 597-625; ਵੁਡਰੋ ਵਿਲਸਨ, "ਕਾਂਗਰਸੀਸ਼ਨਲ ਸਰਕਾਰ", 1885, ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੇਸੀਓਸੀ ਫਾਈਨਲ ਰਿਪੋਰਟ, (ਬਾਲਟਿਮੋਰ, ਜੌਨਸ ਹੌਪਕਿੰਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1981) p.69; ਨੈਸ਼ਨਲ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਸੰਸਥਾ, ਸੰਸਦ ਸੰਗਠਨ: ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵ੍ਹਿਪਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ - ਮਾਂਗੋਚੀ, ਮਲਾਵੀ ਵਿੱਚ NDI ਵਰਕਸ਼ਾਪ, ਜੂਨ 1995 (ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਨੈਸ਼ਨਲ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਲਈ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਮਲੇ, 1995); "ਦੀ ਇੱਕ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ"; ਹੈਨਸਾਰਡ, ਤੀਜੀ ਲੜੀ, ਭਾਗ.235 (1877) ਪੰਨਾ. 1478;"ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ 1920-1947" - ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ.

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ

10. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਪਿਤਾਮਾਂ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਾਡੀ ਵਿਵਿਧਤਾ ਤੋਂ ਉੱਠਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਜੋ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ,

ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਵਿਧ ਅਤੇ ਜਟਿਲ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵੀ ਕਾਫੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸਦਾ ਕਾਫੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਦਨ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਹੈ ਜੋ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਜਾਂ ਚੁਣੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਦਨ ਜਾਂ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਿਰਦਾਰ ਹੈ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ

11. ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਉੱਤੇ ਗਹਿਰੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ (ਐਮ.ਪੀ.) ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ, ਬਾਹਰੀ ਮਾਮਲੇ, ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਵਪਾਰ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਸਮੇਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦਾਇਰੇ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਲਈ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸਥਾਰਤ ਅਧਿਐਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸਰੋਵਰ ਹਨ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਯੋਗਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ

12.1 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 105 ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮਾਣਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 105 ਦੇ ਉਪ-ਅਨੁਚਛੇਦ (2) ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਦ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਫਰਸ਼ ਉੱਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉਸ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਅ) ਅਧੀਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਅੰਦਰ ਬੋਲੀ ਗਈ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 105(2) ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ (1), (2) ਅਤੇ (3) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਸਦਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਤੌਰ ਤੇ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੂਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 118 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦਾ ਹਰ ਇੱਕ ਸਦਨ, ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। [ਪੈਰਾ 86-87]

12.2 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 105 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 194 ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਤਾਤਿਸ ਮੁਤਾਂਡਿਸ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 105 ਵਿੱਚ "ਸੰਸਦ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਧਾਰਾ 194 ਵਿੱਚ "ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ" ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਿਸਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਵੀ।[ਪੈਰਾ 88]

ਯੂ.ਪੀ. ਅਸੈਂਬਲੀ ਕੇਸ [ਖਾਸ ਸੰਦਰਭ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ 1964] 1965 ਏ.ਆਈ.ਆਰ 745 ; [1965]

ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 413; ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਹੋਰ [2007] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 317 : (2007) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 184 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਬਲੈਕ ਦੀ ਲਾਅ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ; 6ਵੀਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਐਡ., 1990, 91,197; ਐਰਸਕਾਈਨ ਮੇ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਟ੍ਰੀਟੀਜ਼, (ਲੈਕਸਿਸ ਨੈਕਸਿਸ, 24ਵੀਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਐਡ., 209)।

ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ

13. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 121 ਅਤੇ 122 ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਦੋਵੇਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ; ਕਿ ਧਾਰਾ 105(3) ਅਧੀਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾਵਾਂ 122 ਅਤੇ 212 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਕਿ ਧਾਰਾ 122(1) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 212(1) ਇਹ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜੋ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਅਵੈਧਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾਗੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 101,102,105]

ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਜਾਂ ਅਸੰਵਿਧਾਨਕ, ਉਹ ਹੈਮਿਲਟਨ ਬਨਾਮ ਅਲ ਫਾਇਦ [2001] 1 ਏ.ਸੀ 395; ਵੈਲਸਲੀ ਬਨਾਮ ਡਿਊਕ ਆਫ ਬਿਊਫੋਰਟ [1831] ਇੰਗ ਆਰ 809 : (1831) 2 ਰੱਸ & ਮਾਈ 639; (1831) 29 ਈ.ਆਰ 538; ਨਿਊ ਬ੍ਰੰਸਵਿਕ ਬ੍ਰਾਡਕਾਸਟਿੰਗ ਕੋ. ਬਨਾਮ ਨੋਵਾ ਸਕੋਸ਼ੀਆ (ਸਪੀਕਰ ਆਫ ਦ ਹਾਉਸ ਆਫ ਅਸੈਂਬਲੀ) [1993] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 319; ਹਾਰਵੀ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਬ੍ਰੰਸਵਿਕ (ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ) [1996] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 876; ਬੁੱਲਸਵੂਲ ਬਨਾਮ ਗੋਸੇਲ (1884) 12 ਕਿਊਬੀਡੀ 271 (ਡੀ) – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

“ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ” ਸਰ ਵਿਲੀਅਮ ਹੋਲਡਸਵਰਥ ਦੁਆਰਾ – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਬਾਹਰੀ ਮਦਦਾਂ ਵਜੋਂ 14.1 ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 1121]

14.2 ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਅਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਸਦ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਮੌਕੇ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ। ਜਿਥੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇਸ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਜਾਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ। ਇਹ ਇੱਕ ਮੁਕਾਬਲਾ, ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ, ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਇੱਕ ਮੁਕਾਬਲਾ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 1171]

ਆਰ.ਐਸ. ਨਾਇਕ ਬਨਾਮ ਏ.ਆਰ. ਅੰਤੁਲੇ[1984] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 495 ; (1984) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 183; ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ 1963 ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1241 ; [1964] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 371; ਕੇ.ਪੀ.

ਵਰਗੀਜ਼ ਬਨਾਮ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ [1982] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 629 : (1984) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 173; ਡਾ. ਰਮੇਸ਼ ਯਸ਼ਵੰਤ ਪ੍ਰਭੂ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਕਾਸ਼ੀਨਾਥ ਕੁੰਟੇ ਅਤੇ ਹੋਰ [1995] 6 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 371 : (1996) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 130; ਨੋਵਾਰਟਿਸ ਏ.ਜੀ. ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ [2013] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 148 : (2013) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1; ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਾਦਾਭੋਯ ਦੀ ਨਵੀਂ ਚਿਰੀਮਿਰੀ ਪੋਨਰੀ ਹਿੱਲ ਕੋਲੀਅਰੀ ਕੰ. ਪ੍ਰਾ. ਲਿ. [1972] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 609 : (1972) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 298; ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਸਟੀਲ ਸਟਾਕ ਹੋਲਡਰਜ਼ ਸਿੰਡੀਕੇਟ, ਪੂਨਾ [1976] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 504 : (1976) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 108; ਸੁਰਾਨਾ ਸਟੀਲਜ਼ ਪ੍ਰਾ. ਲਿ. ਬਨਾਮ ਡਿ. ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਹੋਰ [1999] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 589 : (1999) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 306; ਅਸ਼ੋਕਾ ਕੁਮਾਰ ਠਾਕੁਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ [2008] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 : (2008) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1; ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ, ਗੁਜਰਾਤ ਬਨਾਮ ਸੂਰਤ ਆਰਟ ਸਿਲਕ ਕਲਾਥ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਸੂਰਤ [1980] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 798 : (1980) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 31; ਧਰਮ ਦੱਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ [2003] 6 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 151 : (2004) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 712; ਕੁਲਜੀਪ ਨਾਇਅਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ [2006] 5 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 : (2006) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪੇਪਰ ਬਨਾਮ ਹਾਰਟ [1992] ਯੂਕੇਐਚਐਲ 3 : [1993] ਏਸੀ 593 ; [1992] 3 ਡਬਲਿਊਐਲਆਰ 1032; ਆਰ. ਬਨਾਮ ਹੇਜ਼ [1981] 1 ਐਸਸੀਆਰ 213; 121 ਡੀ.ਐਲ.ਆਰ. (3ਡੀ) 41; ਰੀ: ਐਂਟੀ-ਇਨਫਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (ਕੈਨੇਡਾ) [1976] 2 ਐਸਸੀਆਰ 373; 68 ਡੀ.ਐਲ.ਆਰ. (3ਡੀ) 452 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 57(4)

1.51 ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 57 ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ "ਚਾਹੀਦਾ" ਨਾਲ, ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਉਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਦਾਇਤਵ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 57, ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦਾ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਦਾਇਤਵ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ 'ਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਕ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਅਧੀਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਐਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 57(4) ਅਧੀਨ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਸਰਾਹਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਦਦ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਸਪਸ਼ਟ, ਦੋਹਰਾ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਉਹ ਮਾੜ ਸਮਝਣ ਲਈ ਵੀ ਮਦਦ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਿਕ ਐਕਟ ਨੇ ਟਾਲਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਨਿਸਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਗਾਰੰਟੀਡ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਜਨਤਕ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਜਨਤਕ ਰਾਏ ਅਤੇ ਧਾਰਣਾ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਮਹਾਨ ਸਤੰਭ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ 'ਚ, ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ। [ਪੈਰਾ 121, 123]

ਇਕਲੈਤਾ ਟਰੱਸਟੀ ਲੋਕ ਸਿੱਖਿਆ ਟਰੱਸਟ ਬਨਾਮ ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮੈਸੂਰ [1976] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 461 : (1976) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 254 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

15.2 ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਉੱਤੇ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਵੇ। ਇਸ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਤਿਵਾਦੀਆਂ ਕੋਲ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ, ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਮਤ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਮਿਲੇਗਾ; ਜਾਂ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਮਤ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਅਣਫਾਇਦਾਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਦੂਜੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ

ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੱਥਾਕ ਖੋਜ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸੰਭਵ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਯੋਗ ਹੋਵੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 124]

15.3 ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਬਿੱਲ ਦੇ ਮੂਵਰ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਜਾਂ, ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈ ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਯੋਗ/ਟਕਰਾਉ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਫਰਕ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 57, ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦਕਿ, ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦਯੋਗ ਤੱਥ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 125]

15.4ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਕੇਵਲ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। "ਮੁਕਾਬਲਾ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਕਰਨਾ; ਵਿਰੋਧ, ਮੁਕਾਬਲਾ ਜਾਂ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣਾ, ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਮਤਲਬ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਤੱਥਾਤਮਕ ਸਕੋਰ ਤੇ ਲਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 127]

ਬਲੈਕ ਦੀ ਲਾਅ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

16.1 ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁੱਦਾ ਕਿਸੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਸਿਦਾਂਤ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਉਚਿਤ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਕਸਿਤ ਨਿਆਇਕ ਸੰਯਮ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਇਕ ਉਚਿਤ ਸੰਤੁਲਨ ਲਈ ਜੁਕਸਤਾਪੋਜ਼ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਨਿਆਇਕ ਸੰਯਮ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਤਰੱਕੀਵਾਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਖਤ-ਜੈਕਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਦੇ ਕਦੇ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਰਾਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਸਮਝਦਾਰੀ ਭਰਿਆ ਮੱਧ ਮਾਰਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੱਧ ਮਾਰਗ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਨਿਆਇਕ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਆਇਕ ਸੰਯਮ ਦਾ ਰੰਗ ਨਿਆਇਕ ਤਿਆਗ ਜਾਂ ਨਿਆਇਕ ਨਿਸਕ੍ਰਿਯਤਾ ਦਾ ਨਾ ਲੈ ਲਵੇ। ਨਿਆਇਕ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਿਆਇਕ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਫਰਜ਼ ਦਾ ਨਿਰਵਾਹ ਕਰਨਾ। ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੀ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਥਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅਨਿਆਇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਦੀ ਕੁਝ ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਦੀ ਸੀਮਾ ਹੋਵੇ।

16.2 ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਿਕਾਊ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ-ਉਨਮੁਖ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲ, ਜੀਵੰਤ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਦਲਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਯੁੱਗਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਡਾਈਮ ਨਾਲ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਕੋਰਟ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਨਵੀਂ ਉਭਰਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਟ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਤਾਜ਼ਾ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ੀਲਾ ਕਰਤਵਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰਵਾਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵੱਡੇ ਜਨਹਿਤ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਾਇਤਵ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 137][120-F-G; 121-A-B] ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2017) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 243; ਲਾਲ ਬਾਬੂ ਪ੍ਰਿਯਦਰਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਅਮਰੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ [2015] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1009 ; (2015) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 795; ਗੁਜਰਾਤ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਸਿਟੀ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਹਿੰਦ ਮਜਦੂਰ ਸਭਾ ਅਤੇ ਹੋਰ [1995] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 173 ; (1995) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 27; ਮੇਡਰਨ ਡੈਂਟਲ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਰਿਸਰਚ ਸੈਂਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2016) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 353; ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲਾਲ ਗੇਰਾ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [2011] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 722 ; (2011) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 529 – ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਲਕਸ਼ਮੀ ਕਾਂਤ ਪਾਂਡੇ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [1984] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 795; (1984) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 244; ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [1997] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 404 ; (1997) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 241; ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ [2006] 6 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 473 ; (2006) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1; ਕਾਮਨ ਕਾਰਨ (ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੋਸਾਇਟੀ) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ 2018 (4) ਸਕੇਲ 1; ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਹਿਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2018) 5 ਸਕੇਲ 51 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਜਜਭਾਯ ਬਨਾਮ ਕਾਸਿਮ 1939 ਏ.ਡੀ. 537; ਮਿਰਾਂਡਾ ਬਨਾਮ ਏਰੀਜ਼ੋਨਾ 384 ਯੂ.ਐਸ. 436 (1966) – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰਤੀ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ. (ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਸਿੱਕਰੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਲਈ ਸਹਿਮਤ):

ਫੈਸਲਾ: 1. ਸਿਦਾਂਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 32 ਜਾਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 136 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ।

ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੋਟ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਸੁਰਤ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

[ਪੈਰਾ 74][183-ਸੀ-ਈ] ਸੰਵਿਧਾਨ

ਸੰਵਿਧਾਨ

2.1 ਆਰਟੀਕਲ 105 ਤੋਂ ਉਭਰਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ

ਉਮੀਦ, ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮੂਹਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਆਸਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਮੁਫਤ ਭਾਸ਼ਣ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਨਿਡਰ ਪ੍ਰਗਟਾਵ ਦੁਆਰਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਦੇ ਹਨ। ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਮੁਫਤ ਬਹਿਣ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਸੰਸਦ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸੰਸਥਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੋਣਵੀਂ ਦੇ ਵਿਵਿਧ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 141]

2.2 ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੁਤੰਤਰ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 19(1)(a) ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ। ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਵਿਆਖਿਆ ਆਰਟੀਕਲ 105(1) ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਹੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹਿਸ ਕਿੰਨੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਡਰਾਫਟ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਰਟੀਕਲ 105(1) ਕੋਈ ਸਧਾਰਨ ਦੁਹਰਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਾਧੂ. ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਫਤ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਨਿਡਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸਾਰ ਹੈ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ. ਸੰਸਦ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼. ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਾਗਰਿਕ, ਸੰਸਦੀ ਭਾਸ਼ਣ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 105(1) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਸੰਸਥਾਗਤ ਮੁੱਲ ਵਜੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਭਾਸ਼ਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣਾ। ਦੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਮਰੱਥਾ. ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜੋ ਉਹ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਸੰਸਦ ਦੇ ਪੋਰਟਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰਾਈਮਿਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਸਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਇਸਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼। ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਹੋਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਜਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟ ਲਈ ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ, ਪੇਪਰ, ਵੋਟਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਸੰਸਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰ - ਭਾਵ, ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਧਾਰਾ (1) ਅਤੇ (2), ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਅਤੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਸਦ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਨੂੰ 44ਵੀਂ ਸੋਧ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ. ਧਾਰਾ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਚੌੜਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ "ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਸਦਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਸੰਸਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ। ਉਹ ਸੰਸਦ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸੰਸਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿੰਨੇ ਹਨ, ਸੰਸਦ. [ਪੈਰਾ 15][129-G-H; 130-A-F]

2.3 ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਹਰ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਸਿਰਫ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਜਦ ਤੱਕ ਨਿਯਮ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਸੰਸਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਰੰਤ ਭਾਰਤ ਦੀ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਸਨ (ਅਨੁਕੂਲਨ ਅਤੇ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ)। [ਪੈਰਾ 161]

2.4 ਅਨੁਚਛੇਦ 119 ਇੱਕ ਖਾਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਹਰ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਜਾਂ ਸੰਗ੍ਰਹਿਤ ਫੰਡ ਤੋਂ ਧਨ ਦੇ ਆਵੰਟਨ ਸਬੰਧੀ ਕਾਰਜ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 122 ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ (ਜਾਂ ਕ੍ਰਮ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ) ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ। ਜੋ ਲੋਕ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕਦੇ ਕਦੇ ਅਣਚਾਹਿਆ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾ ਸਕਣ। [ਪੈਰਾ 17, 18][13-ਜੀ-ਐਚ; 132-ਸੀ-ਡੀ] 2.5 ਸੰਵਿਧਾਨ ਜੋ ਮੌਲਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ ਗਈ ਗੱਲ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੋਟ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੁਆਰਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜੋ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਰ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 20]

ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀਆਂ

3.1 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 105 ਸੰਸਦ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 118(1) ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਕਲਾਪ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹਨ। ਅਧਿਆਇ IX ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬਿਲਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਿਲਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 22, 23]

3.2 ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XXII ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਗ ਸਬੰਧੀ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹਨ। ਨਿਯਮ 268 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ/ਵਿਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਿਯਮ 270 ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 274 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਕਿ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ "ਵਿਆਪਕ ਸਹਿਮਤੀ" ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੰਸਦ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ 275 ਅਧੀਨ, ਬਿਲਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਨਿਯਮ 277 ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੁੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਘਰ ਲਈ ਸਲਾਹ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 24]

3.3 ਵਿਭਾਗ ਸਬੰਧੀ ਸੰਸਦੀ ਖੜੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹਨ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਮਾਹਰਾਂ ਜਾਂ ਖਾਸ ਦਿਲਚਸਪੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ/ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਸੰਸਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਫੰਕਸ਼ਨ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਹਰੇਕ ਕਮੇਟੀ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਲਈ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਮੰਤਰਾਲਾ/ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦੀਰਘਕਾਲੀ ਨੀਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹੋਣ। ਇਹਨਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੁੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸਲਾਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਭਾਗ ਸਬੰਧੀ ਖੜੇ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਇੱਕ ਜਨਰਲ ਪਰਪਜ਼ ਕਮੇਟੀ (ਅਧਿਆਇ XXIII) ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਘਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇਣਾ, ਜੋ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਧਿਆਇ XXIV ਇੱਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਕੰਮ ਹੈ “ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਆਚਰਣ” ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨਾ, ਆਚਰਣ ਦੇ ਕੋਡ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ, ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਮਾਨਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਣਾ। [ਪੈਰਾ 24, 25]

ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ

4. ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਫਰਕ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਵੈਸਟਮਿੰਸਟਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਸਦੀ ਸਾਰਬਹੋਮਤਾ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਰਬੋਚਤਾ ਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਰਬੋਚਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਭਾਏ ਗਏ ਮਾਨਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਣ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਰਿਵਿਊ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸੰਸਥਾ ਆਪਣੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰੇ। ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਵਾਯਤਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀਅਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਸਰਤ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਸਮਕਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ, ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਰਿਵਿਊ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਰਾਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਦਾਵੇਦਾਰੀ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਦਾਵੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਕੇਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਰਿਵਿਊ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 43]

ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ 1964 [1965] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 413; ਪੀ ਵੀ ਨਰਸਿੰਹਾ ਰਾਵ ਬਨਾਮ ਰਾਜ/ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.(ਐਸ.ਪੀ.ਈ.) 1998 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 870 : (1998) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 626; ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ, ਲੋਕ ਸਭਾ [2007] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 317 : (2007) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 184; ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਮੇਟੀ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ [2010] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1105 : (2010) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 113 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਬ੍ਰੈਡਲਾਘ ਬਨਾਮ ਗੋਸੇਟ (1884) 12 ਕਿ.ਬੀ.ਡੀ. 271;ਡਿੰਗਲ ਬਨਾਮ ਐਸੋਸੀਏਟਡ ਨਿਊਜ਼ਪੇਪਰਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ (1960) 2 ਕਿ.ਬੀ.ਡੀ. 405; ਕਲੀਸਿਆ ਆਫ ਸਾਇੰਟੋਲੋਜੀ ਆਫ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਬਨਾਮ ਜੌਨਸਨ-ਸਮਿਥ (1972) 1 ਕਿ.ਬੀ.ਡੀ. 522; ਪੈਪਰ (ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਇੰਸਪੈਕਟਰ) ਬਨਾਮ ਹਾਰਟ (1993) 3 ਡਬਲਿਊ.ਐਲ.ਆਰ. 1032; ਰਿਚਰਡ ਵਿਲੀਅਮ ਪ੍ਰੈਬਲ ਬਨਾਮ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਨਿਊ ਜ਼ੀਲੈਂਡ ("ਪ੍ਰੈਬਲ") (1994) 3 ਡਬਲਿਊ.ਐਲ.ਆਰ. 970; ਰੈਗ. ਬਨਾਮ ਮਰਫੀ ("ਮਰਫੀ") (1986) 4 ਏ.ਐਲ.ਆਰ. 498; ਹੈਮਿਲਟਨ ਬਨਾਮ ਅਲ ਫਾਇਦ ("ਹੈਮਿਲਟਨ")(2001) 1 ਏ.ਸੀ. 395; ਤੌਸੈਂਟ ਬਨਾਮ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਆਫ ਸੇਂਟ ਵਿੰਸੈਂਟ ਅਤੇ ਗ੍ਰੇਨਾਡਾਈਨਜ਼ ("ਤੌਸੈਂਟ")(2007) 1 ਡਬਲਿਊ.ਐਲ.ਆਰ. 2825; ਰੀਜੀਨਾ (ਬ੍ਰੈਡਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ) ਬਨਾਮ ਸਕੱਤਰ ਆਫ ਸਟੇਟ ਫਾਰ ਵਰਕ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਜ਼ (ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ)(2007) ਈ.ਡਬਲਿਊ.ਐਚ.ਸੀ. 242 (ਐਡਮਿਨ); ਸਰਕਾਰੀ ਵਪਾਰ ਦਫਤਰ ਬਨਾਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ) (2009) 3 ਡਬਲਿਊ.ਐਲ.ਆਰ. 627; ਵੈਲਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਦਫਤਰ (2014) ਈ.ਡਬਲਿਊ.ਐਚ.ਸੀ. 3815 (ਐਡਮਿਨ); ਵਿਲਸਨ ਬਨਾਮ ਪਹਿਲੀ ਕਾਉਂਟੀ ਟ੍ਰੱਸਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (2001) ਏ.ਸੀ.816; ਓਵੇਨ ਰੋਬਰਟਸ ਜੋਇਨਿੰਗਜ਼ ਬਨਾਮ ਰੋਜਰ ਐਡਵਰਡ ਵਿੰਡਹਮ ਬੁਕੈਨਨ (2004) ਯੂ.ਕੇ.ਪੀ.ਸੀ. 36; ਪ੍ਰੈਬਲ ਬਨਾਮ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਨਿਊ ਜ਼ੀਲੈਂਡ ਲਿਮਿਟੇਡ (1994) 3 ਆਲ ਈ.ਆਰ. 407, ਪੀ.ਸੀ.; ਆਰ ਬਨਾਮ ਕਰੀ (1992) – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸੱਤਾਵਾਂ ਵੱਖਰਾਪਣ: ਇੱਕ ਬਾਰੀਕ ਆਧੁਨਿਕ ਸਿਧਾਂਤ

5.1 ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ, ਕੁਝ ਸਿਧਾਂਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵੱਖ ਹੋਣਾ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮੂਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਮੂਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਬਣਤਰ, ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਸੋਧ ਇਸ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਛਾਣਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਸਥਿਤੀ, ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਸਖਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਨ ਨਿਯਮ ਘੜ ਕੇ

ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਇਸਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਉੱਚ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਏ ਵਿਧਾਨਕ ਚਰਿੱਤਰ. ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਪਮਾਨ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਚਰਿੱਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਅਪਵਾਦ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵੱਖਰਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਮਹੱਤਤਾ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਜ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਅੰਗ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੋਰ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਰੁੜੱਪਣ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਦੂਜੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਨਿਯਮ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਰੇਦਾਰ। ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਫ੍ਰੇਮ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ. ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ, ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਕਿ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ. ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉੱਥੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ. ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਵੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਸਥਾਪਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ ਸਿਧਾਂਤ ਜੋ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸਧਾਰਣ ਕਾਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਦ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਵੈਧ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰੇਗੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿਛੋੜਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾ ਗਲਤ ਜਾਂ ਅਵੈਧ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜੋ ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਲਾਗੂਕਰਨ ਜੋ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰੋ (ਸਿਰਫ ਅਯੋਗ ਕਰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਇਹ) ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ। ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਹ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 58][170-G-H; 171-ਏ-ਐਚ; 172-ਏ-ਬੀ]

5.2 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵੱਖਰੇਵੇਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ, ਸਾਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਮੂਲ ਪੱਥਰ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਅਸਲ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਮੰਨਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਗ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਅਵਹਾਰਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਤੰਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੱਖਰੇਵੇਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਸ ਦੇ ਵਰਣਨਾਤਮਕ ਸਮੱਗਰੀ ਤੱਕ ਘਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਦੇ ਨਿਯਮਨ ਸੰਬੰਧੀ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਨ ਅਤੇ ਵਰਣਨਾਤਮਕ ਦੋਵੇਂ ਗੁਣ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਿੱਖਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਸੱਤਾ ਦਾ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 59][17]ਬੀ-ਡੀ]

ਰਾਮ ਜਵਾਇਆ ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [1955] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 225; ਰੀ: ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦੇ

ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ [1965] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 413; ਇੰਦਿਰਾ ਨਹਿਰੂ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਨਾਰਾਇਣ [1976]

ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 347 : (1975) ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1; ਆਈ.ਆਰ ਕੋਹਲੋ ਬਨਾਮ ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਦੀ ਰਾਜ [2007] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 706 : (2007) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1; ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਦੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਦੀ ਰਾਜ [2014] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 675 : (2014) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 696; ਲਕਸਮੀ ਸਾਸਿਦ [?] ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ [1976] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 237 : (1976) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 750; ਇੰਡੀਅਨ ਅਲੂਮੀਨੀਅਮ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਦੀ ਰਾਜ [1996] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 23 : (1996) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 637; ਐਸ.ਐਸ. ਬੋਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬੀ.ਡੀ ਸਰਦਾਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ [1997] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 307 : (1997) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 522; ਸ਼ਿਰੂਪਾਥੀ [?] ਕਾਟਨ ਮਿਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰੋਚ ਬੋਰੋ ਮਿਊਨਿਸਿਪੈਲਿਟੀ [1970] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 388 : (1969) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 283; ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਐਡਵੋਕੇਟਸ-ਆਨ-ਰਿਕਾਰਡ-ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ (2015) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1; ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਜੀਤ ਐਸ. ਬਿਸ਼ [2007] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 705 : (2007) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 586; ਭੀਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ [2010] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 218 : (2010) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 538; ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਐਡਵੋਕੇਟਸ-ਆਨ-ਰਿਕਾਰਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ (2016) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1; ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਮੇਟੀ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ [2010] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 979 : (2010) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 571; ਕਾਮਨ ਕਾਰਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ [2017] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 291 : (2017) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 158 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਬਕਲੀ ਬਨਾਮ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ [1950] ਆਇਰਿਸ਼ ਰਿਪੋਰਟਸ 67 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਿਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਛੋੜਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪੀਟਰ ਏ ਗੇਰਾਂਜੇਲੋਸ ਹਾਰਟ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ, 2009; ਪਬਲਿਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਛੋੜਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰੋਸੈਸ, 2003; ਲਾਬੀ ਅਤੇ ਟੈਮਕਿੰਸ ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ ਦੁਆਰਾ ਪਬਲਿਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਛੋੜਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਈ ਬਾਰਨੇਟ[1995] ਪਬਲਿਕ ਲਾ 599 ਤੇ 599-60; ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਧਿਐਨ ਦੁਆਰਾ ਸੀ ਮੁਨਰੋ, ਦੂਜਾ ਸੰਸਕਰਣ (ਲੰਡਨ, ਬਟਰਵਰਥਸ, 1999) ਤੇ 304; ਕਾਨੂੰਨ ਲਿਬਰਟੀ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨਵਾਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਧਾਰ ਦੁਆਰਾ ਟੀਆਰਐਸ ਅਲਨ (ਆਕਸਫੋਰਡ, ਕਲੈਰੇਂਡਨ ਪ੍ਰੈਸ, 1993) ਚੈਪਟਰ 3 ਅਤੇ 8; ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਸਟਿਸ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਇੱਕ ਲਿਬਰਲ ਥਿਊਰੀ ਦੁਆਰਾ ਟੀਆਰਐਸ.ਅਲਨ (ਆਕਸਫੋਰਡ, ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 2001); 'ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ?: ਨਿਆਂਇਕ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਛੋੜਨ' ਦੁਆਰਾ ਜੇ. ਹੈਡਨ, ਐਲ. ਮਾਇਰ, ਐਸ. ਪਾਲਸਨ ਅਤੇ ਟੀ. ਪੋਗੇ (ਸੰਪਾਦਕ), ਅਧਿਕਾਰ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ: ਜੋਸਫ ਰਾਜ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਥੀਮਜ਼ (ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 2003) 45-70; 'ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਯਮ ਦੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ' ਦੁਆਰਾ ਕਿੰਗ (2008) 28 ਆਕਸਫੋਰਡ ਜਰਨਲ ਆਫ ਲੀਗਲ ਸਟੱਡੀਜ਼ 409, 428; 'ਨਵੀਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਛੋੜਨ' - ਆਧੁਨਿਕ ਰਾਜ ਲਈ ਇੱਕ ਥਿਊਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਓਇਨ ਕੈਰੋਲਨਜ਼ (2009)(ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 2009) 253; ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਛੋੜਨ ਦੀ ਥਿਊਰੀ ਨਾਲ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਓਇਨ ਕੈਰੋਲਨ ਐਸਐਸਆਰਐਨ, (2011) 26 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇੱਕ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸੰਬੰਧ

- 6.1 ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲਿਸ ਨੂੰ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਘਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਬੂਤ, ਸਮੇਤ ਮਾਹਰ ਸਬੂਤ, ਮੌਖਿਕ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਘਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਬਿੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਵਿਧਾਨਕ ਸਰੀਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਾਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਫਰੇਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਲਾਹ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਲਾਹ, ਆਖਰਕਾਰ, ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਸਲਾਹ ਹੈ ਵਿਧਾਨਕ ਸਰੀਰ ਨੂੰ। ਸਲਾਹ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਜਾਂ ਜਾਇਜ਼ਾਤਾ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ

ਕੇਵਲ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 6]

6.2 ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰੀ ਮਹਿਕਮਿਆਂ/ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸੰਸਦ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸੰਸਦ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਜੋਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ। [ਪੈਰਾ 6]

6.3 ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਮੱਗਰੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਅਤੇ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਰਿਪੋਰਟ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਸਮੇਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਬਾਰੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਮਿਸਐਡਵੈਂਚਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼, ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਉੱਤੇ ਚਾਨਣ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 6]

6.4 ਸੰਸਦੀ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜੋ ਘੱਟ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਮਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਫਰੇਮਿੰਗ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਪਾਰਲੈਮੈਂਟਰੀ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 6]

ਸਟੈਚਯੂਟਰੀ ਇੰਟਰਪ੍ਰਿਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਜਸਟਿਸ ਜੀ ਪੀ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ 14ਵੀਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਐਡੀਸ਼ਨ:ਪੰਨਾ 253 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

6.5 ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿਧਾਂਤਕ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥ ਵਜੋਂ - ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੀ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 6]

6.6 ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ/ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ. ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਬਣਾਉਣਾ। ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਦ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਿਕ ਢਾਂਚੇ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਸੰਸਦੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਮੇਟੀ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਮਾਜਕ ਭਲਾਈ ਦਾ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਸਦੇ ਫਰੇਮਵਰਕ ਵਿੱਚ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ. ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕਿਉਂ ਹੈ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਇੱਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ. ਦਾ ਕੰਮ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਤਤਪਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸ਼ਾਸਨ। ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਨਹਿੱਤ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਡਿਸਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਇੱਕ ਫੰਕਸ਼ਨ ਜੋ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ

ਨਿਰਣਾ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਨਾਲ ਕਦਮ ਹੈ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ। ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਵੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਕੀ ਇਹ ਇਸਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਹੈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਰਜਾਤਮਕ ਪੂਰਕਤਾ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ. ਦੀ ਕੀਮਤੀ ਸੂਝ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਏ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਰਾਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਸਰੋਤ। 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਨੀ ਗਈ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਕਿ ਇਹ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਰੁੱਖਾਂ ਲਈ ਲੱਕੜ ਨੂੰ ਖੁੰਝਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇਸ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਡੋਮੇਨ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਹੈ. ਇੱਕ ਵਾਰ ਸੰਸਦ ਨੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਇਹ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਹੈ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਹੈ ਜ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸਹਾਰਾ ਮੰਗਦੀ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ. ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਏ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਮ ਸਮਝ, ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਲਾਹ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਤੋਂ ਕੇਸ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੂਰਨ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 66][175- ਸੀ-ਐਚ; 176-ਏ-ਡੀ]

6.7 ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਿਤ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨਾਂ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਚਲਣਗੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਖੋਜ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਦੁਆਰਾ ਕਰਤਵ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਸਵੈ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਪਟਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਖੋਜ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਝਗੜੇ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਖੋਜ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।[ਪੈਰਾ 67]

ਜਯੋਤੀ ਹਰਸ਼ਦ ਮਹਿਤਾ ਬਨਾਮ ਦ ਕਸਟੋਡੀਅਨ [2009] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1523 : (2009) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 564; ਦ ਸੋਲ ਟ੍ਰਸਟੀ, ਲੋਕ ਸਿਖਿਆ ਟ੍ਰਸਟ ਬਨਾਮ ਦ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ, ਮੈਸੂਰ [1976] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 461 : (1976) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 254; ਓਮਕਾਰ ਨਾਥ ਬਨਾਮ ਦ ਦਿੱਲੀ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ [1977] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 991 : (1977) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 611; ਬਾਬੁਰਾਵ ਉਰਫ ਪੱਪੂ ਸਾਵੰਤ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ [1988] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 431: (1988) ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 401 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

6.8 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਜੋ ਦੋਨਾਂ ਸਦਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਦੋਨਾਂ ਸਦਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਤਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮਤਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਮਤਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 57 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਕਸ਼ੀ ਐਕਟ, 1872 ਅਧੀਨ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 68]

ਨਿਸਕਰਸ਼

7.1 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਤੇ ਸੰਭਵਤ: ਉਥਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਬਦਲਾਅ ਬਾਰੇ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਗਰਦੂਤ ਵਜੋਂ ਰੱਖ ਕੇ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ,

ਸਵਤੰਤਰਤਾ, ਗਰਿਮਾ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਅਰਥ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੌਲਿਕ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਜਿਸ ਲੋਕਤਾਂਤਰਿਕ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਉਹ ਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਉਪਨਿਵੇਸ਼ੀ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ, ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਇਸ ਦੇ ਸੱਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀ। ਉਪਨਿਵੇਸ਼ੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਨੀਂਹ ਦੇ ਉਸ ਮਾਨਤਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਬਦਲਾਅ ਆਇਆ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਮੁੱਦੇ ਉੱਠੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਦਲਾਅ ਬਾਰੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਬਾਰੇ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਪਨਿਵੇਸ਼ੀ ਅਤੀਤ ਤੋਂ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਸਮੇਤ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਆਣੇ ਨਾਲ ਅਧੀਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਹੁਣ ਰਾਜ ਦੀ ਸਤਾ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਅਧੀਨਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਉਸ ਮੌਲਿਕ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਗਹਰੀ ਸਮਝ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 701]

"ਦ ਸਟ੍ਰੇਂਜ ਅਲਕੈਮੀ ਆਫ ਲਾਈਫ ਐਂਡ ਲਾਅ" ਜਸਟਿਸ ਅਲਬੀ ਸੈਕਸ ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ 2009 ਪੀਪੀ 32-33 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

7.2 ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਚਰਚਾ ਦੇ ਅਗਰਭਾਗ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਵਿਅਕਤੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਇੰਸਾਫੀ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨਾਇੰਸਾਫੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੱਭਣ ਅਤੇ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਧਨ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਸਮਕਾਲੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ-ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਨੇ ਨਾਇੰਸਾਫੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਉੱਤੇ ਚਾਨਣ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਜੋ ਨਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਸਮਕਾਲੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਇਹ ਯਾਦ ਦਿਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਬਲੈਕ-ਆਉਟਸ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਅਤਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਚਾਹਵਾਨ ਸਾਥੀ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣਾ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾਂਦਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਵੋਟ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਜਾਂ ਵੈਧਤਾ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਕਸਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

7.3 ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਚੁਣੀ ਗਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ. ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਲਾਗੂਕਰਨ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਸਰਤ, ਸਮੇਤ ਭਲਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਰਾਜ. ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਲਾਭ ਲਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ। ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇ ਹੋਰ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਪੂਰਕ ਹਨ ਰਾਜ. ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਆਧੁਨਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ ਇੱਕ 'ਇੱਕ ਅੰਗ-ਇੱਕ ਫੰਕਸ਼ਨ' ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਵੱਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਜੋ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਪੂਰਕਤਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਾਸਨ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਕੰਮ ਸਮਾਜਕ-ਆਰਥਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਉੱਥੇ ਨਿਆਂਇਕ ਦੀ

ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਅਸਲ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਕਮੇਟੀਆਂ। ਆਖਰਕਾਰ ਇਹ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਹੈ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ। ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਰਿਕਾਰਡ। ਅਸੂਲ ਦੇ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਉਥੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਰਗੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਉਪਚਾਰ ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ। ਅਦਾਲਤ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਕਦੋਂ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਹੈ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ. [ਪੈਰਾ 74][182-D-H; 183-ਏ-ਬੀ]

ਪ੍ਰਤੀ ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ (ਸਹਿਮਤ):

ਫੈਸਲਾ: 1. ਹਵਾਲਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ:

(i) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 105 ਦੇ ਉਪ-ਖੰਡ (2) ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਦ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 105 ਦੇ ਉਪ-ਖੰਡ (2) ਅਧੀਨ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

(ii) ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਜਾਜ਼ਤ ਯੋਗ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਮੇਤ ਸੰਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਵਿੱਚ ਗਹਿਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ, ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲ ਕਦਮ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਤਾਂ ਤਦ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਣ।

(iii) ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 57(4) ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਕੋਰਸ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(iv) ਸੰਸਦ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ “ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ” ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਪਬਲਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਕੋਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(v) ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਚਾਹੇ ਪਬਲਿਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹੋਵੇ, ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਸਮਗਰੀਆਂ ਵੀ ਸੱਚੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹਨ।

(vi) ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ 'ਸਵਾਲ' ਜਾਂ 'ਚੁਣੌਤੀ' ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਜਾਂ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਵਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੋਵਾਂ ਉੱਤੇ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬੰਧਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵਤੰਤਰ ਤੌਰ ਤੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ।

(vii) ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ

ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੰਸਦੀ ਸਮਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਿਚਾਰਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਸਮਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ, ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦੇਵੇ।

(viii) ਸੰਵਿਧਾਨ ਰਾਜ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਸਰਬੋਚਚਤਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਪਰ, ਤਿੰਨੋਂ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਤਿੰਨੋਂ ਅੰਗਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਬਾਤਚੀਤ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਿਮਰਸ਼ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਤਿੰਨੋਂ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ 'ਅਸੀਂ ਲੋਕ' ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਕਸਦ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਤਿੰਨੋਂ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿਸ ਹੇਠ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜੀਉਂਦੇ ਹਾਂ।

(ix) ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਅ) ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਧੀਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਸਦਨ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਮੈਂਬਰ 'ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਹਮਲਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਸਦਨ ਦੀ ਛਵੀ ਨੂੰ ਧੁੰਹਾਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਸਭਿਆ ਜਾਂ ਗਾਲੀ-ਗਲੋਚ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸਦਨ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

(i) ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਿਰਧਾਰਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੂੰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਣ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।

(ii) ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁੱਦੇ ਉਸ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਅੱਗੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 152](2S-2-AH; 253-AH; 254-A]

ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ:

2. ਧਾਰਾ 105 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 194 ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 105 'ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 194 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ। ਦੋਵੇਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਨ। ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਆਰਟੀਕਲ 105 ਵਿਚ 'ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ' ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਸੰਸਦ. ਅਨੁਛੇਦ 105 ਦਾ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਗਿਣਦਾ ਹੈ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ। ਉੱਥੇ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਹੇ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੋਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਕੇਸ, ਸੰਸਦੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 105 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ। ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 105 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦੇ. ਫਿਲਹਾਲ ਕਿਸੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸੰਸਦ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਧਾਰਾ 105 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਹੋਰ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 'ਦੂਜੇ ਪੱਖਾਂ ਵਿੱਚ' ਸ਼ਬਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ

ਜ਼ਿਕਰ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਨੁਛੇਦ 105 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਵਿੱਚ। ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) 105 ਉਹੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ ਲਈ ਜਿਸਦਾ ਸਦਨ ਨੇ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਆਮ [ਪੈਰਾ 28-29, 31, 32, 34][194-ਸੀ-ਡੀ; 195-ਈ-ਐੱਚ; 196-ਏ]

ਪੀ.ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਸੀਬੀਆਈ/ਐਸਪੀਈ), (1998) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 626 : [1998] 2 SCR 870 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਰਸਕਾਈਨ ਮਈ ਦੁਆਰਾ 'ਸੰਸਦੀ ਅਭਿਆਸ', ਵੀਹ- ਚੌਥੀ Edn; ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਪੰਜਵੀਂ ਐਡਨ ਵੋਲ. 78 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ

3 ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਜੋ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸੰਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਛੋਟ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਹੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 105 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਸੰਸਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। [ਪੈਰਾ 39, 40]200-E-F]

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ 1964 [ਯੂ.ਪੀ. ਅਸੈਂਬਲੀ ਕੇਸ] ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1965 ਐਸ.ਸੀ. 745 : 1965 ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 745 : [1966] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 413 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

'ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ' ਐਰਸਕਾਈਨ ਮੇ ਦੁਆਰਾ ਚੌਬੀਸਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ; ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਪੰਜਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵੈਲ. 78; 'ਸੰਸਦ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਐਮ. ਐਨ. ਕੌਲ ਅਤੇ ਐਸ. ਐਲ. ਸ਼ਕਧਰ, ਸੱਤਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ—ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ:

4. ਵਰਤਮਾਨ ਇੱਕ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਦੀ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਸੰਸਦੀ ਹੈ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਬਾਰੇ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ। ਵਿਭਾਗੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਹਨ, ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ. ਸੰਸਦ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਹੈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਭਾਗ. ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ. ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੁਆਰਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਹਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਵਿਭਾਗੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਫੰਕਸ਼ਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਮੁੱਚੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨਾਲ ਹੈ ਦੇਸ਼ ਦੇ. [ਪੈਰਾ 49, 50][203-E-H; 204-ਏ-ਬੀ]

5. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 118 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੁਣ

ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸਮੇਤ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਗਿਆ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਮ ਜਨਤਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਵਿੱਚ ਗਹਿਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲ ਕਦਮ ਹਨ। ਅਨੁਚਛੇਦ 118 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੋਵਾਂ ਲਈ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਤੱਕ।

ਐਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇਜਾਜਤ ਸਬੰਧੀ 72ਵੇਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਯਾਚੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸੰਬੰਧੀ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ

6. ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2005 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਦਨ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਸਮਗਰੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦੇਣ ਲਈ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 57, 58, 60]

'ਸੰਸਦ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਐਮ. ਐਨ. ਕੌਲ ਅਤੇ ਐਸ. ਐਲ. ਸ਼ਕਧਰ ਦੁਆਰਾ, ਸੱਤਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ; ਰਾਜ ਸਭਾ ਦਾ ਕੰਮ, ਤੀਜੀ ਐਡੀਸ਼ਨ (2017) ਪੰਨਾ 25 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ:

7.1 ਧਾਰਾ 57 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੀ ਸਾਫ ਪੜ੍ਹਾਈ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਰਸਤਾ, ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਰਟ 118 (1) ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਮੇਤ ਇਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ "ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰਸਤੇ" ਦੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ "ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰਸਤੇ" ਦੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹੋਰ, ਧਾਰਾ 57(4) ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਸ ਤੱਥ ਨਾਲ ਘਟਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 57(4) ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਨੁਕੂਲਨ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 62-64, 67-68]

7.2 ਧਾਰਾ 74 ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ, ਜਾਂ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਏ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਕੋਈ ਆਗਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਚਾਹੇ ਉਹ ਜਨਤਕ ਜਾਂ ਨਿਜੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਸਮਗਰੀਆਂ ਵੀ ਸੱਚੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 69]

ਸਨਮਾਨਿਤ ਜੈਰਾਲਡ ਲਾਰਡ ਸਟ੍ਰਿਕਲੈਂਡ ਬਨਾਮ ਕਾਰਮੇਲੋ ਮਿਫਸੁਦ ਬੋਨੀਚੀ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1935 ਪੀ.ਸੀ. 34; ਸਟੈਂਡਰਡ ਚਾਰਟਰਡ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਏ.ਬੀ.ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. & ਓਰਸ. 2001 (4) ਬੋਮਲਰ 520 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਹੱਦ

8.1 ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵੀ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸਾਧਾਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੁਆਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਸਿਰਫ ਬੋਲਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਵੋਟਿੰਗ, ਮੋਸ਼ਨ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਜਿਵੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਰੂਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਸਦੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਰੂਪ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰੂਪ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਰਟੀਕਲ 105 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਸਦੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਵੀ ਬਖ਼ਸ਼ੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 105 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ IX 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 78]

ਸੰਸਦੀ ਅਭਿਆਸ ਦੁਆਰਾ ਐਰਸਕਾਈਨ ਮੇ, 24ਵੀਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਐਡਨ. – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

8.2 ਹੁਣ ਇਹ ਅਚਰਜ ਨਾਲ ਸੈਟਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ 'ਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। 'ਚੁਣੌਤੀ' ਸ਼ਬਦ 'ਇੰਪੀਚਿੰਗ' ਅਤੇ 'ਕੁਐਸ਼ਚਨਿੰਗ' ਦੋਵੇਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ। [ਪੈਰਾ 83][220-B]

8.3 ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਸੰਸਦ ਦੀ ਅਵਹੇਲਨਾ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ 'ਕੁਐਸ਼ਚਨ' ਜਾਂ 'ਇੰਪੀਚ' ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇੰਪੀਚ ਜਾਂ ਕੁਐਸ਼ਚਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਦਾਅਵਾ ਦਾਖਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇੰਪੀਚ ਜਾਂ ਕੁਐਸ਼ਚਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ। ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨਫੇਅਰ ਡਿਸਐਡਵਾਂਟੇਜ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਪੁਆਇੰਟ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਲਿਆ ਕੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਜਾਂ ਐਤਰਾਜ਼ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 'ਲਿਸ' ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਕਰਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬਾਇੰਡਿੰਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਨਫੇਅਰਡਿਸਐਡਵਾਂਟੇਜ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 100](32)-F-H; 231-A-B]

8.4 ਸੰਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਲੇਖ IX ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 101]

8.5 ਸੰਸਦ ਦੇ ਨਿਯਮ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਸੰਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1874, ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ

ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 104][232-C-D]

8.6 ਜਦੋਂ ਸੰਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਜੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਘਟਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਤੱਥ ਜੋ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਤੱਥ ਹਨ ਜੋ ਵੇਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਹੋਰ ਜਦੋਂ ਸੰਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਈ ਉਚਿਤਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1983) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 713 ; 1983 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 808 ; ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਠਾਕੁਰ ਭਰਤ ਸਿੰਘ (1967) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 454 ; ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1964) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 371 ; ਐਮ/ਐਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਟੈਕਸਜ਼ ਬਨਾਮ ਓਂਕਾਰਮਲ ਝਾਂਜਰੀਆ(1996) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 283; ਮਾਇਸੂਰ ਦੀ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਵੀ. ਬਿਦਾਪ (1973) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 337 ; ਐਮ/ਐਸ ਅਰੁਣਾ ਮਿਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1974) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 202 ; ਐਲ.ਆਈ.ਸੀ. ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੰਜ਼ਿਊਮਰ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਿਸਰਚ ਸੈਂਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (1995) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 482 ; ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1996) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 416 ; ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਕਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2000) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 94 ;

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (2010) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 571 ; ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਸੰਜੀਵ ਉਰਫ ਬਿੱਟੂ (2005) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 181 ; ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਪਾਲ (2007) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 184 ; ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਰਾਮਦਾਸ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਨਾਇਕ ਅਤੇ ਹੋਰ (1982) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 463; ਐਮ/ਐਸ. ਸ਼ੀਸ਼ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1980) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 82; ਐਮ.ਸੀ. ਮੇਹਤਾ ਬਨਾਮ ਕਮਲ ਨਾਥ ਅਤੇ ਹੋਰ (1997) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 388 ; ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1977) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 592 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਆਈ.ਆਰ. ਕੋਹਲੋ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. ਦੁਆਰਾ ਬਨਾਮ ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀ ਸਟੇਟ(2007) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 ; ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਰ. ਗਾਂਧੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ, ਮਦਰਾਸ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (2010) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 ; ਰਤਨ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ (1977) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 424 ; ਕੇਸਵਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ... ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਦੀ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1973) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 225 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ; ਐਮ.ਆਰ. ਬਾਲਾਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਾਇਸੂਰ ਦੀ ਸਟੇਟ (1962) ਸੁਪਲ. 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 439 ; ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਟੇਟ (1980) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 684 ; ਇਰੀਡੀਅਮ ਇੰਡੀਆ ਟੈਲੀਕਾਮ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਮੋਟੋਰੋਲਾ ਇੰਕਾਰਪੋਰੇਟਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (2005) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 145 ; ਆਪਰੇਟਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਐਚ.ਐਮ. ਟ੍ਰੈਜ਼ਰੀ (2007) ਈ.ਡਬਲਿਊ.ਐਚ.ਸੀ. 2062 (ਐਡਮਿਨ); ਆਰ ਬਨਾਮ ਸੈਕਰੇਟਰੀ ਆਫ ਸਟੇਟ ਫਾਰ ਟ੍ਰੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਐਕਸ ਪਾਰਟੇ ਐਂਡਰਸਨ ਸਟ੍ਰਾਥਕਲਾਇਡ ਪੀ.ਐਲ.ਸੀ., 1983 (2) ਆਲ ਈ.ਆਰ. 233 – ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸਕਾਰੀ ਨਿਯਮ ਕਿੰਨੇ ਲਾਗੂ ਹਨ

9. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਬਹਿਸਕਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉੱਪਰੋਕਤ ਦੋ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸੰਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਸਦੀ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ

ਕਹਿਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਅਦਾਲਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦੇਵੇ। [ਪੈਰਾ 110]

ਮੈਸੂਰ ਦੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਵੀ. ਬਿਦਾਪ (1973) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 337 : 1974 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 598; ਆਰ.ਐਸ. ਨਾਇਕ ਬਨਾਮ ਏ.ਆਰ. ਅੰਤੁਲੇ (1984) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 183 : [1984] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 495; ਜਯੋਤੀ ਖੁਸ਼ਾਨ ਮੇਹਤਾ (ਮਿਸਜ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2009) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 564 : [2009] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1229; ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਹੋਰ (2013) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 538; ਕਾਮਨ ਕਾਰਨ : ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੋਸਾਇਟੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ (2017) (7) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 158 : [2017] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 291 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸੱਤਾਵਾਂ ਵੰਡ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣਾ:

10.1 ਕੋਈ ਸੰਸਦੀ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੰਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਦੀ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਬਾਹਰੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਸਾਰਬਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਰਬੋਚਚਤਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਅਚਰਜ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਯੂਨਾਈਟਡ ਕਿੰਗਡਮ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੰਸਦੀ ਸਾਰਬਤਾ ਦਾ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੋਈ ਸਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਸਨਮਾਨ, ਜੋ ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ, (1688) ਦੇ ਲੇਖ 9 ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

10.2 ਭਾਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਸੱਖਤ ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੇਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਰੇ ਤਿੰਨ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅੰਗ ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤਿੰਨੇ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ, ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਸੱਚਾ ਕਾਰਜ ਹੋ ਸਕੇ।

ਰਾਮ ਜਵਾਇਆ ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ AIR 1955 SC 549 : [1955] SCR 225; ਕੇਸਵਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ AIR 1973 SC 1461 : [1973] ਸੁਪਲ. SCR 1 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਲੇਖ 121 ਅਤੇ ਲੇਖ 122:

11.1 ਭਾਵੇਂ, ਲੇਖ 122 ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਪਾਠ ਹੈ 'ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ' ਪਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਣਿਯਮਿਤਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਰੋਕ ਸਿਰਫ ਉਪਰੋਕਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਾਰਵਾਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਕੋਈ ਪੂਰੀ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੇਖ 122 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 125, 128/241-H ਅਤੇ C; 242-D]

11.2 ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਪਵਾਦ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ, 1688 ਦੇ ਲੇਖ IX ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 1261[24]-H; 242-A]

ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਜਾਂ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ:

13.1 ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਆਰੀ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਡ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ।

13.2 ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਅ) ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਡ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਟਿੱਪਣੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਸਦਨ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਹਮਲਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਨਾ ਬਣਾਏ, ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦਬਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।

13.3 ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਅਵਮਾਨਨਾ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ 'ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਧੁਨ' ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਅ) ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਡ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਧੀਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਸਦਨ 'ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਹਮਲਾ ਜਾਂ ਅਸਭਿਆ ਜਾਂ ਗਾਲੀ-ਗਲੋਚ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਸਦਨ ਦੀ ਛਵੀ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸਦਨ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 141, 142]

13.4 ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ, ਉਹ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਬਾਰੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਦਨ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਗੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਰਜੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੋਕੀ ਨਹੀਂ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸੰਭਵ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਜਾਂ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵਜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 143]

ਰੋਮੇਸ਼ ਥਾਪਰ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ [1950] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 594; ਬੈਨੇਟ ਕੋਲਮੈਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1973 ਐਸ.ਸੀ. 106 : [1973] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 757; ਐਮ.ਐਸ.ਐਮ. ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸਿਨਹਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1959 ਐਸ.ਸੀ. 395 : [1959] ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 806; ਖਾਸ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ 1964 [1965] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 413 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਮੇਸਨ ਬਨਾਮ ਵਾਲਟਰ 1869 ਕਿਊ.ਬੀ. ਵੈਲ. 4 ਪੀ. 73; ਐਡਮ ਬਨਾਮ ਵਾਰਡ 1917 ਏ.ਸੀ. 309; ਪੈਪਰ ਬਨਾਮ ਹਾਰਟ (ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਸ) 1993 ਏ.ਸੀ. 593; ਆਰ ਬਨਾਮ ਮਰਫੀ 1986 (5) ਐਨ.ਐਸ.ਡਬਲਿਊ.ਐਲ.ਆਰ. 18, ਹੰਟ, ਜੇ.; ਬਰਡੇਟ ਬਨਾਮ ਐਬਟ (1810) 104 ਈ.ਆਰ. 559, 561– ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ, ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਐਰਸਕਾਈਨ ਮੇ ਦੁਆਰਾ (ਲੈਕਸਿਸ ਨੈਕਸਿਸ,

24ਵੀਂ ਐਡੀ., 2011) – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ

14.1 'ਨਿਰਣਾਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਵਰਨ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਕਾਸਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਉੱਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ। [ਪੈਰਾ 144]

14.2 ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਂਕਿ ਤਿੰਨ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਯਾਨੀ ਵਿਧਾਨ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਖਤ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੇ ਹਰ ਅੰਗ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਸੌਂਪਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਅੰਗ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ ਅੰਗ ਦੇ ਫੰਕਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ।

14.3 ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਡੀ ਸੰਸਦ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ। ਪਰੰਤੂ, ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਲੈਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

14.4 ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਨੁਸਾਰ ਗਠਿਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਸਕੀਮ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ. [ਪੈਰਾ 148][250-H; 251-ਏ]

14.5 ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਡਰ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਵੇ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਗਲਤ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੁਝਾਉਂਦਾ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਮੁੱਦੇ, ਤੱਥ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਅੱਗੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਭਾਰ ਦੇਣਾ ਹੈ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਜ ਹੈ ਜੋ ਕੇਸ ਦਰ ਕੇਸ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਜਾਂ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੇ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਪਾਸ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਿਜੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡਰ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਵੀਕ□ਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗੀ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਕਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਛੀਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 1501]

ਆਈ.ਆਰ. ਕੋਹਲੋ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੁਆਰਾ ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮ ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਰਾਜ (2007) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 :

[2007] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 706; ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ (1977) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 608 : [1978] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਡਿੰਗਲ ਬਨਾਮ ਐਸੋਸੀਏਟਡ ਨਿਊਜਪੇਪਰਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ (1960) 2 ਕਿ.ਬੀ. 405; ਲੈਸਪ੍ਰਿਟ ਡੇਸ ਲੋਇਸ, ਮੋਂਟੇਸਕਿਊ ਦੁਆਰਾ – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

ਦੀਪਕ ਮਿਸਰਾ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

(2017) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 307 ਪੈਰਾ 4 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1973] ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 ਪੈਰਾ 13 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1978] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 ਪੈਰਾ 14 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2007] 1ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 706 ਪੈਰਾ 14 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1952] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 284 ਪੈਰਾ 17 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1954] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 ਪੈਰਾ 17 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

(1959) ਸੁਪਲ. 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 8 ਪੈਰਾ 18 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

(2017) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 59 ਪੈਰਾ 19 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1976] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 347 ਪੈਰਾ 21 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1985] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 676 ਪੈਰਾ 22 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2014] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 875 ਪੈਰਾ 22 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

(2010) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 218 ਪੈਰਾ 23 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1997] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 705 ਪੈਰਾ 24 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2003] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1085 ਪੈਰਾ 24 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2004] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 365 ਪੈਰਾ 24 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2007] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1084 ਪੈਰਾ 24 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ [1989] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 19 ਪੈਰਾ 25 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1989] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 316 ਪੈਰਾ 28 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2007] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 130 ਪੈਰਾ 31 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

(2005) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 287 ਪੈਰਾ 31 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1989] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 488 ਪੈਰਾ 31 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2014] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 463 ਪੈਰਾ 32 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1994] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 579 ਪੈਰਾ 32 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1997] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 671 ਪੈਰਾ 32 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2011] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 443 ਪੈਰਾ 32 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1998] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1120 ਪੈਰਾ 32 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1958] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 415 ਪੈਰਾ 33 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1958] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1295 ਪੈਰਾ 34 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1994] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 644 ਪੈਰਾ 36 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2011] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 366 ਪੈਰਾ 37 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2001] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1038 ਪੈਰਾ 38 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

(2017) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 ਪੈਰਾ 39 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1992] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 659 ਪੈਰਾ 40 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

(1950) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 88 ਪੈਰਾ 41 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

(1970) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 248 ਪੈਰਾ 41 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1962] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 842 ਪੈਰਾ 41 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1974] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 ਪੈਰਾ 41 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1975] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 198 ਪੈਰਾ 41 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1975] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 832 ਪੈਰਾ 41 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1978] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 248 ਪੈਰਾ 41 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2006] 7 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 336 ਪੈਰਾ 43 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2001] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 191 ਪੈਰਾ 44 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1981] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 206 ਪੈਰਾ 44 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2014] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 965 ਪੈਰਾ 45 [2006] 5 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 ਪੈਰਾ 47 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1973] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 172 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 47

[1978] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 423 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 48

[1965] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 413 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 88

[2007] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 317 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 94

[1993] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 319 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 98

[1996] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 876 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 98

[1984] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 495 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 107

[1964] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 371 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 108

[1982] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 629 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 109

[1995] 6 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 371 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 109

[2013] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 148 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 109

[1972] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 609 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 109

[1976] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 504 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 109

[1999] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 589 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 109

[2008] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 110

[1980] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 77 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 111

[1981] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 469 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 114

[1976] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 373 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 114

[2003] 6 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 151 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 115

[1976] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 461 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 122

[1987] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 164 ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਪੈਰਾ 128

[2000] 5 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 65 ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਪੈਰਾ 129

[2002] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 266 ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਪੈਰਾ 129

[2017] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 243 ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਪੈਰਾ 131

[2015] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1009 ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਪੈਰਾ 132

[1995] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 173 ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਪੈਰਾ 133

[2016] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 353 ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਪੈਰਾ 133 ਕਲਪਨਾ ਮੇਹਤਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ

[2011] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 722 ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਪੈਰਾ 133

[1984] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 795 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 137

[1997] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 404 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 137

[2006] 6 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 473 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 137

2018 (4) ਸਕੇਲ 1 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 137

2018 (5) ਸਕੇਲ 51 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 137

ਚੰਦਰਚੂੜ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

[1965] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 413 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 39

[1998] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 870 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 40

[2007] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 317 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 41

[2010] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1105 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 42

[1955] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 225 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 51

[1965] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 413 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 51

[1973] ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 51

[1976] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 347 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 51

[2001] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 706 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 51

[2014] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 875 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 51

[1976] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 237 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 51

[1996] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 23 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 51

[1997] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 507 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 52

[1970] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 388 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 52

(2016) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 52

[2007] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 705 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 53

[2010] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 218 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 54

(2016) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 55

[2010] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 979 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 56

[2017] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 291 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 57

[2009] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1229 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 63 [1976] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 461 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 67

[1977] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 991 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 68

[1998] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 431 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 68

ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ।

[1998] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 870 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 33

[1965] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 413 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 37

2001 (4) ਬੋਮ.ਐਲ.ਆਰ 520 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 71

[1987] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 164 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 102

[1995] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 173 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 102

[2000] 5 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 65 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 102

[2003] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1085 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 102

[2002] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 266 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 102

2017 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਔਨਲਾਈਨ 394 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 102

[2011] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 722 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 102

(2016) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 353 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 102

[2015] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1009 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 102

[1974] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 589 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 107

[1984] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 495 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 108

[2009] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1229 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 111

(2013) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 538 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 115

[2017] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 291 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 117

[1955] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 225 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 120

[1973] ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 121

[1950] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 594 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 129

[1973] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 757 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 130

[1959] ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 806 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 134

[1965] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 413 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 139 ਸਿਵਲ ਓਰੀਜਨਲ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਰਿਟ ਪਿਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 558 ਦਾ 2012.

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 32 ਅਧੀਨ।

ਨਾਲ
ਡਬਲਿਊ.ਪੀ. (ਸੀ) ਨੰਬਰ 921 ਦਾ 2013.

ਕੇ. ਕੇ. ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ, ਏ.ਜੀ., ਮਿਸ ਪਿੰਕੀ ਆਨੰਦ, ਏ.ਐਸ.ਜੀ., ਕੋਲਿਨ ਗੋਂਸਾਲਵਿਸ, ਆਨੰਦ ਗ੍ਰੋਵਰ, ਹਰੀਸ਼ ਐਨ. ਸਾਲਵੇ, ਗੌਰਵ ਬੈਨਰਜੀ, ਸ਼ਿਆਮ ਦਿਵਾਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟਸ, ਮਿਸ ਕਰੁਣਾ ਨੰਦੀ, ਮਿਸ ਮੇਘਾ ਅਗਰਵਾਲ, ਮਿਸ ਤਾਨਿਆ ਅਗਰਵਾਲ, ਮਿਸ ਜਯੋਤੀ ਮੇਂਦੀਰੱਤਾ, ਪੁਰੁਸੋਤਮ ਸ਼ਰਮਾ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਿਯਮ ਚੇਤੀਆ, ਲੋਰੈਕਸੀਨ ਮਾਸਕੁਇਥ, ਵਿਜੈਅੰਤ ਸਿੰਘ, ਮਿਸ ਸ਼ੁੱਦਾ ਰਾਓ, ਰਵੀ ਚੰਦਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਸ਼ਾਂਤਨੂ ਜਾਜੂ, ਐਲ. ਨਿਧੀਰਾਮ ਸ਼ਰਮਾ, ਰੂਪੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਡੀ.ਐਲ. ਚਿਦਾਨੰਦ, ਰਿਤੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਵਾਸਿਮ ਏ. ਕਾਦਰੀ, ਮਿਸ ਸ਼ੁੱਦਾ ਦੇਸਮੁਖ, ਮਿਸ ਸੌਦਾਮਿਨੀ

ਸ਼ਰਮਾ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਕਰ, ਸੁਨੀਤ, ਰਿਸ਼ੀ ਕਾਂਤ ਸਿੰਘ, ਮਿਸ ਐਨ. ਅੰਨਾਪੂਰਨੀ, ਮਿਸ ਹੇਮਲਤਾ ਵਾਹੀ, ਮਿਸ ਜੇਸਲ ਵਾਹੀ, ਮਿਸ ਸ਼ੋਭਿਕਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਆਰ.ਐਨ. ਕਰਨਜਾਵਾਲਾ, ਮਿਸਿਜ ਨੰਦਿਨੀ ਗੌਰੇ, ਮਿਸ ਦੇਬੋਲੀਨਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਮਿਸ ਤਾਹਿਰਾ ਕਰਨਜਾਵਾਲਾ, ਮਿਸ ਤ੍ਰਿਸ਼ਾ ਕੁਮਾਰ, ਮੋਹਿਤ ਮੁਦਗਲ, ਮਿਸ ਨਤਾਸ਼ਾ ਸੇਰਾਓਵਤ, ਮਿਸ ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਗੋਸਵਾਮੀ, ਮਨੀਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਮਾਰਕ, ਕਾਰਤਿਕ ਭਟਨਾਗਰ, ਕਰਨ ਲਾਹਿੜੀ, ਅਵਿਰਲ ਕਪੂਰ, ਮਿਸਿਜ ਮਾਨਿਕ ਕਰਨਜਾਵਾਲਾ (ਮੈਸਰਜ਼. ਕਰਨਜਾਵਾਲਾ & ਕੋ. ਲਈ), ਜਯਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕੁਮਾਰ, ਰੀਕੂ ਸਰਮਾ, ਮਿਸ ਵਰਤਿਕਾ ਸਹਾਇ, ਮਿਸ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸਰਮਾ, ਮਿਸ ਮਨੀਸ਼ਾ ਸਿੰਘ, ਨਵਮੀ ਕੁਮਾਰੀ, (ਮੈਸਰਜ਼. ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਲਾ ਗਰੁੱਪ ਲਈ), ਡੀ.ਵੀ. ਸੀ.ਐਸ. ਸੁੰਦਰਮ, ਉਦਯ ਕੁਮਾਰ ਸਾਗਰ, ਮ੍ਰਿਤਯੁੰਜੈ ਸਿੰਘ, ਮਿਸ ਪੇਰਿਖ & ਕੋ., ਗੁੰਟੂਰ ਪ੍ਰਭਾਕਰ, ਮਿਸ ਪ੍ਰੇਮਾ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀਪਕ ਮਿਸਰਾ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ.[ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਏ.ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ.] ਦੁਆਰਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਸ [2018] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਏ

ਬੀ.1 ਹਵਾਲਾ 6

ਸੀ. ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਦੇ ਤਰਕ 8

ਡੀ. ਜਵਾਬੀਆਂ ਦੇ ਤਰਕ 12

ਈ. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਰਬੋਚਚਤਾ 14

ਐਫ. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉੱਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ17

ਜੀ. ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ 21

ਐਚ. ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 28

ਸੀ

ਆਈ. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ – ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਉੱਤੇ ਪਾਈ ਗਈ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਕਿਸਮ 34

ਆਈ.1 ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ40

ਆਈ.2 ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 42

ਡੀ

ਜੇ. ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ48

ਕੇ. ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਥਿਤੀ 54

ਕੇ.1 ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ54

ਕੇ.2 ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ55

ਕੇ.3 ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ 58

ਐਫ

ਕੇ.4 ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ59

ਐਲ. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ 60

ਜੀ

ਐਲ.1 ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 65

ਐਮ. ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ 71

ਐਮ.1 ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ 72

ਐਮ.2 ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ 81

vਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਐੱਨ ਬਾਹਰੀ ਸਹਾਇਤਾ 91

O. ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ 101 ਦੀ ਧਾਰਾ 57(4)

P. ਉਹ ਫੈਸਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਸਟੈਂਡ ਹੈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ/ਜ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ 106

Q: ਸਿੱਟਾ 113

A. ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ-ਉਨਮੁਖ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉੱਤੇ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀਸ਼ੀਲ ਧਾਰਣਾ ਉੱਤੇ ਜੋਰਦਾਰ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਿਆਇਕ ਸੰਯਮ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਲੇਖ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼. ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਸੰਕੀਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ, ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇੱਕ ਜੀਵੰਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਜੈਵਿਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਕਈ ਧਾਰਣਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸਮਾਉਣ ਦੀ. ਅਦਾਲਤਾਂ, ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਜਿਊਂਦਾ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਵਧ ਰਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਦੂਰਬੀਨੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ. ਫਿਰ ਵੀ, ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਦਿਲਾਉਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਖਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਰਣਾਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਉਚਿਤ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਨੀ ਪਿਤਾਮਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਸੋਚਿਆ ਸੀ।

ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿਗ਼, ਇਹ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਦੋਨੋਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਤੱਥਯਾਤਮਕ ਸਕੋਰ ਜਿਸ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ

ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ (ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ.) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਮਦਦ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅੰਤਿਮ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨੈਵੀਗੇਟ ਅਤੇ ਸਟੀਅਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਰਬੋਚਤਾ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ, ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੇਵਾਂ, ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਲਾਗੂ ਸੰਯਮ, ਅਤੇ ਕਈ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੌਲਿਕ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਖੇਤਰ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋਕਤੰਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਸਬੂਤ ਐਕਟ") ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਧਾਨਿਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਬਾਰੇ।

ਬੀ. ਤੱਥਾਤਮਕ ਪਿਛੋਕੜ

2. ਇਸ ਤੁਰੰਤ ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਵਾਲੀ ਦੋ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਪਹਿਲੀ ਬਹਿਸ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਿਮਰਸ਼ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਦਵਾਈ ਕੰਟਰੋਲਰ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਸਰਚ ਕੌਂਸਲ (ਆਈਸੀਐਮਆਰ) ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਕੇਂਦਰਿਤ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਟੀਕੇ, ਨਾਮਤ: ਮਨੁੱਖੀ ਪਾਪੀਲੋਮਾ ਵਾਇਰਸ (ਐਚਪੀਵੀ) ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਸਬੰਧੀ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 7, ਐਮ/ਐਸ. ਗਲੈਕਸੋਸਮਿਥਕਲਾਈਨ ਏਸ਼ੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 8, ਐਮਐਸਡੀ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਗਰਭਾਸ਼ਯ ਗਰਦਨ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਮਿਊਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਟੀਕੇ ਦੀ ਅਜਮਾਇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਵਿਭਾਜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜ, ਅੰਤਤਃ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਦਾ ਰਾਜ) ਨਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 6, ਨਾਮਤ: ਪੀਏਐਚ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਾਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਚੈਰਿਟੀ ਨਾਲ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਤ ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀਆਂ 'ਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਅਜਮਾਇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ/ਸਰਪ੍ਰਸਤਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਔਰਤਾਂ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਕਤ ਟੀਕਾਕਰਣ ਦੀਆਂ ਪੀੜਤਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਟੀਕਾਕਰਣ ਦੇ ਖਤਰਿਆਂ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਟੀਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਬਿਨਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਦੋ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਚਿੰਤਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।

3. ਦੋ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਓਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਬੈਂਚ ਦਾ ਧਿਆਨ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ (ਪੀਐਸਸੀ) ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੀਐਸਸੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਕੁਝ ਹਲਫਨਾਮੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਟੀਕਾਕਰਣ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਖਤਰੇ ਜਾਂ ਜੋਖਮ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬੀ.1 ਹਵਾਲਾ

4. ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੜਾ ਸੀ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 8, ਐਮ.ਐਸ.ਡੀ. ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਲਈ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਵਾਧੂ ਸਾਲੀਸੀਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਜਦੋਂ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 32 ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰ ਕਸਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜਨਹਿਤ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ 'ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇ ਸਕਦੀ' ਅਤੇ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੈਂਡੇਮਸ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰਕੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਟਾਰਨੀ

ਜਨਰਲ ਦੀ ਵੀ ਮਦਦ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋ-ਜੱਜਾਂ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਲਪਨਾ ਮੇਹਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 145(3) ਅਧੀਨ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤ ਕੀਤਾ:-

"72.ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਤੱਥਾਕਥਿਤ ਸਕੋਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੈਂਡੇਮਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

73. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਟੈਂਡਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਰੁਖ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਜੋਂ ਕਿ ਏ ਖਾਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਬੰਧ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 145(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ। ਸੰਵਿਧਾਨ।"]

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 145(3) ਅਧੀਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ।

5. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋ-ਜੱਜਾਂ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ:-

“7.3.1. (i) ਕੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 32 ਜਾਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 136 ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ?

7.3.2. (ii) ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਕੁਝ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 105, 121 ਅਤੇ 122 ਸੋਚਦੇ ਹਨ?”

ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਕਾਰਨ, ਮਾਮਲਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

C. ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਤਰਕ

6. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਲਿਸ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 105 ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇਪਨ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਨੂੰ ਪੀਐਸਸੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂਡੇਮਸ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੀਐਸਸੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਮੰਨਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 57(4) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਅਨੁਚਛੇਦ 32 ਅਧੀਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਵੈ-ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਅਤੇ

ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਤੋਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਸਾਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਾਜੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੇ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਵੱਖਰੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਪੀਐਸਸੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਕੇਵਲ ਰਾਜੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁੱਲ ਹੈ। “ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਨੋਟਿਸ” ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਉੱਤੇ ਜੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਪਾਦਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਇੱਕ ਸੰਕੀਰਣ ਸਪੈਕਟਰਮ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਪੈਕਟਰਮ ਦੇ ਇਨਪੁਟਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਪੀਐਸਸੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ।

7. ਉਪਰੋਕਤ ਪੇਸ਼ਕਸ਼, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੋਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ, ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੂਰੀ ਦਲੀਲ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਸਟਰ ਕੋਲਿਨ ਗੋਂਸਾਲਵਿਜ਼ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਅਨੰਦ ਗ੍ਰੋਵਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰਦਿਆਂ ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕੋਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਇਹ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 105 ਅਧੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਣ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸੱਦਾ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਅਨੁਚਛੇਦ 105 ਦੇ ਕਲੋਜ਼ (2) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਨੇ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ 'ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਗਿਆ' ਜਾਂ 'ਕੋਈ ਵੋਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ' ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

8. ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਤੱਥਯਾਂਕ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਜਿਸਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 105 ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਭਰਦਾ ਸੀਮਿਤ ਮੁੱਦਾ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 32 ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਅਨੁਚਛੇਦ 105 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਰ ਪ੍ਰਚਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਮਦਦ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮਾਮਲਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

9. ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਨਿਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂਡੇਮਸ ਦੀ ਰਿਟ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਉਥੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਸਕੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ।

D. ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੇ ਤਰਕ

10. ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰਕਾਂ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਮਿਸਟਰ ਕੇ.ਕੇ. ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ, ਭਾਰਤ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ, ਮਿਸਟਰ ਹਰੀਸ਼ ਐਨ. ਸਾਲਵੇ, ਮਿਸਟਰ ਗੌਰਵ ਬੈਨਰਜੀ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਸ਼ਿਆਮ ਦੀਵਾਨ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ.

ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲੱਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕੁਝ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ 'ਤੇ ਸੀਮਿਤ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰ ਹਲਚਲ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ।

11. ਇਹ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਨਹਿੱਤ ਯਾਚਿਕਾ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲੋਕਸ ਸਟੈਂਡੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਢਿੱਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪੱਤਰਾਚਾਰ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਲੇਟਰ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਕੁਝ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਤਰਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਅੜਚਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤਕਨੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੰਘੀ ਸੰਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਗੜਬੜੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕੇ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਾ 'ਤੇ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸਕੇ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਿਹਤਮੰਦ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਦਰਾੜ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗੀ।

12. ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਦੇ ਤਰਕਾਂ ਅਤੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਗੇ। ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਹਿਣਾ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਾਵਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੂਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਸੈਕਸ਼ਨ 57(4) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ, ਅਸੀਂ ਡਰਦੇ ਹਾਂ, ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਅਤਿ-ਸਰਲੀਕਰਣ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਪਹਿਲੂ ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਈ. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਰਬੋਚਚਤਾ

13. ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਰਬੋਚਚ ਮੌਲਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਕ੍ਰਿਪਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌਲਿਕ ਕਾਨੂੰਨ, ਅਰਥਾਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਅੰਗਾਂ, ਅਰਥਾਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਿਜ਼ ਹੋਲੀਨੈੱਸ ਕੇਸਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਸ਼੍ਰੀਪਾਦਗਲਵਾਰੂ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਨ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸਰਬੋਚਚਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਸਰਬੋਚਚਤਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਰਬੋਚਚਤਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਕ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਵਾਦ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕਤਾ, ਮਾਨਦੰਡਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਗਿਆਨ ਤੋਂ ਵੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਆਪਣੀ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਇਸਨੂੰ ਜੈਵਿਕ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਾਰਬਹੌਮਤਾ" ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ "ਸ੍ਰੋਤ" ਹੈ। ਕਦੇ ਕਦੇ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਾਰਬਹੌਮਤਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਰਬੋਚਚਤਾ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

14. ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ 3 , ਭਗਵਤੀ, ਜੇ. (ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਸੀ), ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੁਪਰੀਮ ਲੈਕਸ ਹੈ, ਦਾ ਸਰਵਉੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਇੱਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਸ਼ਾਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਹ. ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਹਰ ਅੰਗ ਦਾ ਸਰਕਾਰ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਜਾਂ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸੀਮਾ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅੰਤਮ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਾਜ਼ੁਕ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਕੀ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਰੇਕ ਸ਼ਾਖਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸੀਮਤ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ ਅਤੇ ਕੀ ਉਸ ਸ਼ਾਖਾ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ

ਕਰਨਾ ਸੀਮਾਵਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ। ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੰਕਲਪ, ਸੱਭਰਵਾਲ, ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਸੀ.ਜੇ. ਐਲਆਰਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੋਏਲਹੋ (ਮ੍ਰਿਤਕ) v. ਦਾ ਰਾਜ T.N.4 , ਨੌ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ. ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅੰਗ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਾਨਿਕ ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ।

15. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਾਰਬਤਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਭੇਦ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ। ਅਨੁਚਛੇਦ 14, 19 ਅਤੇ 21 ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮੂਲ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੇ ਉਸੂਲ ਹਨ ਜੋ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

16. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਜ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੱਖ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਾਰਬਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਬੱਧ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਾਰਬਤਾ ਦੇ ਨਿਲੰਬਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

F ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ

17. ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਬੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾ ਦਾ ਸਹੀ ਮਤਲਬ ਕੀ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਨਵਰ ਅਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਕ) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਉਣ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਦੋਵਾਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੱਦਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਵੀ ਉਪਰਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇ.ਸੀ. ਗਜਪਤੀ ਨਾਰਾਇਣ ਦੇਓ ਬਨਾਮ ਓੜੀਸਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਲਾਜਯੋਗ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਰੰਗੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

18. ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਨ ਸਮੇਂ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਸੀਮਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੀਪ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੂਲੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ “ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਸੀਮਾਵਾਂ” (ਅੱਠਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਵਾਲਿਊਮ I) ਤੋਂ ਇੱਕ ਉਦਧਰਣ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਹੈ:

“ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਜਾਂਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸਟੈਚਿਊਟ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ-ਵਸਤੂ, ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।”

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕਿਵੀਨ ਬਨਾਮ ਬੁਰਾਹ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਥੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ

ਆਪਣੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਉਸ ਸਾਧਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਟਾਰਨੀ-ਜਨਰਲ ਲਈ ਓਂਟਾਰੀਓ ਬਨਾਮ ਅਟਾਰਨੀ-ਜਨਰਲ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁਖਰਜੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ, (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਨੇ ਕੇ.ਸੀ. ਗਜਪਤੀ ਨਾਰਾਇਣ ਦੇਓ ਸੁਪਰਾ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਧਾਨਿਕ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹਨ ਤਾਂ

ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਵਾਲ ਉੱਠੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

19. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਬਿਜੋਯ ਵਿਸ਼ਵਾਮ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ14$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸੰਪ੍ਰਭੁ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਟੈਕਸ, ਡਿਊਟੀਆਂ ਅਤੇ ਫੀਸਾਂ ਦੇ ਲੇਵੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ, ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਰਾਜ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅੰਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਲੱਛਣਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਆਪਸੀ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੰਜ਼ਿਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੋਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਉਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕੇਂਦਰ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਈ ਸ਼ਕਤੀ ਧਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ। ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅੰਗ ਬਣਾਏ ਹਨ।

20. ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ, ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਹੇ ਜਾਣ ਦੇ, ਜੇਕਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੀ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ “ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਪ੍ਰਭੁਤਾ” ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

21. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਪ੍ਰਭੁਤਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਵਿਭਾਜਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਿਰਾ ਨਹਿਰੂ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜ ਨਾਰਾਇਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ, ਬੇਗ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ, ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਐਮ.ਸੀ. ਸੇਤਲਵਾਦ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਉੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਦ ਨੇ "ਦ ਕਾਮਨ ਲਾ ਇਨ ਇੰਡੀਆ" (ਦ ਹੈਮਲਿਨ ਲੈਕਚਰਜ਼), 12 ਸੀਰੀਜ਼, 1960 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ।

“ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੰਘ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦਾ ਹੈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ, ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਐਕਟ ਦਾ ਪੈਟਰਨ ਅਤੇ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਆਫ਼ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਐਕਟ. ਹਾਲਾਂਕਿ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਵੰਡ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਅਜੇ ਵੀ ਵਿਚਕਾਰ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਵੰਡ ਹੈ ਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤਾਂ ਜੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਈ ਹੰਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਨਿਰਣਾ 'ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਇਸਦੀ ਪੂਰੀ ਕਠੋਰਤਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਜਾਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਇੱਕ ਅੰਗ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੁਆਰਾ, ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਹੈ।' (ਵੇਖੋ: ਰਾਏ ਸਾਹਿਬ ਰਾਮ ਜਵਿਆ ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਦਾ 12) ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਆਦੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਨੂੰ ਅਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ। ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੋਰਸ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਮੀਕਰਨ 'ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ' ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਕੀਲਾਂ ਲਈ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਖਰੇਵਾਂ ਸਾਰੇ ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖਾਸ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ, ਸਰਵਉੱਚ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ ਸੰਸਦ ਨਹੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹੈ। ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ, ਡਾਇਸੀ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ।"

[ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ]

22. ਸੱਤਾਵਾਂ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਭਾਰਤੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਠੋਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਸਵਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਮੂਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ। ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਸਿੰਮਲਾ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਾਖਾ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਕਾਨੂੰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਵਾਂਛਨੀਯ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਿਆਂਕਾਂ ਅਤੇ ਫਰਜਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪ੍ਰੱਤਿਕੂਲ ਤੌਰ ਤੇ ਲੋੜ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਉੱਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਉੱਚ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦਾ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਸੱਤਾਵਾਂ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ, ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ, ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਡਾਢੇ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਅੰਗ ਹੈ।

23. ਵਿੱਚ ਭੀਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਸੱਤਾ ਦੇ ਵੱਖਰੇਪਣ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦੋ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ, ਕਿ ਸੱਤਾ ਦਾ ਵੱਖਰਾਪਣ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਕਿ ਆਧੁਨਿਕ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਖਤ ਵੱਖਰਾਪਣ ਨਾ ਤੋ ਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਾਂਛਨੀਯ। ਫਿਰ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵੱਖਰਾਪਣ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਇਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਪਾਠ ਦੀ ਗਹਿਰੀ ਜਾਂਚ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਓਵਰਲੈਪ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਓਵਰਲੈਪ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਕੁਝ ਇਹ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਦੂਜੇ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕਸਰਤ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਛੀਨ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

24. ਵਿੱਚ ਮਨਸੁਖਲਾਲ ਵਿਠਲਦਾਸ ਚੌਹਾਨ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, ਰੇਲਵੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਘੁਨਾਥ ਗਣਪਤਰਾਵ ਮਜਾ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਯਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ... ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਸੀਮਾ ਉੱਤੇ ਨਿਆਂਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਣ ਲਈ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵੱਖਰਾਪਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪਛਾਣਣ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ। ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਭਾਗੀ ਮੈਨੇਜਰ, ਅਰਾਵਲੀ ਗੋਲਫ ਕਲੱਬ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਚੰਦਰ ਹਾਸ

ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ" ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਕਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਖੇਤਰ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਅੰਗ ਨੂੰ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਭੰਗ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਹੋਵੇਗੀ।

25. ਆਸਿਫ ਹਮੀਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਓਂ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਨੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਇਸਦੇ ਹਰ ਅੰਗ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂ, ਵਿੱਤ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਤਲਵਾਰ ਜਾਂ ਪਰਸ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਮੁੱਖ ਰਾਜ ਅੰਗ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੱਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਕਰਨ। ਇਹ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਹੈ। ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਸਮੀਖਿਆ ਇੱਕ ਤਾਕਤਵਰ ਹਥਿਆਰ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹੈ। ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਕਿਰਤ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਸੰਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉੱਤੇ ਇਕੋ ਜਹੇ ਚੈੱਕ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੰਯਮ ਹੈ।

26. ਆਈ.ਆਰ. ਕੋਹਲੋ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਸੱਤਾਵਾਂ ਵੰਡ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਨੌ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੇਸਵਨੰਦ ਭਾਰਤੀ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਇੰਦਿਰਾ ਨਹਿਰੂ ਗਾਂਧੀ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਦੁਹਰਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਅਲੈਕਜੈਂਡਰ ਹੈਮਿਲਟਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ "ਦ ਫੈਡਰਲਿਸਟ" ਤੋਂ ਇੱਕ ਉਦਧਰਣ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ: 67. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਾਵਾਂ ਵੰਡ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ, ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਉੱਤੇ ਸੱਤਾਵਾਂ ਵੰਡ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖਾਸ ਸੰਦਰਭ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ 1964 ਵਿੱਚ ਪਛਾਣਿਆ ਸੀ।

27. ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਕਾਰਤਾਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੇ, ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਾਮਲੇ ਲੋਕਤੰਤਰ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਅਸਲੀ ਨੈਤਿਕਤਾ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਵਾਤਾਵਰਣ, ਸਮਾਜਿਕ ਹਿੱਤ, ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਗ਼ ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਜਾਣਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਸਕਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕੋਈ ਸਟ੍ਰੇਟਜੈਕਟ ਦ□ਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉਦਾਹਰਣ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ ਫਲਣਸ਼ੀਲਤਾ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਐਚ. ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ

28. ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਦਾਇਰਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਘੁਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਆਰ.ਐਸ. ਪਾਠਕ, ਸੀ.ਜੇ. ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ:-

"..... ਭਾਰਤ ਦੀ ਉੱਚ ਨਿਆਇਕਤਾ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣੀ ਗਈ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਰੇਂਜ ਸ਼ਾਇਦ ਦੁਨੀਆ ਦੇ

ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ... ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਿਆਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਲਈ ਸੱਚ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਰੀ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 141 ਦੁਆਰਾ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉੱਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੈ।

ਅਤੇ ਫਿਰ:-

"(1989) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 754 "ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ, ਨਵੇਂ ਖੇਤਰ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਚੋਣ-ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣਗੇ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬਦਲੇ ਸਮਾਜਿਕ ਯੁੱਗ ਲਈ ਹੱਲ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੇ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ 'ਉਚਿਤਤਾ' ਜਾਂ 'ਤਰਕਸੰਗਤਤਾ' ਵਰਗੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੀਆਂ ਮੈਡਾਲਿਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ਨਵੇਂ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਤਰਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਦੇ ਅਨੁਭਵਜਨਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰਿਤ ਮੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਨਵੇਂ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਤਰਣ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਅਦਾਲਤ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਵੀਕ□ਤ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਗ਼ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਬੰਧੀ ਭਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਜੈਵਿਕ ਸਾਧਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੱਤ ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਵੀ ਇਸੇ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਕਰਦੀ ਹੈ।

29. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਏ ਉਪਬੰਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਹੈ।

30. ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਜਮ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹੋ। ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਨਿਰਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਜਮ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸੰਜਮ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੀਮਾਵਾਂ। ਜੱਜਾਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਸੰਵਿਧਾਨ.

31. ਐਸ.ਸੀ. ਚੰਦਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਸੰਯਮ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸੁਰੇਸ਼ ਸੇਠ ਬਨਾਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਇੰਦੌਰ ਮਿਉਨਿਸਿਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਕਾਫੀ ਸਿੱਖਿਆਪ੍ਰਦ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਐਮ.ਪੀ. ਮਿਉਨਿਸਿਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1956 ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸੋਧ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਨੀਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਡੀ

ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ, ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਾਰਬਹੋਮ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਬਾਹਰਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕਰਮਚਾਰੀ ਭਲਾਈ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕਾਰਜਪਾਲਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜਪਾਲਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।

32. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਜਨਗਣਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਰ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਪ੍ਰੈਮੀ ਗ੍ਰੇਨਜ਼ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ; ਐਮ.ਪੀ. ਆਇਲ ਐਕਸਟ੍ਰੈਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ; ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਨਰਮਦਾ ਬਚਾਓ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਲੁਭਾਇਆ ਬੱਗਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਫੈਸਲਾ-

“ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਖਾਸ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਭਰੀ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਇਕ ਬਿਹਤਰ ਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੀਤੀ ਸਰਾਸਰ ਮਨਮਾਨੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਪਸੇ ਦਿਕਸਿਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਵੇ” ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 14 ਦੀ ਮੂਲ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਕਸਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਰਾਇਆਂ ਅਤੇ ਰਾਇਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਇ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਬੈਠਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

33. ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਆਇਕ ਸੰਯਮ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਨਿਆਇਕ ਤਿਆਗ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਨਿਸਕ੍ਰਿਯਤਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇ। ਨਿਆਇਕ ਪਾਲਿਕਾ ਉਸ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤੀਜੇ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਡ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦੀਆਂ ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੋਵੇ। ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰਕਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸੋਚਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ, ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ, ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੋਵੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹਿਚਕਿਚਾਹਟ ਜਾਂ ਭੈਅ ਦੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੀ ਸੰਕੋਚ ਦੇ ਵਰਤਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੰਦਿਰਾ ਜੈਸਿੰਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ"ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:-

"32. ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹਥਿਆਰ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਰੰਸ਼ਨ ਰਸਤਿਆਂ 'ਚ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗੇ, ਇਸਦੇ ਰਕਸ਼ਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਛਾਤੀ ਪਹਿਨ ਕੇ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੀ ਲਪਕਦੀ ਤਲਵਾਰ ਨੂੰ ਚਮਕਾਉਂਦੇ ਹੋਏ।"

34. ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੌਕਾ ਆਵੇ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਦਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਉਰਜਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਦੁੱਖ ਨਾ ਪਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਵਿਚਲਿਤ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੈਂਟੀਨਲ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ 'ਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਕੇ.ਐਸ. ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸਨ ਬਨਾਮ

ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ"ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"... ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਦਿਸਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗਲਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਫ ਰਸਤਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਗਾ।"

35. ਅਜਿਹਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 32 ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਹੋਰ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਡਾ. ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ "ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਆਤਮਾ - ਇਸਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਦਿਲ - ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲੇਖ" ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲੇਖ 32 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ, ਲੇਖ 32 ਅਧੀਨ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ, ਇੱਕ ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬੇਨਿਯਾਜ਼ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ – ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਉੱਤੇ ਪਾਈ ਗਈ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਕੁਦਰਤ

36. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਰਬੋਚਤਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ, ਸੱਤਾ ਦੇ ਵੱਖਰੇਪਨ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਐਸ.ਆਰ. ਬੋਮਮਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਘਰਸਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਚਿਮੜੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਛੱਤਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਮੌਜੂਦਾ ਅਨੁਭਵਾਤਮਕ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਨੂੰ ਨੇਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਟੈਲੀਸਕੋਪ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈਂ। ਜੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਪ੍ਰਿਜ਼ਮ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਰ ਬਦਲਾਅ ਲਈ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਡ 37. ਪੰਜ-ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਜੀ.ਵੀ.ਕੇ. ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਵਿਅਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਰਾਜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਚਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਾਠ ਦੁਆਰਾ ਜਨਮੇ ਅਤੇ ਸਮਰਥਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਸੰਵਿਧਾਨਵਾਦ ਦੀ ਅਸਲ ਰੂਹ ਵੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਗ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾ ਸੌਂਪੇ। ਨਿਆਇਕ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦਿਆਂ,

ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਮਕਾਲੀ ਸ਼ਾਖਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਸੰਯਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ; ਪਰ ਸੰਯਮ ਦਾ ਮਤਲਬ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਤਿਆਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਮੇਤ, ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਤੱਥ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਪਾਠ ਮਤਲਬ ਲੱਭਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਸਰੋਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਸੱਚੇ ਅਰਥ, ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਮਝਦਾਰੀਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਅਭਿਵਿਆਖਿਆ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ—ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਖਿਆ:

“38. ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਲੰਬਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਰਥਾਂ, ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਢਾਂਚਿਆਂ ਦਾ ਜਟਿਲ ਜਾਲ ਵੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਉਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕੋਈ ਇਸ ਦਾ ਸੱਚਾ

ਅਰਥ, ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰੋ. ਲੈਰੈਂਸ ਟ੍ਰਾਈਬ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"[ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਠ ਵਜੋਂ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਇਹ ਪਛਾਣਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ... ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪਾਠ ਇਹ ਹੈ: ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਾਠ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ, ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਸਤਿਤਵ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ, ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।" (ਦੇਖੋ ਮੁਕਤ-ਰੂਪ ਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਚਿੰਤਨ।)*"

38. ਸੰਵਿਧਾਨ ਇੱਕ ਜੈਵਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਦੀ ਚਾਲੂ ਵਿਆਖਿਆ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਬਦਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਰਬੋਚਤਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇੱਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਦਿਆਂ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣਾ ਖੁਦ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਧਾਂ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਲਚਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ [ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਨਵੀਨ ਜਿੰਦਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ]3 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਸ.ਆਰ. ਬੋਮਮਈ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹੈ।

39. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਕੇ.ਐਸ. ਪੁੱਟਾਸਵਾਮੀ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ36, ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਡਾ. ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.) ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਜੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਨਵੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪਾਠ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ. ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਮੂਲ ਦੁਆਰਾ ਫ੍ਰੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸਮਝ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਅਕਾਂਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ਭਵਿੱਖ. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਬਣੋ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠ ਰਹੀ ਸੀ ਸਹੀ

40. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਆਨ-ਰਿਕਾਰਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ 37, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਮਕਾਲੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਲ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਮੁੱਲ ਮੌਜੂਦਾ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੈ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਰਚਨਾ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਖੋਜ ਦੇ ਇੱਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਮੌਜੂਦਾ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਹਨ ਪਹਿਲੂ, ਅਰਥਾਤ, ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਖੋਜ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੇਧ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਅੱਖਰ, ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਚੁੱਪ ਜਾਂ ਅਸਤੀਫਾ ਜੋ ਖੋਜਣਯੋਗ ਹਨ। ਦਾਇਰਾ ਅਤੇ ਖੋਜ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੈ ਪ੍ਰਭਾਵ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹੈ।

1.1 ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

41. ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਾਂਗੇ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਰ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਮੰਨਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੀਮਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਸੰਕੀਰਣ ਅਤੇ ਸੀਮਿਤ ਸਨ। ਇਹ

ਏ.ਕੇ. ਗੋਪਾਲਨ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਮਦਰਾਸ ਵਿੱਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ ਅਸਲ ਨੁਕਸਾਨ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਬਜਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਕਸ਼ਰਿਕ ਵੈਧਤਾ ਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਈ.ਆਰ. ਕੋਹਲੋ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਈ.ਆਰ. ਕੋਹਲੋ ਨੇ ਕੇਸਵਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਮਝ ਨੇ ਏ.ਕੇ. ਗੋਪਾਲਨ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਕਾਲ ਪੇਪਰਸ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਸੁਭਾਸ਼ ਨਾਇਰ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਸੁਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਬਾਗਚੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ, ਹਰਾਧਨ ਸਾਹਾ ਬਨਾਮ ਦ ਸਟੇਟ ਆਫ ਵੈਸਟ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ' ਅਤੇ ਖੁਦੀਰਾਮ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਵੈਸਟ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਗੁਜ਼ਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ, ਜੋ ਕਿ ਮਨੇਕਾ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਹੈ:-

“ਇਸ ਲਈ, ਹੁਣ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਠੀਕ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 19 ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ‘ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ’ ਦੇ ਛੀਨਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਕ੍ਰਿਪਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਆਰਟੀਕਲ 19 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਆਰਟੀਕਲ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।”

42. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਣਾ ਅਯਰ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਗੁਜ਼ਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਿਸਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਦਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਆਰਟੀਕਲ 19 ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਦੋਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰ ਉਲੰਘਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

43. ਆਈ.ਆਰ. ਕੋਹਲੋ (ਉਪਰੋਕਤ), ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਨੇਕਾ ਗਾਂਧੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਦੀ ਮਨਮਾਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਵੱਖਰੇ ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਬਲਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਆਪਕ ਪਰੀਖਣ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਠਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਅਣਿਵਾਰਿਆ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਮੌਲਿਕ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਆਧਾਰਭੂਤ ਮੁੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਲੇਖ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਵੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਜੋ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਦਾਰ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

1.2 ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

44. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਿਦ੍ਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬੀ.ਆਰ. ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਐਨ. ਦੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ", ਜਦੋਂ ਕੁਓ ਵਾਰੰਟੋ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਬਹੁਮਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਧੀਨ ਅਨੁਚਛੇਦ 164 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਇਕ ਦੀ ਮੈਂਬਰੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਨੁਚਛੇਦ 173 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਹੈ। ਆਈ.ਆਰ. ਕੋਹਲੋ (ਉਪਰੋਕਤ), ਜਦੋਂ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਕੇਸਵਨੰਦ ਭਾਰਤੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਮਿਨਰਵਾ ਮਿਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਇਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਸੀਮਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

45. ਮਨੋਜ ਨਰੂਲਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ", ਅਦਾਲਤ, ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 75(1) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨੇ ਰਾਇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਹੇ ਗਏ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਮਨਾਹੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤੋਂ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਬਹੁਮਤ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਗੰਭੀਰ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਜਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਕੋਈ ਅਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਨੁਚਛੇਦ 75(1) ਵਿੱਚ ਮਨਾਹੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 164(1) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦ

46. ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਜੋ ਮਨੋਜ ਨਰੂਲਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਿਹਿਤਾਰਥ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਨਿਹਿਤਾਰਥ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਤਰਕਸੰਗਤ ਅਨੁਮਾਨ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਜਾਇਜ਼ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਛਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਲਬੋਰਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਕਾਮਨਵੈਲਥ* ਵਿੱਚ, ਡਿਕਸਨ, ਜੇ. ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਿਹਿਤਾਰਥ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਜਬੂਰੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਹਨ। ਮੇਸਨ, ਸੀ.ਜੇ., ਵਿੱਚ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਕੈਪੀਟਲ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਪੀਟੀ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਤੇ ਨਿਊ ਸਾਊਥ ਵੇਲਜ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੀ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ* [ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਗਿਆਪਨ ਕੇਸ], ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਟਰਕਚਰਲ ਨਿਹਿਤਾਰਥ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ "ਤਰਕਸੰਗਤ ਜਾਂ ਵਿਅਵਹਾਰਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਸਟਰਕਚਰ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ"। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਪਾਠ ਜਾਂ ਪਾਠ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਸਹਾਰਾ ਜਾਂ ਤਾਕਤ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕੱਢਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤਰਕ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਕਈ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕਜੁਟ ਤੌਰ ਤੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਬਸਟੈਂਟਿਵ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੀਂਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

47. ਕੁਲਦੀਪ ਨਾਇਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ*, ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ, ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 80 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਜੀ. ਨਾਰਾਇਣਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਜੀ. ਪੰਨੀਰਸੇਲਵਮ ਅਤੇ ਹੋਰ" ਤੋਂ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਉਦਾਰ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੂਲ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਮਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਉਦਾਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਦਿਆਂ, "ਸਪਸ਼ਟ ਅਰਥ" ਜਾਂ "ਸ਼ਾਬਦਿਕ" ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ "ਮੁੱਖ ਨਿਯਮ" ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। "ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ" ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 80(4) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ 'ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ' ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ/ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰਾਜ ਦਾ "ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ" ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਚੁਣਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ, ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਿਤਵ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ।

48. ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਸੰਕਲਚੰਦ ਹਿਮਤਲਾਲ ਸ਼ੇਠ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਸਥਾਪਨਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਨਿਸ਼ਕ੍ਰਿਯ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਨ ਫੂਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮੱਸਿਆ ਕੇਵਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। "ਸ਼ਾਬਦਿਕਤਾ", ਫਰੈਂਕਫਰਟਰ, ਜੇ. ਨੇ ਦੇਖਿਆ, "ਅਰਥ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਸਕਦੀ ਹੈ" ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਮੈਸਾਚੁਸੇਟਸ ਬੋਂਡਿੰਗ ਅਤੇ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟੇਡ ਸਟੇਟਸ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਕਿ "ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਕੋਈ ਪੱਕਾ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਅਦਾਲਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

"ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਦੇ ਕਿਲੇ" ਬਣਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਜੀਵਨਤ, ਨਾ ਕਿ ਰਸਮੀ ਹੈ: ਇਸਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਬਲਕਿ ਸੰਦਰਭ ਅਤੇ ਸੈਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਫਰੇਮਰਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

49. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੱਚੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕਠਨਾਈ ਨੂੰ ਹੋਮਜ਼, ਜੇ. ਨੇ ਇੱਕ ਸੁਰੀਲੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ: "ਵਿਚਾਰ ਅਕਸਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਪਰ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ੈਤਾਨ ਹਨ" ਅਤੇ ਇਹ ਕਠਨਾਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਾਰਡੋਜ਼ੋ, ਜੇ. ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਆਖਰੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੈ।" 49. ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਰਣਾਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

50. ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਰਬੋਚਤਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ, ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੇਵਾਂ, ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ, ਨਿਆਇਕ ਸੰਯਮ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ ਤਰੀਕਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਤ ਧਾਰਣਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੂਹਦੇ ਪਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਮੌਲਿਕ ਹਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਨਾ ਕਰੇ। ਅਸੀਂ ਤੁਰੰਤ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੇਖ 105 ਅਤੇ 122 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਭਰੀ ਹੈ।

J. ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ

51. ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੁਝ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। “ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਉਪਕਰਣ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਥੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਧ ਰਹੀ ਬਿਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਿਲਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ; ਬਿਨਾਂ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਗੁਣਾਤਮਕ ਵਾਧੇ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਬਿਲਾਂ ਦੀ ਅਧਿਕ ਜਟਿਲਤਾ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਪ੍ਰਕ□ਤੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ; ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ “ਕੰਮ ਦੀ ਵੰਡ” ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨਾ…”।

52. ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਟੇਟਸ ਦੇ 28ਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੁੱਡਰੋ ਵਿਲਸਨ ਨੂੰ 1885 ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਦਧ□ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ “ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਜਨਤਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਂਗਰਸ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ”7 SUPERSCRIPT। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੰਮ ਸ੍ਰੋਤ –

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰਤ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸਦਨ ਦੇ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲ ਸਕੇ।

53. ਪੂਰਵ ਯੂ.ਐਸ. ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਜੇਮਸ ਸ਼ੈਨਨ ਨੇ 1995 ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਮਲਾਵੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

“ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੁਝਾਨ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਮੇਟੀਆਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਨਿਰਭਰਤਾ ਵੱਲ ਵਧਣਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਸਦ 'ਤੇ ਬਹੁਤ

ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਘਰ ਲਈ ਸਭ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਉਚਿਤ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।"

54. ਲਾਰਡ ਕੈਂਪੀਅਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ82$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ ਦੋਹਰੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੀ ਸੰਸਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ "ਕਮੇਟੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ:

"ਪੁਰਾਣੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਮੂਹ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਮੈਂਬਰ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਮਤਲਬ ਹੈ, 'ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ' ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਿੱਲ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦੋਪਾਖੀ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਾਇਤਵ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟਰੱਸਟੀ, ਲੀਸੀ, ਨਾਮਜਦ, ਨਿਯੁਕਤ। ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ 'ਕਮੇਟੀ' ਵਜੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਆਮ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿੱਲ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਮੂਰਤ ਅਰਥ ਵਿੱਚ 'ਕਮੇਟੀ' ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਆਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਰਮਨ ਸ਼ਬਦ ausschuss ਵਿਅਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

55. ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਉਪਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਲਾਰਡ ਬੀਕਨਸਫੀਲਡ 60:-

"ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਦਰਦਾਨ ਹਾਂ। ਉਹ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਜਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।" ਸਮਝਦਾਰ ਅਤੇ ਸੂਝਵਾਨ ਸੁਝਾਅ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ।"

56. ਅੱਜ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ ਅੱਗੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 61 ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"ਕਮੇਟੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਜਮਹੂਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲੂ, ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਦੇ ਨਾ ਹੋਣ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਣ, ਜਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਸੂਲ. ਪਰ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕੰਮ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ। ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਨਹੀਂ, ਕੀ ਉਹ ਦੇ ਮਹਾਨ ਟੁਕੜੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਨਤਕ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦਾ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ. ਦੀ ਜਾਂਚ ਏ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆ, ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸ਼ਾਇਦ ਅਤੇ ਹੈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਕਸਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਦਾ ਮੁੱਲ ਜਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਲਈ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹਨ ਜਦੋਂ ਸਮੱਸਿਆ ਤਕਨੀਕੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਾਹਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਈ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਮਾਹਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਉੱਚ ਤਕਨੀਕੀ ਸਮੱਸਿਆ 'ਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤੰਗ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ. ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਲਾਹ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਵੀ ਇੱਕ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਕੰਮ ਹੈ ਕਮੇਟੀ ਛੋਟੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਆਈਟਮਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਦਨ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਹੂਲਤ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਅੰਦਰ ਵੀ ਹੈ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਥਾਪਿਤ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ. ਇਹ ਵਿਧੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਬਿਹਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਦਨ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ. ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਪਾਰ, ਕਮੇਟੀਆਂ ਹੋਰ ਉਪਯੋਗੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੀਂ ਸਪਲਾਈ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੂਝ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਨਿਰਣਾ, ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਨਮੋਲ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਆਮ ਪੱਧਰ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ ਸਰਕਾਰ ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਕੰਨਾਂ ਵਾਂਗ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਦਿਮਾਗ, ਹੋਰ ਇਸ ਲਈ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਵਧਦੇ ਹਨ ਦਿਨ."

57. ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ, ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਸਬੰਧੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਗਏ ਵੇਖਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਸਮਿਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਿਸਚਿਤ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਉਚਿਤ ਆਕਾਰ ਦਾ ਮਾਨਕ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਮਿਤੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜਨਤਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ, ਸਮਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਡਰਾਫਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣ ਜਾਣ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮਿਤੀਆਂ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਚੁਣੀ ਗਈ ਸਮਿਤੀਆਂ ਹਨ। ਤੀਜੇ, ਸਮਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਿਤੀਆਂ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦੇ ਕਾਰਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।"

58. ਅੱਜ ਸੰਸਦੀ ਸਮਿਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੇ ਸੰਸਦਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤਰੀਕਾ ਵਜੋਂ ਉਭਰਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਸੰਸਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਬਿੱਲ, ਮਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹਿਸ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹਿਸ ਲਈ ਸਦਨ ਨੂੰ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਸਦੀ ਸਮਿਤੀਆਂ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਸਦਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨਤ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਉਭਰੀਆਂ ਹਨ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀਆਂ ਸੰਸਦਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਸੰਯੋਜਨ, ਮੈਂਡੇਟ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਚੇਅਰਪਰਸਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਨਾ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਆਮ ਲੱਛਣ ਹਨ। ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ਾ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਿੱਲ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਗਰੁੱਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਅਕਸਰ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਖਰੀ ਬਹਿਸ ਲਈ ਚੈਂਬਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ।

59. ਅਕਸਰ ਸਮਿਤੀਆਂ ਦਾ ਬਹੁ-ਪਾਰਟੀ ਸੰਯੋਜਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਸਰਦਾਰ ਸਮਿਤੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੀ ਨੀਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਾਹਿਰਤਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਕਸਰ ਲਗਾਤਾਰ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਸਥਿਰ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਰਾਹੀਂ। ਇਹ ਮਾਹਿਰਤਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਛਾਣੀ ਅਤੇ ਕਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਵਿਧਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਫੀ ਫਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਨਾਲ ਹੀ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕ ਸੰਸਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਗੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਗਹਿਰਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਕਲਪਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਭਵ ਵਿਕਲਪਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕੇ. ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਥਿਤੀ

60.ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਹੇ ਗਏ ਪਹਲੂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਣ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਦੇਖਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ।

61.ਇਤਿਹਾਸ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਯੂ.ਐਸ.ਏ., ਯੂਨਾਈਟੇਡ ਕਿੰਗਡਮ, ਕੈਨੇਡਾ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ, ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਮੁੱਖ ਲੋਕਤੰਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕੇ1. ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ

62. ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਸਦੀ ਇਤਿਹਾਸ ਉਸ ਸੰਸਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਮੇਟੀਆਂ 14 ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਸਦੀ. ਸ਼ਾਇਦ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਟਾਇਅਰਜ਼' ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਕ - ਉਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮੱਧ ਤੱਕ, ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਈ। ਇਹ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਉਪ-ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਹਰ ਇੱਕ ਛੋਟੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਜਾਂ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੇ ਸਾਥੀ, ਜਾਂ ਸੌਂਦੇ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਖਾਸ ਖੇਤਰਾਂ ਜਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ; ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ Commons.62 ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਿਲੈਕਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਮੇਟੀਆਂ ਜੋ ਇਸ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:-

1. ਵਿਭਾਗਾਂ ਅਤੇ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨਾ;

2. ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਤਹੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ ਖੇਤਰ; ਅਤੇ

3. ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ, ਕੰਮਕਾਜ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦਿਓ ਘਰ.

63. ਹੋਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ “ਵਿਭਾਗੀ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀਆਂ" ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ, "ਟੈਪੀਕਲ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ" ਜਾਂਚ ਕਰਦੀ ਹੈ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ "ਅੰਦਰੂਨੀ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀਆਂ" ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਰੋਜਾਨਾ ਚੱਲਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ।63 ਇਹ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਨੈਟਵਰਕ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ.

ਕੇ.2 ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ
64. ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੀ ਉੱਚ ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਜਟਿਲਤਾ ਕਾਰਨ, ਸੈਨੇਟ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ 20 ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ, 4 ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਅਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੈਨੇਟ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸਭਾ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਆਪਣੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਰ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮ ਅਪਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੈਨਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਭਿੰਨਤਾ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚੇਅਰ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤਾ ਬਹੁਮਤ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਚੇਅਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੀਆਂ ਉਪ-ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੀ ਹੈ। ਸੈਨੇਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੱਕ ਸੈਨੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਚੇਅਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੈਨਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ 'ਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਵਿਧ ਪੱਧਰਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਫੰਡ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੀ ਵਿਵਿਧ ਗਿਣਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਆਪਣਾ ਸਟਾਫ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਮਤ ਪਾਰਟੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਮੇਟੀ ਸਟਾਫ ਅਤੇ ਸਰੋਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

65. ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

(i) "ਛੋਟੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ" ਵਜੋਂ, ਕਮੇਟੀਆਂ ਚਾਲੂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ, ਵਿਧਾਨਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਉਪਯੁਕਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕੋਰਸਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

(ii) ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

(iii) ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਪ-ਕਮੇਟੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦੀ ਹੈ। ਚੁਣੀ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਜਾਂ ਗ□ਹਸਥੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦੀਆਂ ਹਨ।

(iv) ਹਰ 2-ਸਾਲ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੌਰਾਨ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬਿੱਲਾਂ ਅਤੇ ਮਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੂੰ ਚੁਣਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਉਹ ਅਕਸਰ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੱਲ ਸੈਨੇਟ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

66. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਉਪ-ਕਮੇਟੀ ਕਿਸੇ ਉਪਾਯ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਾਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ: ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਉਪਾਯ 'ਤੇ ਲਿਖਤੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਮੰਗਵਾਉਂਦੀ ਹੈ; ਦੂਜਾ, ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰ ਮਾਹਰਾਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਸੁਣਵਾਈਆਂ 'ਤੇ, ਇਹ ਗਵਾਹ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੈਨੇਟਰਾਂ ਤੋਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਨ; ਤੀਜਾ, ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਉਪਾਯ ਨੂੰ ਸੋਧਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਕਦੇ ਕਦੇ ਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਚੌਥਾ, ਜਦੋਂ ਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਉਪਾਯ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸੈਨੇਟ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਦੀ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀ ਇਕ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ। ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਿਲਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ 'ਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਇਸਦੇ ਅਮਲ 'ਤੇ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਕਿਸੇ ਉਪਾਯ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਧੀਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਪੂਰੀ ਸੈਨੇਟ ਦੀ ਚਰਚਾ 'ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗੀ। ਨਾਲ ਹੀ, ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਮੇਲਨ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਬਿਲ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਆਫ ਰਿਪ੍ਰੈਜੈਂਟੇਟਿਵਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਸਕਰਣ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਣ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਕੇ.3

67. ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਵੀ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਜਾਂ ਸੈਨੇਟ ਦੇ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲ 'ਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੀ ਉਦਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣੇ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ 23 ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ (ਦੋ ਸਥਾਈ ਜੌਇੰਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਮੇਤ) ਅਤੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸੈਨੇਟ ਵਿੱਚ 20 ਹਨ।6$_{SUPERSCRIPT}$ ਇਹ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਅਤੇ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਨੀਤੀ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਬਜਟੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਮੈਂਡੇਟ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਜੋ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਨੂੰ ਓਵਰਸਾਈਟ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਜਾਂਚਾਂ ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਜਾਂਚ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਭਾਸ਼ਾ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਸਾਂਸਕ੍ਰਿਤਿਕਤਾ ਨੀਤੀ ਵਰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕੇ.4 ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ

68. ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਉਹ ਕਾਰਜ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਖੁਦ ਸੰਸਦ ਦੇ ਘਰਾਣਿਆਂ ਵਲੋਂ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ, ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣਾ, ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਛਾਣਬੀਣ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਨਤੀਜੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ। ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਢੰਗ ਕਾਰਨ, ਜੋ ਕਿ ਢਾਂਚਾਬੱਧ ਪਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਅਨੌਪਚਾਰਿਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਮੇਟੀਆਂ ਮਾਹਰ ਗਰੁੱਪਾਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਯੁਕਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਉਹ 'ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ' ਅਤੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ

ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਜਾਂਚਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮੁਦਾਇਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਬਿਹਤਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਕਮੇਟੀ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਬਢਾਵਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਆਦਾਤਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਸਾਰੀ-ਪਾਰਟੀ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਲਾਈਨਾਂ ਦੇ ਪਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵ੍ਰਿਤੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਦ੍ਵੀਪਕਸ਼ੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਕਾਰਜਪਾਲ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ-ਜਾਣਕਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ-ਨਿਰਧਾਰਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵੱਲ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੀਆਂ ਔਪਚਾਰਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕਮੇਟੀਆਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਨੰਨ੍ਹੇ ਰੂਪ ਅਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਆਦਾਤਰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਘਰਾਣੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਲੋਂ ਉਹ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਐਲ. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ

69. ਹੋਰ ਲੋਕਤੰਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਸਿਰਫ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰਾਜ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭੇਦਭਾਵ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਇੱਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਸੀ, ਵੰਚਿਤਾਂ ਅਤੇ ਦਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਕੀਚੜ ਤੋਂ ਉਠਾਉਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਬਦਲਾਅ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸੀ। ਇਸ ਵੱਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰਾਜਨੀਤਿ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ 1936 ਵਿੱਚ "ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰਾਜ" ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਔਪਚਾਰਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇੱਕ ਸੰਪ੍ਰਭੂ ਰਾਜ ਜੋ "ਪੂਰੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ" ਨੂੰ ਬਢਾਵਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਲਿਆਵੇਗਾ।

70. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਪਿਤਾਮਾਂ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਾਡੀ ਵਿਵਿਧਤਾ ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਵਿਗ਼ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ।

71. ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੂਲ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਝਾਤ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ: ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ" ਹਾਨੇਏ ਸੈਸ਼ਨ, ਮਾਰਚ 2015 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਉਤਪਤੀ 1919 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾ ਕੇ ਲੱਭੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਖੜੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਬਿਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀ, ਖੜੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੋਧਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੀ ਕਮੇਟੀ, ਅਤੇ ਬਿਲਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਲੇਖਾ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਿਲ 'ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸੀ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਸਦਨਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਖੜੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਿਰਫ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸੁਭਾਵ ਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲ ਗਈ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਆਇਆ। ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ।

ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਵ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ: ਖੜੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਾਰਿਤ

ਕਮੇਟੀਆਂ। ਖੜੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਥਾਈ ਅਤੇ ਨਿਯਮਿਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਲਗਾਤਾਰ ਸੁਭਾਵ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿੱਤੀ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਵਿਭਾਗਿਕ ਸਬੰਧਤ ਖੜੀ ਕਮੇਟੀਆਂ (ਡੀਆਰਐਸਸੀਜ਼) ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਖੜੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਧਾਰਿਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ। ਮੁੱਖ ਅਧਾਰਿਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਿਲਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੀ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹਨ। ਰੇਲਵੇ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ, ਸੰਸਦ ਭਵਨ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿੱਚ ਖੁਰਾਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨ 'ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ, ਆਦਿ ਵੀ ਅਧਾਰਿਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

72. ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

"ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਸਪੀਕਰ, ਲੋਕ ਸਭਾ, ਜਾਂ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਲੇ ਜਾਂ ਮਿਲ ਕੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਥਾਈ ਸੁਭਾਅ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ, ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀਆਂ (ਡੀਆਰਐਸਸੀਜ਼), ਵਿੱਤੀ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਆਦਿ, ਆਪਣੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਯਮ ਕਮੇਟੀ, ਹਾਊਸ ਕਮੇਟੀ, ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ, ਆਦਿ ਸਦਨਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।"

73. ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਵਿਧ ਅਤੇ ਜਟਿਲ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਆਯਤਨ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪਾਸ ਸਮਾਂ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਦਨ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਹੈ ਜੋ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਜਾਂ ਚੁਣੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਦਨ ਜਾਂ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਿਰਦਾਰ ਹੈ।

ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ; ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਅਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ। ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਥਾਈ ਅਤੇ ਨਿਯਮਿਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਲਗਾਤਾਰ ਨੇਚਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿੱਤੀ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਵਿਭਾਗ ਸਬੰਧੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ (ਡੀਆਰਐਸਸੀਜ਼) ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਖਾਸ ਮਕਸਦਾਂ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ੀ ਸੁਭਾਵ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ/ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ 24 ਵਿਭਾਗ ਸਬੰਧੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ 31 ਮੈਂਬਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ - 21 ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੋਂ ਅਤੇ 10 ਰਾਜ ਸਭਾ ਤੋਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

I.1 ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ

75.ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ 'ਤੇ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ (ਐਮਪੀਜ਼) ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦਾਇਰੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੱਖਿਆ, ਬਾਹਰੀ ਮਾਮਲੇ, ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਵਪਾਰ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸਥਾਰਤ ਅਧਿਐਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸਰੋਤ ਹਨ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

76. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਵਾਲਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ('ਨਿਯਮ' ਲਈ ਛੋਟਾ) ਨੂੰ ਉਪਯੋਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਨਿਯਮ 2 ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

> "(1)... "ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਹੈ ਜੋ
> ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਜਾਂ ਚੁਣੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ
> ਅਤੇ ਜੋ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ
> ਸਦਨ ਜਾਂ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਸਕ੍ਰੈਟਰੀਏਟ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ
> ਜਿਸ ਲਈ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸਕ੍ਰੈਟਰੀਏਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

77. ਹਵਾਲਾ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ, ਅਸੀਂ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੇ ਹਨ:

> "33. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 26 ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ
> ਨਿਯੁਕਤੀ, ਕੋਰਮ, ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ, ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹਨ:
> (i) ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਅਤੇ (ii) ਅਧਾਰਕ ਕਮੇਟੀਆਂ। ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੁਆਰਾ ਵਰਗੀਕ□ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:
>
> (a) ਵਿੱਤੀ ਕਮੇਟੀਆਂ;
> (b) ਵਿਸ਼ਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਜਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸਦਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ;
>
> (c) ਹਾਊਸ ਕਮੇਟੀ ਭਾਵ ਸਦਨ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਮੇਟੀਆਂ;
>
> (d) ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ;
> (e) ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀਆਂ;
> (f) ਸੇਵਾ ਕਮੇਟੀਆਂ;
>
> 34. ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਸਦੱਸਤਾ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:
>
> ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਨਾਮ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਿਜ਼ਨਸ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ 15 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ 15 ਸਦਨ ਦੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਅਨੁਮਾਨ ਕਮੇਟੀ 30
>
> ਸਰਕਾਰੀ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਕਮੇਟੀ
> ਭਰੋਸੇ

15

ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ
ਮੇਜ਼
15

ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ
15

ਨਿੱਜੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਬਿੱਲਾਂ ਅਤੇ ਮਤਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ
ਅਤੇ ਮਤਾਂ
15

ਪਬਲਿਕ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ
22

ਪਬਲਿਕ ਉਪਕ੍ਰਮਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ
22

ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਮੇਟੀ
ਕਾਨੂੰਨ
15

ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੀ ਕਮੇਟੀ
ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ
30

ਹਾਊਸ ਕਮੇਟੀ
12

ਲਾਭ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ 'ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ
15

ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ
ਅਤੇ ਭੱਤਿਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ
15

ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਕਮੇਟੀ
9

ਨਿਯਮ ਕਮੇਟੀ
15

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਅਧੀਨ ਵਿਭਾਗਕ ਸੰਬੰਧਿਤ
ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹਨ।

78. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 77 ਅਤੇ 78 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

"77. (1) ਕਿਸੇ ਚੁਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਰ ਜਾਂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਬਿੱਲ 'ਤੇ, ਮੈਂਬਰ ਇੰਚਾਰਜ ਇਹ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਚਲ ਸਕਦਾ ਹੈ—

(a) ਕਿ ਘਰ ਦੀ ਚੁਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਿੱਲ ਜਾਂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਵੇ; ਜਾਂ

(b) ਕਿ ਘਰ ਦੀ ਚੁਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਿੱਲ ਜਾਂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਸੇ ਚੁਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਚੁਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ, ਜਾਂ ਉਸੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇ, ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੀਮਾ ਦੇ,

(ii) ਖਾਸ ਧਾਰਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸੋਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਜਾਂ

(iii) ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਖਾਸ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨਾਲ, ਜਾਂ

(c) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਘਰ ਦੀ ਚੁਣੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਚਕਰਾਉਣ ਜਾਂ ਮੁੜ-ਚਕਰਾਉਣ ਲਈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਉੱਤੇ ਰਾਇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰਾਇ ਮੰਗੀ ਜਾ ਸਕੇ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੋਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪੱਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਮੋਸ਼ਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਆਪੱਤੀ ਤਬ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਪੀਕਰ ਮੋਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦੇਵੇ।

(2) ਜੇਕਰ ਮੈਂਬਰ ਇੰਚਾਰਜ ਇਹ ਮੋਸ਼ਨ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਦੀ ਚੁਣੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੱਲ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੀ/ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੋਸ਼ਨ 39 ਨੂੰ ਸੋਧ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਰਾਇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰਾਇ ਮੰਗਣ ਲਈ ਚਕਰਾਇਆ ਜਾਂ ਮੁੜ-ਚਕਰਾਇਆ ਜਾਵੇ।

78. ਇਸ ਮੋਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਬਹਿਸ ਕਿ ਘਰ ਦੀ ਚੁਣੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੱਲ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ, ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਬਿੱਲ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪਿਕ ਸੁਝਾਅ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੋਵੇਗੀ।"

79. ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 270, ਜੋ ਕਿ ਦੇ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਲਈ ਹੈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

"270. ਕਾਰਜ।- ਹਰੇਕ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗੀ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਫੰਕਸ਼ਨ, ਅਰਥਾਤ-

(a) ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ/ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਟ ਮੋਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ;

(b) ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ/ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਕਿ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਾਂ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨਾ;

(c) ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ/ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣਾ ਅਤੇ ਉਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ

(d) ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸਦਨਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੂਲ ਦੀਰਘਕਾਲਿਕ ਨੀਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣਾ ਅਤੇ ਉਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਬੰਧਿਤ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ/ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੀਆਂ।"

80. ਨਿਯਮ 2771 ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 274 ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਨਿਯਮ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

"274. ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ।— (1) ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਆਪਕ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ।

(2) ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਮਿੰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।

(3) ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਮਿੰਟਾਂ ਸਮੇਤ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਸਦਨਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।"

81. ਨਿਯਮ 274(3) ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਮਿੰਟਾਂ ਸਮੇਤ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਸਦਨ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਿਯਮ 277 ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੁੱਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਨਿਯਮ 277 ਉਦ੍ਧ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਲਾਇਕ ਹੈ:-

"277. ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੁੱਲ ਹੋਵੇਗਾ।— ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੁੱਲ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸਲਾਹ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਲਾਹ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਸਦ ਲਈ ਹੈ।

ਐਮ. ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ

82. ਬਲੈਕਸ ਲਾਅ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ, 6ਵੀਂ ਐਡ., 1990, ਪੰਨਾ 1197, "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ" ਨੂੰ "ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਕੰਪਨੀ, ਜਾਂ ਵਰਗ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ [ਵਿਅਕਤੀਆਂ] ਦੇ ਆਮ ਫਾਇਦਿਆਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਮਾਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਲਾਭ ਜਾਂ ਫਾਇਦੇ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

83. ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲੇਖਕ ਐਰਸਕਾਈਨ ਮੇਅ ਨੇ ਐਰਸਕਾਈਨ ਮੇਅ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ, ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਰੀਤੀ-ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਟ੍ਰੀਟੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਯੋਗ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਇੱਕ ਸਦਨ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ... ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਣਨੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ, ਅਤੇ ਜੋ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪਾਸ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਹੈ।"

84. ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਵੈਸਟਮਿੰਸਟਰ, ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿੱਚ 17ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ, ਜੋ 1689 ਵਿੱਚ ਸੀ। ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ IX, ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸਬਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਵੀ

ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਾਂ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।"

85. ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਣਉਚਿਤ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜੀ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਣਉਚਿਤ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਕਾਰਗਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਤੱਕ, ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੀਚਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਥਾਮਸ ਐਰਸਕਾਈਨ ਮੇਅ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਜੋ 'ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਉਚਿਤ ਨਿਰਵਾਹ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ'; ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸੰਸਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਜੋ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ 'ਸਾਂਝੇ ਭਲੇ ਦੇ ਖਤਰੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।'"

ਐਮ.1 ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ

86. ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਲਪਨਾ ਮੇਹਤਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ

ਭਾਰਤੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਲੇਖ 105, ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹੈ, ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

“ਲੇਖ 105. ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਆਦਿ

(1) ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਖੜੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ

(2) ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੋਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੇਠ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਪੇਪਰ, ਵੋਟਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ

(3) ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ, ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਦੀ ਸੰਸਦ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇ, ਅਤੇ, ਜਦ ਤਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਉਹ ਉਸ ਸਦਨ ਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਖੰਡ 15 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਨ (ਚੌਵਾਲੀਵਾਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ 1978

(4) ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਅਤੇ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣਾ, ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ।"

87. ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਛੇਦ ਦਾ ਉਪ-ਆਰਟੀਕਲ (2) ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਸਥਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਉਸ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਫਲੋਰ 'ਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਅਧੀਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1)(a)। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ ਉਹ ਸਦਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜੋ ਵੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਲੇਖ 105(4) ਸਪੱਸ਼ਟ

ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਅਤੇ (3) ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 118 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦਾ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਨਿਯਮਿਤ, ਵਿਸ਼ੇ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ, ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰ. ਸਦਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰੱਥ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ.

88. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 105 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 194 ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਨ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 105 ਵਿੱਚ "ਸੰਸਦ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 194 ਵਿੱਚ "ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ" ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੂਜੀ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਵੀ।

89. ਯੂ.ਪੀ. ਅਸੈਂਬਲੀ ਕੇਸ [ਖਾਸ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ 1964] ਵਿੱਚ, ਵਿਵਾਦ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਦਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਸਦਨ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਨਿਪਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਲਾਭਦਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੋ ਗੁਜ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

"108. ... ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਦਨ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਨਿਪਟ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਸਦਨ ਦੇ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਦਨ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ।"

141. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਅਸੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਬਿੰਦੂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਉਹ ਹੈ ਸਦਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਆਮ ਵਾਰੰਟ ਜੋ ਕਿ ਸਦਨ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਨਾਗਰਿਕ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਸਦਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਦਨ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਹੀ ਸਦਨ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜ, ਵਕੀਲ, ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਲਖਨਊ ਬੈਂਚ ਦੀ ਅੱਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਲੰਬਿਤ ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ...."

90.ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀਖਿਆ:-

"43... ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ, ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਗਰਿਮਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਗਰਿਮਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੋ ਅਗਸਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਘਟਕ ਜੋ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰਾਜ ਦਾ ਹੈ, ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ, ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਤਰਕਸ਼ੀਲ, ਸਾਂਝੇ ਅਤੇ ਸਮਝ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਾਂਝੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਣ ਵਿਕਾਸ, ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ।"

91. ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 194 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:-

"31... ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹਨ ਬਲਕਿ ਕੇਵਲ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਿਯਮਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਖੜੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਿਯਮਨ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਇਹ ਹਨ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਅਨੁਚਛੇਦ 208 ਅਤੇ 211। "ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਿਯਮਨ" ਵਾਲਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਧਾਰਾ "ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ" ਅਤੇ "ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਖੜੇ ਆਦੇਸ਼" ਦੋਨਾਂ ਪਿਛਲੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ (1) ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਮਾਇਨੇ ਵਿੱਚ ਸਵਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਜੇ ਸਾਰੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਕਿ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਅ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 194(1) ਦੁਆਰਾ ਅਪਨਾਇਆ ਗਿਆ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਣਾ ਬੇਕਾਰ ਹੁੰਦਾ; ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮਾਨਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਅ) ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜੋ ਕਲਾਜ਼ (1) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅੱਗੇ ਵਧਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਲਾਜ਼ (2) ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਬਾਧਿਤ ਅਤੇ ਅਣਥੱਕ ਹੋਣ ਦੀ ਮੰਤਵ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੋਟ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਹੈ। ਕਲਾਜ਼ (3) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਕਲਾਜ਼ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਭਾਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਹੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਿਲੇਗਾ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵੇਲੇ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਇਸ ਅੰਤਰਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦੇਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਲਾਜ਼ (3) ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਉਹ ਘਟਨਾਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਹਨ ਜੋ ਹਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਰੱਖਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਕਲਾਜ਼ (3) ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 194 ਦੇ ਚਾਰੋਂ ਕਲਾਜ਼ ਸੀਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕਲਾਜ਼ (2) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਲਾਜ਼ (1) ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਇਕ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨਾਲ ਭਾਗ III ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਹਾ:-

"36... ਆਰਟੀਕਲ 194 ਦੇ ਕਲਾਜ਼ (3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵੇਲੇ, ਜਿਥੇ ਵੀ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾਅ ਹੈ, ਇਸ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਹਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸਦਭਾਵਨਾਪੂਰਣ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਅਪਣਾਈ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ..."

92. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਲਿਖਤੀ ਮੂਲ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਖੁਦ ਅਤੇ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਤਿੰਨ ਸੂਚੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ; ਪਰ ਸੂਚੀਆਂ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਯਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ। ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਆਪਣੇ ਪੂਰਨ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ; ਪਰ ਸੱਤਾ ਦਾ

ਆਧਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹੈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਡੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ III. ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕਦਮ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਖੇਤਰ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਕਤ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਬੰਧਿਤ ਲੇਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਰਤ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਕੋਲ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧ।

93. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 212(1) ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਕਤ ਅਨੁਚਛੇਦ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਨਾਗਰਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਿਕ ਚੈਂਬਰ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਤੋਂ, ਬਲਕਿ ਕਿਸੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਮਨਾਹੀ ਹੈ ਜੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨਿਯਮਿਤ ਸੀ। ਇਹ ਫਿਰ ਇਕ ਹੋਰ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਜੋ ਅਨੁਚਛੇਦ 194(3) ਦੁਆਰਾ ਸੱਦਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

94. ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ4$_{SUPERSCRIPT}$, ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਯੂ.ਪੀ. ਅਸੈਂਬਲੀ ਕੇਸ (ਖਾਸ ਰੈਫਰੈਂਸ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ 1964) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਜੋ "ਇਸਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਉਚਿਤ ਨਿਰਵਾਹ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ" ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਦਨ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਧਾਰਹਿਤ ਉਪਯੋਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਅਤੇ ਗਰਿਮਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿੰਡੀਕੇਸ਼ਨ ਲਈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਉਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਮੇਅਜ਼ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਧਾਰਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਦਬਾਅ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀਤਾ ਦੇ ਸੁਚਾਰੂ ਰੂਪ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ। ਉਕਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ।

ਐਮ.2 ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ

95. ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਸਰ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਨੇ ਹੈਮਿਲਟਨ ਬਨਾਮ ਅਲ ਫਾਇਦ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਾਧਾਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ, ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਜਾਂ ਉਚਿਤਤਾ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

96. ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ, ਲਾਰਡ ਬਰੂਘਮ ਨੇ ਵੈਲਸਲੀ ਬਨਾਮ ਡਿਊਕ ਆਫ ਬੀਊਫੋਰਟ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉੱਤੇ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਉੱਚੇ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਵਿਲੱਖਣ ਅਤੇ ਅਸੰਗਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਚਾਉਣ ਲਈ।

97. 1999 ਯੂਕੇ ਜੌਇੰਟ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਪਯੋਗੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ:-

"ਕਦੇ ਕਦੇ ਇਹ ਸਮਝਦਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਵਾਦ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉੱਠੇ ਹਨ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੱਡ ਦਿਓ। ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨਾ ਉਸ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਵਿਵਾਦ ਉਭਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਕ ਨਿਸਕ੍ਰਿਯ ਰੁਖ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਖਾਸ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਉਭਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਸਮਝੇ ਗਏ ਗਲਤੀਆਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਸਰਗਰਮ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਕੋਰਟ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਦਬਾਅ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ਼ਤੀ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਅਧਿਕਾਰਕ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਜਨ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਬਾਧਿਤ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੀਮਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ। ਜੇਕਰ ਸੰਸਦ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਇਹ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

98. ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਆਫ ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਨਿਊ ਬ੍ਰੰਸਵਿਕ ਬ੍ਰਾਡਕਾਸਟਿੰਗ ਕੋ. ਬਨਾਮ ਨੋਵਾ ਸਕੋਸ਼ੀਆ (ਸਪੀਕਰ ਆਫ ਦ ਹਾਊਸ ਆਫ ਅਸੈਂਬਲੀ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਰੀਰਾਂ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਚਿਤ ਕਾਰਜ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੂਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹਨ। ਹੋਰ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਤਾਕਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਜੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਰਵੀ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਬ੍ਰੰਸਵਿਕ (ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਵਿੱਚ ਦੁਰੁਪਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਚਾਰਟਰ ਹਿੱਤਾਂ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

99. ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਸਬੰਧੀ, ਲਾਰਡ ਕੋਲਰਿਜ, ਸੀ.ਜੇ., ਨੇ ਬ੍ਰੈਡਲਾਘ ਬਨਾਮ ਗੋਸੈਟ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਦਨ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਹਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਪੇਚੀਦਗੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਲਾਅ ਲਾਰਡ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਦੇ ਮਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ ਇੱਕ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗੰਭੀਰ ਪੇਚੀਦਗੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ।

100. ਸਰ ਵਿਲੀਅਮ ਹੋਲਡਸਵਰਥ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ80$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ ਵੀ ਕੀਤੇ ਹਨ:-

'ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਦੋ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਮੈਕਸਿਮ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਸੰਸਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ”; ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ “ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਖੁਦ ਜੱਜ ਹੈ”। ਹੁਣ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੈਕਸਿਮ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਸੰਸਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਦਨ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਜੱਜ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲਾ ਜੱਜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਮੈਕਸਿਮਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਲਾਗੂਕਰਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਪਹਿਲਾ ਮੈਕਸਿਮ

ਅਸ਼ਬੀ ਬਨਾਮ ਵਾਈਟ ਅਤੇ ਸਟਾਕਡੇਲ ਬਨਾਮ ਹੈਨਸਾਰਡ (ਏ) ਵਰਗੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦਾ ਸੀ।

ਇਹ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਸਦਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਤੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਿਧਾਂਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਿਡਲਸੈਕਸ ਦੇ ਸ਼ੈਰਿਫ (ਬੀ), ਅਤੇ ਬ੍ਰੈਡਲਾਅ ਬਨਾਮ ਗੋਸੇਟ (ਡੀ), ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਬਜਾਏ ਕਿਸੇ ਸੰਦੇਹਪੂਰਣ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਰਤਣ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਸਦਨ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਜੱਜ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਦੇਹਪੂਰਣ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਦੋਂ, ਕਿਵੇਂ ਜਾਂ ਕਿਉਂ ਕਰੇਗਾ।

101. ਇਸ ਮੋੜ ਉੱਤੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 121 ਅਤੇ 122 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:-

“121. ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਜੱਜ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਚਰਚਾ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਜੱਜ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਤਾ ਲਈ ਬਹਿਸ ਹੋਵੇ।

122. ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ:- (1) ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ। (2) ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਮੈਂਬਰ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਢੰਗ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ।”

102. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਲੇਖ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਦੋਨੋਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਹਨ।

103. ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਪਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ, ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੂੰ ਯੂ.ਪੀ. ਅਸੈਂਬਲੀ ਕੇਸ [1964 ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1] (ਸੁਪਰਾ), ਵਿਚਾਰ:-

"267. ਦਰਅਸਲ, ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਸਮੀਖਿਆ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਗੈਰ-ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਸੀ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ। ਏ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਸਦਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਅਪਮਾਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ। ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ: [ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੇਸ (1964 ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1),

“125. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਦਨ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਚੈਂਬਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਲਈ, ਅਤੇ ਉਸ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਦੀ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੋਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਰਿਕਾਰਡ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

268. ਨਿਰਾਦਰ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ: [ਯੂ.ਪੀ. ਅਸੈਂਬਲੀ ਕੇਸ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲਾ ਨੰ. 1 1964),]

“267. ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧਿਆਨ

"269. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਵਿੱਚ ਯੂ.ਪੀ. ਅਸੈਂਬਲੀ ਕੇਸ (1964 ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1), ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਹ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੇ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਚਿੰਤਾ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਸੀ ਅਦਾਲਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਰੋਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ "ਨਿਆਂਇਕ" ਸੀ। ਅਸਪਸ਼ਟ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸੀ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੋਲ ਅਪਮਾਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਵਾਰੰਟ ਦੀ ਗੈਰ-ਸਮੀਖਿਆਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ।

104. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਦੇ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਸਿਦ੍ਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਕੱਢਿਆ। ਕੁਝ ਨਤੀਜੇ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਮਕਸਦ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹਨ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-

(a) "ਸੰਸਦ ਇੱਕ ਸਮਕਾਲੀ ਅੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸਤਿਕਾਰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

(b) ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਅਬਸੋਲੂਟਿਜ਼ਮ ਨੂੰ ਨਾਪਸੰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਿਦ੍ਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ, ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਉੱਚਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਜੱਜ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਸਿਰਫ ਸਮਕਾਲੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਥਿਤੀ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਉੱਚੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫੰਕਸ਼ਨਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਸਰਤ ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(c) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਸਰਤ ਦੀ ਤਤਪਰਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(d) ਅਵਮਾਨਨਾ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਦੇ ਢੰਗ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨਿਆਇਕਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹਥਿਆਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ;

(f) ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸੰਸਦ ਇੱਕ ਅਗਸਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਥਿਤੀ ਵਾਲਾ ਸਮਕਾਲੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅੰਗ ਹੈ, ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨਯੋਗ ਮਾਪਦੰਡ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ;

(g) ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦਾ ਖੇਤਰ ਅਸਾਧਾਰਣ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੈ ਇਸਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸਦੀ ਕਸਰਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਣ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਪਾਰੰਪਰਿਕ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਧਾਰਣ (h) ਨਿਆਇਕਤਾ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ:

(i) ਇਹ ਵਿਆਪਕ ਦਲੀਲ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਟੱਚਸਟੋਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(j) ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ

ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਅਨੁਚਛੇਦ 20 ਜਾਂ 21 ਅਧੀਨ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਦਲੀਲ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਗਰਿਕ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ;

(k) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 105(3) ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਪਛਾਣ ਜਾਂ ਸੰਪੂਰਣ ਛੋਟ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(l) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂਚ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 122 ਜਾਂ 212;

(m) ਅਨੁਚਛੇਦ 122(1) ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 212(1) ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਖਾਸ ਪਛਾਣ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਘਰ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਤਪੰਨ ਹੋਏ ਕੇਸ-ਲਾਅ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(n) ਅਨੁਚਛੇਦ 122(1) ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 212(1) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ;

(r) ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਉਪਲਬਧਤਾ ਕਾਰੋਬਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ;

(s) ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾਗੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਸਲ ਜਾਂ ਘੋਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਤੋਂ;

(t) ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਦਾਲਤ ਅਜੇ ਵੀ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ;

(u) ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨੂੰ ਅੰਤਮਤਾ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਇੱਕ ਬੇਦਖਲੀ ਧਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢੋ ਪਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਇਹ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਅਧੂਰਾ ਹੈ ਕਾਰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘੋਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਤਰਕਹੀਣਤਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁਕਮ, ਮਾਲਾ ਫਿਡਸ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਪਰੀਤਤਾ।"

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

105. ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਖੇਪ ਨਿਰੂਪਣ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ; ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 105(3) ਅਧੀਨ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਣ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਲਾਗੂਕਰਨ ਨਾਲ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 122 ਅਤੇ 212 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ; ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 122(1) ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 212(1) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਕਾਰਜ

ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਅਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਅਸੰਵਿਧਾਨਿਕਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾਗੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਹ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

106. ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੋ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧ, ਅਰਥਾਤ, ਧਾਰਾ 122 ਅਤੇ 105. ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ, ਨੀਤੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਮੇਟੀ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੱਥ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਖੋਜਾਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਪਹਿਲੂ ਰੱਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ? 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ. ਵਿਵਾਦ ਇਸ ਬੁਨਿਆਦ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ.

ਐਨ. ਬਾਹਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਜੋਂ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ

107.ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਆਰ.ਐਸ. ਨਾਇਕ ਬਨਾਮ ਏ.ਆਰ. ਅੰਤੁਲੇ', ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬਹਿਸਕਾਰ ਦਾ ਨਿਯਮ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮਰਣਾਸੰਨ ਅੰਗਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਹਿਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੋਰ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੈਨਨਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼ ਸੰਸਦ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਨਾਲ ਜਾਣਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਬਾਹਰੀ ਮਦਦਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਦੇਸ਼, ਆਦਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਨੇ ਵਰਤਣ ਦਾ ਸੌਖ ਮਾਣਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਦੀ ਅਸਲ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਇਨਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਮਦਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ, ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਸੰਯੁਕਤ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇੱਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀਆਂ ਬਾਹਰੀ ਮਦਦਾਂ ਵਜੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

108.ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਉਪਯੋਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਸੀਮਿਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਚਰਜ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਬਿੱਲ ਨਾਲ ਸਾਥ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਸਮੇਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਸਿਰਫ ਵਿਧਾਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਪ□□ਠਭੂਮੀ ਅਤੇ ਪੂਰਵ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਸੀਮਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਮਦਦ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਨੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਵੇਸ਼ਵਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਰਾਜ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਖਨਿਜਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵਜੋਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸਮੂੱਚੀ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਆਮ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

109. ਕੇ.ਪੀ. ਵਰਗੀਜ਼ ਬਨਾਮ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ,

ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਜਟ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਦਨ ਦੇ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਣ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਿੱਲ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਹਨ। ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਭਾਸ਼ਣ ਜ਼ਰੂਰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਜਿਹਾ ਵਿਚਾਰ, ਅਦਾਲਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬਲਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਧੀਕ ਸੋਚ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਤਰਕਸੰਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਡਾ. ਰਮੇਸ਼ ਯਸ਼ਵੰਤ ਪ੍ਰਭੂ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਕਾਸ਼ੀਨਾਥ ਕੁੰਟੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਸਦੀ ਬਹਿਸਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਨੋਵਾਰਟਿਸ ਏਜੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਾਦਾਭੋਇ ਦੀ ਐਨ.ਸੀ. ਮਹਿਤਾ ਅਤੇ ਹਿਰਜੀ ਮਿੱਲ ਕੰਪਾਊਂਡ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਿਡ, ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ ਬਨਾਮ ਸਟੀਲ ਸਟਾਕ ਹੋਲਡਰਸ ਸਿੰਡੀਕੇਟ, ਪੂਨਾ, ਕੇ.ਪੀ. ਵਰਗੀਜ਼ (ਉਪਰੋਕਤ), ਅਤੇ ਸੁਮਨ ਸਟੀਲਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਿਡ ਬਨਾਮ ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ।

110. ਅਸ਼ੋਕਾ ਕੁਮਾਰ ਠਾਕੁਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਸਾਰੀ 'ਤੇ ਕ੍ਰਾਫਰਡ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਨਿਆਂਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਕਲੀ ਵਜੋਂ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਵ੍ਹਾਈਟਲਿੰਗ ਲਈ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿਹਾ ਨਿਯਮ ਥੱਲੇ. ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਅਕਾਦਮਿਕ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਹੈ ਯੂਰਪੀਅਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਰਾਏ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਭਿਆਸ ਹੋਣ ਦੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਭਾਵ, ਹਰ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਤਰਕ ਨਾਲ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬਾਹਰੀ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਬਾਹਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸਿਰਫ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਜਿੱਥੇ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਸਾਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਬਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤ, ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ, ਸ਼ਰਾਰਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾਣਾ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਦਰਭ, ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ.

111.ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ, ਗੁਜਰਾਤ ਬਨਾਮ ਸੂਰਤ ਆਰਟ ਸਿਲਕ ਕਲਾਥ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਸੂਰਤ', ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ-

"ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕਿਸ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ ਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਤੱਥ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ।"

112. ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਸਪਸ਼ਟ, ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਢੁਕਵਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

113..ਪੈਪਰ ਬਨਾਮ ਹਾਰਟ', ਲਾਰਡ ਬ੍ਰਾਉਨ-ਵਿਲਕਿੰਸਨ, ਮੁੱਖ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ:-

"ਮੈਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਹਾਂ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਕਿ ਬਾਹਰੀ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਢਿੱਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿੱਥੇ (ਅ) ਕਾਨੂੰਨ ਅਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਜਾਂ ਅਜੀਬਤਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; (ਬੀ) ਜਿਸ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਿਲ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੋਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਵੇ; (ਸੀ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹਨ।"

114. ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਰ. ਬਨਾਮ ਹਾਸੀ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 212(ਸੀ) ਵਿੱਚ "ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਦੇਸ਼" ਦੇ ਫਰੇਜ਼ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦੀ ਸਮਗਰੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ। ਬਹੁਮਤ ਲਈ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਜਸਟਿਸ ਲਾਮਰ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਨੇ ਕਿਹਾ:

"ਹੈਨਸਰਡ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਲਾਹਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ, ਕੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਥੋੜ੍ਹੇ ਬਦਲਾਅਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, 1878 ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਡਰਾਫਟ ਕੋਡ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ, ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਗਾਊਂ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ।

ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਸਰ ਜੌਨ ਥਾਮਸਨ ਦੀਆਂ ਹੈਨਸਰਡ ਦੀ 12 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1892 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ (ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਬਹਿਸ, ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਆਫ ਕੈਨੇਡਾ, ਸੈਸ਼ਨ 1892, ਵੌਲ. I, ਪੰਨਾ ਨੰ. 1378-85) ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 1878 ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਡਰਾਫਟ ਕੋਡ ਤੋਂ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਰ ਜੌਨ ਥਾਮਸਨ ਨੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਤਲ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਗ੍ਰੇਟ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਉਦਧ੍ਰਿਤ ਕਰਕੇ ਸਮਝਾਇਆ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ।"

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੀ ਐਂਟੀ-ਇਨਫਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (ਕੈਨੇਡਾ)" ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬਾਹਰੂ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਢਿੱਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

115. ਧਰਮ ਦੱਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤਿੰਨ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਪੁਰ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮਾਨਕ ਦੇ ਘਟਦੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਖਰਾਬ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪੀਐਸਸੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖੋਜਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ।

116.ਕੁਲਦੀਪ ਨਾਇਅਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਐਕਟ, 1951 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਗੁਪਤ ਮਤਦਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਥਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮਤਦਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਸੀ। ਸੋਧ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦਿਆਂ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮਤਦਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਾਸ ਵੋਟਿੰਗ ਦੇ ਉਭਰਦੇ ਰੁਝਾਨਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਲਿਆ। ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਆਰੋਪ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ

ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਦੇ ਕਦੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਹਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਸੋਧ ਦੇ ਵਾਇਰਸ ਨੂੰ ਪਰਖਦਿਆਂ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਲਿਆ।

117.ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਜਾਂ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ, ਇਹ ਕਾਫੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਮੌਕਿਆਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇਸ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਕਰਨਾ ਜਿਥੇ ਇਹ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਜਾਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਕਾਫੀ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਤੱਥਾਤਮਕ ਖੋਜ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ। ਇਹ ਇੱਕ ਮੁਕਾਬਲਾ, ਚੁਣੌਤੀ, ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

118. ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸ ਲਈ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਇੱਕ ਤੱਥ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਓ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ, ਰਿਪੋਰਟ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਵਿਵਾਦ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਹਾਇਤਾ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਟੈਂਡ ਹੈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮੰਗਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਜਾਂ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਜਿਰ੍ਹਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦਾ ਉਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਆਰਟੀਕਲ 105 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨ। ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ ਸੰਸਦ ਦੇ ਅਤੇ ਕਈ ਇਨਪੁਟਸ, ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਧਿਰਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਏ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ। ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ ਰਿਪੋਰਟ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ।

120. ਸਟੈਂਡ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਨੂੰ ਸਕੈਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 57 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4)। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:- "57. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:- ਦ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਵੇਗੀ:ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 57(4)

119. ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 57(4) ਅਧੀਨ, ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

120. ਸਟੈਂਡ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਨੂੰ ਸਕੈਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 57 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4)। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

"57. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:- ਦ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਵੇਗੀ:

(4) ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਤਰੀਕਾ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਤਰੀਕਾ,

ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਸੂਬੇ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲੈਜਿਸਲੇਚਰਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਤਰੀਕਾ;"

121. ਧਾਰਾ 57 ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ III ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ "ਤੱਥ ਜੋ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ" ਨਾਲ ਨਿਪਟਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 57 ਇਸ ਮਾਨਤਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਕਿ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਗਏ ਤੱਥ ਅਧਿਆਇ II ਦੀ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ ਜੋ "ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ" ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 57, "ਚਾਹੀਦਾ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਉਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਦਾਇਤਵ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 57, ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਦਾਇਤਵ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ।

122. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੋਲ ਟ੍ਰਸਟੀ ਲੋਕ ਸਿਖਿਆ ਟ੍ਰਸਟ ਬਨਾਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ, ਮੈਸੂਰ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 57, ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰੁਖ ਦਾ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।

123. ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 74 ਅਧੀਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 57(4) ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਸਰਾਹਣ ਲਈ ਮਦਦ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਸਪਸ਼ਟ, ਦੋਅਰਥੀ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਲਈ ਵੀ ਮਦਦ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨਕ ਐਕਟ ਕਿਸ ਬੁਰਾਈ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਗਾਰੰਟੀਡ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਜਨਤਕ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਰਾਏ ਅਤੇ ਧਾਰਣਾ ਉੱਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਮਹਾਨ ਸਤੂਨ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ।

124. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਵਾਦ ਇੱਥੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯਾਚੀਆਂ ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ, ਯਾਚੀਆਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਲਈ (1976) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 254 ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ 'ਤੇ ਫਰਜ਼ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਮਤ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਛੱਡਣਾ ਪਵੇਗਾ; ਜਾਂ (ii) ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਮਤ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਘਾਟੇ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਦੂਜੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੱਥਾਕ ਖੋਜ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ।

125. ਇਹ ਇੱਥੇ ਨੋਟ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਤਰਨਿਹਤ ਫਰਕ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਬਿੱਲ ਦੇ ਮੂਵਰ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਐਕਟ ਹੋਣ ਤੋਂ

ਪਹਿਲਾਂ ਅਸਤਿਤਵ ਵਿੱਚ ਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਯੋਗ/ਵਿਰੋਧੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ "ਤੱਥ" ਜੋ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 57, ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ, ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ, ਵਿਵਾਦਯੋਗ ਤੱਥ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਜਾਣੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

126. ਇਹ ਮੁੜ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਖਤਰਨਾਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਤੱਥਾਤਮਕ ਖੋਜ ਲਈ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦਯੋਗ ਤੱਥ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਲਈ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

127. ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਕੇਵਲ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਮਦਦ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਜਰੂਰੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। "ਮੁਕਾਬਲਾ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ, ਬਲੈਕਸ ਲਾ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ; ਵਿਰੋਧ, ਮੁਕਾਬਲਾ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਕਰਨਾ; ਜਿੱਤਣ ਜਾਂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ; ਵਿਵਾਦ, ਮੁਕਾਬਲਾ, ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣਾ, ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ "ਮੁਕਾਬਲਾ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ, ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਤੱਥਾਕਥਿਤ ਸਕੋਰ ਤੇ ਲਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨਾ ਹੈ।

ਪੀ. ਉਹ ਫੈਸਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

128. ਸਾਡੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਇਥੇ ਹਾਈਲਾਈਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨੋਟ ਲਿਆ ਹੈ। ਵਿੱਚ "ਸਦਰਨ ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਕੈਟਰਿੰਗ ਕਲੀਨਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ", ਸਦਰਨ ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਕੈਟਰਿੰਗ ਕਲੀਨਰਜ਼ ਨੇ ਠੇਕਾ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮਾਲਕ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਹਰਣ ਲਈ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇ.ਪੀ. ਤਿਵਾਰੀ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਹੇਠ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਠੇਕਾ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੈਟਰਿੰਗ ਕਲੀਨਰਜ਼ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਿਆ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰੇਲਵੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਕੈਟਰਿੰਗ ਕਲੀਨਰਜ਼ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

129. ਵਿੱਚ "ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਿਲਿੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ", ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ 'ਹਲਬਾ-ਕੋਸ਼ਟੀਸ' ਦੀ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਵਿਦਰਭ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 'ਹਲਬਾਸ' ਵਜੋਂ ਮਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜੌਇੰਟ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੇ 'ਹਲਬਾ-ਕੋਸ਼ਟੀ' ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ, ਵਿੱਚ ਰੇਲਵੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸੁਪਰਾ), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1984 ਵਿੱਚ ਰੇਲਵੇ ਸੁਧਾਰ ਕਮੇਟੀ ਜਿਸ ਨੇ ਨਵੇਂ ਚਾਰ ਜ਼ੋਨਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ; ਸੰਸਦ ਦੀ ਰੇਲਵੇ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਸ ਨੇ ਕੰਮ ਦੇ ਬੋਝ, ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਨਵੇਂ ਜ਼ੋਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰਾਕੇਸ਼ ਮੋਹਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਸ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਵਾਧੂ ਜ਼ੋਨਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਸੰਦਿਗਧ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਿਸਟਮ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹੀ ਕੀਮਤ ਜੋੜੇਗਾ।

130. ਵਿੱਚ ਐਮ. ਅਨਵਰ ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ", ਐਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦਿਆਂ, ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ

ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਐਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਅਨਿਆਇਕ ਹੈ।

131. ਐਮ.ਸੀ. ਮੇਹਤਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ9SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ ਉੱਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਖੜੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਅਸਾਧਾਰਣ ਵਾਧੇ ਉੱਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਜਿਕਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਾਹਨ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਤਸਰਜਨ ਮਾਨਕਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਟੇਜ ਮਾਨਕਾਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਲਣ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੈ।

132. ਲਾਲ ਬਾਬੂ ਪ੍ਰਿਯਦਰਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਅਮਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ10SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਟ੍ਰੇਡ ਅਤੇ ਮਰਚੈਂਡਾਈਜ਼ ਮਾਰਕਸ ਐਕਟ, 1958 [ਟ੍ਰੇਡ ਮਾਰਕਸ ਐਕਟ, 1999 (47 ਦੇ 1999) ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ] ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਟ੍ਰੇਡ ਮਾਰਕ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 1993 ਦੇ ਟ੍ਰੇਡ ਮਾਰਕਸ ਬਿੱਲ ਉੱਤੇ ਸੰਸਦੀ ਖੜੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੱਠਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਇਸ ਰਾਏ ਦੀ ਸੀ ਕਿ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਾਵਾਂ, ਜਾਂ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਟ੍ਰੇਡ ਮਾਰਕ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

133. ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਸਿਟੀ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਹਿੰਦ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਭਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ11SUPERSCRIPT, ਮਦਨ ਦੰਤਾਲ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਰਿਸਰਚ ਸੈਂਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ12SUPERSCRIPT ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲਾਲ ਗੇਰਾ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ13SUPERSCRIPT ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਖੜੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

134. ਸਾਡੇ ਵਲੋਂ ਪੂਰਨਤਾ ਦੇ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਸਕਣ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਕਾਬਲੇ/ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਉੱਠਿਆ। ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਿਤ ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।

135. ਅਸੀਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਿਪਟਾਏ ਹੋਏ ਹਾਂ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚੋ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ. ਜਦੋਂ ਮੁੱਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਜੋ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ। ਸਵੈ-ਵਿਕਸਤ ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਜਮ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਜਾਇਜ਼ ਸੰਤੁਲਨ ਲਈ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਟ੍ਰੇਟ-ਜੈਕਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਕੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦ। ਕਈ ਵਾਰ, ਲਈ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਰਗ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜੋ ਇੱਕ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਮੱਧ ਮਾਰਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਰਾਹ ਨਿਆਂਇਕ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਜਮ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨਾ ਲੈ ਜਾਵੇ ਨਿਆਂਇਕ ਤਿਆਗ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਪੈਸਿਵਿਜ਼ਮ ਦਾ ਰੰਗ। ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ qui vive 'ਤੇ ਸੈਨਟੀਨਲ. ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਚੇਤ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਏ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਹੈ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ, ਪਹੁੰਚ ਸਹੀ ਡਿਸਚਾਰਜ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਟੁੱਟ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ। ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਮਿਲਣ ਜਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਸਕਦਾ ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤ ਲਈ ਅਸਲ ਸਪੇਸ

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕੁਝ ਸੀਮਾ ਹੈ। ਸਟ੍ਰੈਡਫੋਰਡ ਸੀ.ਜੇ., ਜਾਜਭੈ ਬਨਾਮ ਕਾਸਿਮ104 ਵਿੱਚ ਟੋਨ ਅਤੇ ਟੈਨਰ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ:-

"ਹੁਣ ਰੋਮਨ-ਡੱਚ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨੇ ਹਾਂ, ਇੱਕ ਜੀਵਿਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਆਧੁਨਿਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਜਟਿਲਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਾਧਨ ਸਾਡੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਿਆਂ, ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ; ਇਸਦਾ ਕੰਮ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ, ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਣਾ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਵਿਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਅਤੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।"

136. ਮਿਰਾਂਡਾ ਬਨਾਮ ਏਰੀਜ਼ੋਨਾ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਆਫ ਯੂਨਾਈਟੇਡ ਸਟੇਟਸ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:-

"ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਤਾਂ ਪੰਜਵੇਂ ਸੋਧ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਮਜਬੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਨੂੰ ਮਜਬੂਤੀ ਨਾਲ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਅਮਰੀਕੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਲੰਬੀ ਕਤਾਰ ਤੋਂ ਇਕ ਵਿਚਲਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪਾਲਣ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਲੰਘੀ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪੁਨਰਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਜਾਂ ਅਣਸਮਝ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ — ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਖੋਜਿਆ ਜਾਂ ਲੱਭਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਇਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਕੁਝ ਅਟੱਲ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਜੋ ਕੁਝ ਇਸਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹੋਰ ਮਹਾਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ, ਇਹ ਹੈ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੰਡ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮੌਲਿਕ ਬਦਲਾਅ ਨਾ ਆ ਜਾਵੇ।"

137. ਭਾਰਤੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਕਸ਼ਮੀ ਕਾਂਤ ਪਾਂਡੇ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ,10 ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ,11 ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਕਾਮਨ ਕਾਰਨ (ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੋਸਾਇਟੀ) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ12 ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਹਿਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ.13 ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ, ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਵਚਨਬੱਧ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ੀਲੀ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ-ਉਨਮੁਖ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲ, ਜੀਵਨਤ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਦਲਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਯੁੱਗਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਡਾਈਮ ਨਾਲ ਢਲਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਉਭਰਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸੂਟ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੇ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ੀਲੀ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵੱਡੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਾਇਤਵ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਇਸਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰ. ਨਿਸਚਾਇਆਂ

138. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ:-

(i) ਜੇਕਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦਾ ਨੋਟ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ii) ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 57(4) ਅਧੀਨ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਅਧੀਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ।

(iii) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 32 ਜਾਂ 136 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

(iv) ਜਿੱਥੇ ਤੱਥ ਵਿਵਾਦਿਤ ਹੋਵੇ, ਦਰਖਾਸਤ ਕਰਤਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਈ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਤੱਥ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਆਜ਼ਾਦ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(v) ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਮੰਤਰਣ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਨਾਗਰਿਕ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੋਵੇ।

139. ਹਵਾਲਾ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

140. ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਉਚਿਤ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਲਿਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਡਾ. ਡੀ. ਵਾਈ. ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਲਈ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹਨ:

ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ_NONE

ਬੀ ਦਲੀਲਾਂ_NONE

ਸੀ ਸੰਵਿਧਾਨ_NONE

ਡੀ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੇ ਕਮੇਟੀਆਂ_NONE

ਈ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ_NONE

ਈ.1 ਯੂਕੇ ਫੈਸਲੇ_NONE

ਈ.2 ਭਾਰਤ_NONE

ਐਫ ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੇਵਾ: ਇੱਕ ਬਾਰੀਕ ਆਧੁਨਿਕ ਸਿਧਾਂਤ_NONE

ਜੀ ਇੱਕ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸੰਬੰਧ_NONE

ਐਚ ਨਿਸਕਰਸ਼NONE

ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ

2012 ਅਤੇ 2013 ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 32 ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਦੋ ਜਨਹਿਤ ਯਾਚਿਕਾਵਾਂ ਨੇ ਗਰਭਾਸ਼ਯ ਗਰੇਵਾ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਟੀਕਿਆਂ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ ਦੀ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਟੀਕਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਕਲੀਨਿਕਲ ਟ੍ਰਾਇਲਜ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਲਗਭਗ ਚੌਬੀਸ ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਸ਼ੋਰ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਭਾਜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਟੀਕਾਕਰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਟ੍ਰਾਇਲਜ਼ ਨੂੰ ਛੇਵੇਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।NONE

ਦਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸੱਤਵੇਂ ਅਤੇ ਅੱਠਵੇਂ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਇੱਕ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਯਾਚੀਕਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦਵਾਈ ਨਿਯੰਤਰਕ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਸਰਚ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਟੀਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਸਿਹਤ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ। ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ।NONE

2. 12 ਅਗਸਤ 2014 ਨੂੰ, ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਹ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਨ: (i) ਕੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਟੀਕੇ ਵਜੋਂ ਦਵਾਈ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਭਾਰਤੀ ਦਵਾਈ ਨਿਯੰਤਰਕ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਆਈਸੀਐਮਆਰ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ?

(ii) ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ 72ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ 30.8.2013 ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ?

(iii) ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਖਾਸ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ?

(iv) ਉਹ ਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮੌਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਸ ਵੈਕਸੀਨ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ?

(v) ਮਾਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਵੈਕਸੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਵੈਕਸੀਨ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਸਧਾਰਣ ਵੈਕਸੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਰੋਲ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਕੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਹਨ?

(vi) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਵੈਕਸੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ/ਸਰਪ੍ਰਸਤਾਂ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨੂੰ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਕੁੜੀਆਂ ਅਜੇ ਬਹੁਤਾਤ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹਨ?

(vii) ਮਾਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਵੈਕਸੀਨੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾਈ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?"

3. ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਨੇ 22 ਦਸੰਬਰ 2014 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ 81ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

4. ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਜੋ ਮੁੱਦਾ ਉੱਠਿਆ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਆਰਟੀਕਲ 32 ਜਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਅਧੀਨ

ਜਨਹਿਤ ਯਾਚਿਕਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕਿੰਨ੍ਹਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸਬੂਤਕ ਕੀਮਤ ਕੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ, ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸਿਰਫ ਬਾਹਰੀ ਮਦਦ ਲਈ ਹਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਠੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਖਰਾਬੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ। ਸੰਘ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਬਾਹਰੀ ਮਦਦ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ।

ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰਵ ਸੂਚਕ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਰਿਪੋਰਟਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ) ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

5. 5 ਅਪ੍ਰੈਲ 2017 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 105 ਅਤੇ 122 ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:

"69. ਉਪਰੋਕਤ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਜਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ. ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਿਹਾਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਪਰ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ. ਸਬਮਿਸ਼ਨ “ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ, "ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨ ਵਾਲੀ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ 6. ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੁਕਮ ਨੋਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਮੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੇਸ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ, ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਅਦਾਲਤ, "ਚੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸੱਦਾ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਏ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ “ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੀ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾ (ਉਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ ਸੰਸਦ ਦੀ ਜਿਸਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਲਤ:

“ 73. ...ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਾਮਜ਼ੂਰ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੈ। ”

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਸਵਾਲ ਉੱਠਣ ਕਾਰਨ, ਦੋ ਸਵਾਲ ਆਰਟੀਕਲ 145(3) ਅਧੀਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:

“(i) ਕੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 32 ਜਾਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 136 ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ

(ii) ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਕੁਝ ਪਾਬੰਧੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ?”

ਬੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨ

7. ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ, ਮਿਸਟਰ ਹਰੀਸ਼ ਸਾਲਵੇ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਿੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਉੱਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ:

(i) ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ;

(ii) ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ; ਅਤੇ

(iii) ਸੱਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵੱਖਰਾਵ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ, ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਕਕਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਹਰ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਅਣਕਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਸੰਸਥਾ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕੁਝ ਵਕਤਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਜੋਂ ਦੋ ਸਮਕਕਸ਼ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਹਨ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜ ਏ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਇੱਕ ਲਿਸ ਨੂੰ ਉਦਾਸੀਨ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਉੱਤੇ ਹੱਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਸਦੀ ਸੱਚਾਈ ਜਾਂ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

8. ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਕਲਪਨਾਤਮਕ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਦੋ ਅਪਵਾਦਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

(i) ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ;

(ii) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਦਨ ਅੱਗੇ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਲੱਖਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(iii) ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ "ਵਿਚਾਰਿਆ ਸਲਾਹ" ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਮੰਡੇਮਸ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ (i) ਕਿਸੇ ਹਾਊਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ (ii) ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ।

9. ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ ਕੇ ਵੇਣੁਗੋਪਾਲ, ਭਾਰਤ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ, ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪਾਠਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਨਿਯਮ ਦੀ ਅਪਣਾਈ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ:

I ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸੰਸਦ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਹਾਇਕ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਨ, ਇਹ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਆਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚਣ ਜਾਂ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ;

II ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮੂਲ ਸੰਰਚਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਤੋਂ ਰੋਕੇਗਾ; ਅਤੇ

III.ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 105 ਅਤੇ 122 ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਪੜ੍ਹਾਈ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰੇਗੀ ਕਿ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

10.ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਖਿਲਾਫਤ ਕਰਦਿਆਂ, ਮਿਸਟਰ ਕੋਲਿਨ ਗੋਂਸਾਲਵਿਜ਼, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ) ਸੰਸਦ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ,

ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਲਈ;NONE

ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਲਈ; ਜਾਂNONE

ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ।NONE

ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ (ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਇਸ ਤੋਂ ਸੇਧ ਲੈਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਹ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਿਆਂ ਦਾ, ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜੋ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਗੋਂਸਾਲਵੇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਮੂਲ (ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਦੁਆਰਾ) ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਗ੍ਰਾਹਕ ਇਸ ਵਿੱਚ ਖੋਜਾਂ 'ਤੇ ਇੱਤਰਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰੋ, ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਮੁੱਦਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਗੋਂਸਾਲਵਸ ਨੇ ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਲੈਕ ਆਊਟ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵਰਤਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਇੰਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ 1872 ਦਾ 57. ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਦ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਖੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦਾ ਵਿਧਾਨਕ ਕੰਮ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਉਹ ਨਿਗਰਾਨੀ ਜੋ ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ 'ਤੇ ਵਰਤਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਮੁੱਦਾ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ। ਇੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਿਸਟਰ ਗੋਂਸਾਲਵੇਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਇਨਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੋੜ। ਭਾਰਤ ਕੋਲ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਨਾ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੂ.ਕੇ. ਇਸ ਲਈ, ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਭਾਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਪਲਾਂਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ। ਸੰਸਦੀ ਦੀ ਬੇਰੋਕ ਵਰਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੈ। ਜਨਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਹਿੱਤ ਜਾਂ ਮੁੱਦੇ, ਦੋਵੇਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ - ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਨਤਕ ਡੋਮੇਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ। ਇਹ ਹੈ ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਗੋਨਸਾਲਵੇਸ ਨੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ, ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹੈ ਜੋ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੁਲਾਸੇ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਭਾਰਤੀ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਟੀਚਾ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਅਤੇ ਪਿੱਛਾ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੋਵੇਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ ਸੰਗਤ ਇੱਥੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਮਾਰਚ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਾਡੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੀ। NONE

11. ਮਿਸਟਰ ਅਨੰਦ ਗਰੋਵਰ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਗੱਲ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਿਆਨ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਆਨ ਦੀ ਸੱਚਾਈ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਇਸ ਦੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੀ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇਗੀ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੀ ਗਈ ਕੋਈ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਗਲਤ ਹੈ। ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਜ਼ਰੂਰ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵੇਖ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਦੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

12. ਮਿਸਟਰ ਸ਼ਿਆਮ ਦੀਵਾਨ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਗੌਰਵ ਬੈਨਰਜੀ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਲਈ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਹਰੀਸ਼ ਸਾਲਵੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਵਿਧਾਨ

13. ਅਨੁਚਛੇਦ 105, 108, 119 ਅਤੇ 121 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ V ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ II ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ, ਜੋ ਸੰਸਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 105 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“105.(1) ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਖੜ੍ਹ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।”

(2) ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੇਠ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਕਾਗਜ਼, ਵੋਟਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(3) ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਰ ਘਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੂਟਾਂ, ਅਤੇ ਹਰ ਘਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੂਟਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਸੰਸਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਅਤੇ, ਜਦ ਤਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ, ਉਹ ਉਸ ਘਰ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਹੀ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਚੌਵਾਲੀਵਾਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1978 ਦੇ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ।)

(4) ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਅਤੇ (3) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

14. ਧਾਰਾ 105 ਤੋਂ ਉਭਰਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਉਮੀਦ, ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਲਈ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਚਰਿਤਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ ਤੇ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਆਸਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦ ਬੋਲਣਾ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਡਰ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਦੇ ਹਨ। ਬੋਲਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਤ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾਲ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਸੰਸਦ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸੰਸਥਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਵਿਵਿਧ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

15. ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਆਰਟੀਕਲ 19(1)(a) ਵਿੱਚ ਸਹੀ। ਆਰਟੀਕਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਵਿਆਖਿਆ 105(1) ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹਿਸਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਿੰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਡਰਾਫਟਸਪਰਸਨ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 105(1) ਨਹੀਂ ਹੈ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਦੁਹਰਾਓ ਜਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਾਧੂ. ਇਹ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮੁੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਡਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ, ਸੰਸਦੀ ਭਾਸ਼ਣ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 105(1) ਇੱਕ ਸੰਸਥਾਗਤ ਮੁੱਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਭਾਸ਼ਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ a ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਆਪਣੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੇ ਪੋਰਟਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੋਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਸਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਆਰਡਰ। ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਲਈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ. ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ, ਕਾਗਜ਼, ਵੋਟਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸੰਸਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਆਦਰ - ਭਾਵ, ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਧਾਰਾ (1) ਅਤੇ (2), ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਸਦ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਇਮਿਊਨਿਟੀਜ਼ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 44ਵੀਂ ਸੋਧ 5 . ਧਾਰਾ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (4) ਚੌੜੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ "ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਇਸਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਹਾਊਸ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ। ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਸੰਸਦ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਅਧੀਨ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਸੰਸਦ. ਉਹ ਸੰਸਦ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਜਿੰਨੇ ਹਨ, ਸੰਸਦ।

ਅਨੁਚਛੇਦ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (4) ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹੋਏ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ "ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਇਸਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅੱਗੇ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਸੰਸਦ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਸੰਸਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਹੀ, ਸੰਸਦ ਹਨ।

16. ਅਨੁਚਛੇਦ 118 ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ:

“118.(1) ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਸੰਸਦ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲੇਟ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਦੇ ਅੱਗੇ ਤੁਰੰਤ ਲਾਗੂ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਭਾਰਤ ਦੇ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਜਿਹੇ ਸੋਧਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੋ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਾਂ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ, ਸੰਯੁਕਤ ਬੈਠਕਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਧੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦੇ, ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਸਦਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਚਾਰ।

(4) ਦੋਹਾਂ ਸਦਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਸਦਨ ਦਾ ਸਪੀਕਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ, ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰੇਗਾ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ। ਜਦ ਤੱਕ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਖੜੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਰੰਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ (ਅਨੁਕੂਲਨ ਅਤੇ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ)। ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਸਦਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਯੁਕਤ ਬੈਠਕਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸੰਚਾਰ ਸਬੰਧੀ ਨਿਯਮ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

17. ਅਨੁਚਛੇਦ 119 ਵਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਬੰਧੀ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 119 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"119.ਸੰਸਦ, ਵਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪੂਰਤੀ ਲਈ, ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਦੀ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿੱਤੀ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘੀ ਕੋਸ਼ ਤੋਂ ਧਨ ਦੇ ਆਵੰਟਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਬਿੱਲ ਸਬੰਧੀ, ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਚਛੇਦ 118 ਦੇ ਉਪਬੰਧ (1) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਉਸ ਅਨੁਚਛੇਦ ਦੇ ਉਪਬੰਧ (2) ਅਧੀਨ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਖੜੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 119 ਇੱਕ ਖਾਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਸਮਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਜਾਂ ਸੰਘੀ ਕੋਸ਼ ਤੋਂ ਧਨ ਦੇ ਆਵੰਟਨ ਲਈ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

18. ਅਨੁਚਛੇਦ 122 ਵਿੱਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਣਿਯਮਿਤਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ:

"122.(1) ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਣਿਯਮਿਤਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(2) ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਜਾਂ ਕ੍ਰਮ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਅਨੁਚਛੇਦ 122 ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਣਿਯਮਿਤਤਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ (ਜਾਂ ਕ੍ਰਮ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ) ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਭਾ ਸਕਣ।

19. ਭਾਗ V ਦੇ ਅਧਿਆਇ II ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਭਾਗ VI ਦੇ ਅਧਿਆਇ III ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਿਤ ਹਨ। ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਨੁਚਛੇਦ 194, 208, 209 ਅਤੇ 212 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

20.ਸੰਵਿਧਾਨ ਜੋ ਮੌਲਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ ਗਈ ਗੱਲ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੋਟ ਲਈ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇ ਕੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜੋ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹਰੇਕ ਘਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

21. ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਅਨੁਚਛੇਦ 121 ਅਧੀਨ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਦੇ ਕਰਤਵਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਆਚਰਣ ਬਾਰੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ (ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਤਾ ਦੇ ਬਾਹਰ)। ਅਨੁਚਛੇਦ 211 ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਡੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਖੜੇ ਕਮੇਟੀਆਂ

22. ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਯੂਨਾਈਟਡ ਕਿੰਗਡਮ ਵਿੱਚ ਵੈਸਟਮਿੰਸਟਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਸਦਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ, ਚੁਣੇ ਗਏ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਉਹ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਉਭਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਸੰਸਦ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਚੁਣੇ ਗਏ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ ਵਰਤਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸਦਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਦਾ ਹੈ। ਚੁਣੇ ਗਏ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਐਰਸਕਾਈਨ ਮੇਅ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਤੇ ਟ੍ਰੀਟੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਚੁਣੇ ਗਏ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਉਹ ਹਾਲ ਦੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸਦਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਤਰੀਕਾ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਜਾਂਚ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਨਤਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ।"

ਚੁਣੇ ਗਏ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਜਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਿੱਲ

ਹੀ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ1SUPERSCRIPT। ਚੁਣੇ ਗਏ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਦਨ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਰੂਪ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੌਰਾਨ, ਚੁਣੇ ਗਏ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ2SUPERSCRIPT।

"ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਉਸ ਦੀ ਮਿਲਕੀਅਤ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਦਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ।"

ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਕੁਝ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਤਾ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਹੈ ਜੋ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਜੋ ਸਬੂਤ ਇੱਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:

"ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਆਮ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਲਏ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਬੂਤ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਲੰਬੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਸਬੂਤ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਮੁੜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਮੇਟੀਆਂ ਕੋਈ ਅਗਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਬਿਨਾਂ ਸਬੂਤ ਲੈ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।"

ਇੱਕ ਚੁਣੀ ਕਮੇਟੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਦੋਂ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਸਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 105 ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 118(1) ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਿਯਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਅਤੇ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ"।

23. ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਰਾਜ ਸਭਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਘਰ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਇ IX ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਪਬੰਧ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬਿੱਲਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਜੋ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਰਾਜ ਸਭਾ. ਨਿਯਮ 72 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਏ ਬਿੱਲ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 84 ਚੋਣ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਾਗਜ਼ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ। ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਮਾਹਰ ਸਬੂਤ ਸੁਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਾਅ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ. ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ, ਨਿਯਮ 85 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 86 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਛਪਾਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਸੰਖੇਪ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਸਬੂਤ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਟੈਂਡਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਬਿੱਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ, ਨਿਯਮ 90 ਦੇ ਤਹਿਤ। ਨਿਯਮ 91 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਿਲੈਕਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਇੱਕ ਬਿੱਲ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀ, ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਮਿੰਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਡਾ. ਨਿਯਮ 92 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਹਰ ਰਿਪੋਰਟ ਛਾਪਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਬਿੱਲ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਰਿਪੋਰਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ. ਨਿਯਮ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸੋਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੇ ਅੰਤਮ ਬੀਤਣ ਤੱਕ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਬਿੱਲ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬਿੱਲਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਸਮਾਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਭਾ ਤੋਂ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਬਿੱਲ ਜੋ ਲੋਕ ਤੋਂ

ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਿਯਮ 125, ਜੇਕਰ ਉਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਕੋਈ ਮੋਸ਼ਨ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

24. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 22 ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਗ ਸਬੰਧੀ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹਨ। ਨਿਯਮ 268 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ/ਵਿਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਉਹ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ/ਵਿਭਾਗ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 269 ਅਧੀਨ, ਹਰੇਕ ਅਜਿਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ 31 ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ: 10 ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ 21 ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 270 ਖੜ੍ਹੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ:

*270. ਕਾਰਜ

ਹਰੇਕ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਜ ਹੋਣਗੇ, ਭਾਵ-

(ਅ) ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ/ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣਾ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਟ ਮੋਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ;

(ਬ) ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ/ਵਿਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ, ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਾਂ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣਾ; (ਸੀ) ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ/ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣਾ; ਅਤੇ

(d) ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੌਲਿਕ ਦੀਰਘਕਾਲਿਕ ਨੀਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਬੰਧਿਤ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ/ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੀਆਂ।

"ਨਿਯਮ 274 ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ "ਵਿਆਪਕ ਸਹਿਮਤੀ" ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ" ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੰਸਦ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ 275 ਅਧੀਨ, ਬਿੱਲਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਤਾਤਿਸ ਮੁਤਾਂਦਿਸ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਨਿਯਮ 277 ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੁੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਘਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਲਾਹ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

"277. ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੁੱਲ ਹੋਵੇਗਾ

ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੁੱਲ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸਲਾਹ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਵਿਭਾਗ ਸਬੰਧੀ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹਨ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਮਾਹਰਾਂ ਜਾਂ ਖਾਸ ਦਿਲਚਸਪੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ/ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਸੰਸਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਫੰਕਸ਼ਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਹਰੇਕ ਕਮੇਟੀ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਲਈ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਬਿੱਲਾਂ/ਨੂੰ ਜਾਂਚਦੀ ਹੈ, ਮੰਤਰਾਲਾ/ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦੀਰਘਕਾਲਿਕ ਨੀਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼

ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੁੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਲਾਹ ਹਨ।

25. ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਥੇ ਇੱਕ ਆਮ ਉਦੇਸ਼ ਕਮੇਟੀ (ਅਧਿਆਇ XXIII) ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਸਦਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇਣਾ, ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਦੁਆਰਾ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਧਿਆਇ XXIV ਸੰਵਿਧਾਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨੈਤਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ

ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ "ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਆਚਰਣ", ਦਾ ਇੱਕ ਕੋਡ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ਸੰਚਾਲਨ, ਕਥਿਤ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਟੈਂਡਰ ਸਲਾਹ ਦੇਣਾ ਨੈਤਿਕ ਮਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਮੈਂਬਰ।

E ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ

E.1 ਯੂਕੇ ਫੈਸਲੇ

26. ਯੂ.ਕੇ. ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਮੂਹ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਛੋਟ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

27. ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ, 1689 ਦੇ ਲੇਖ 9 ਵਿੱਚ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"...ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ..."

ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ, "ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ" ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਬਾਹਰ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਦਬਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੇ ਬਹਿਸ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਸੰਤੁਲਨ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ: ਇੱਕ ਸੰਤੁਲਨ ਜੋ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ ਪਰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦ ਇਜ਼ਹਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਅਨੁਮਤੀ ਦੇਵੇਗਾ। ਦੋਵੇਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

ਲੇਖ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਲਈ ਆਧਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਹੈ। 1884 ਵਿੱਚ, ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਬ੍ਰੈਡਲਾਘ ਬਨਾਮ ਗੋਸੇਟ ਵਿੱਚ ਫਾਰਮੂਲੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਹਰ ਮਾਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੁਝ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਮਤਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਦੇ ਇੱਕ ਮਤੇ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਹਾਊਸ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਸੀ।"

ਡਿੰਗਲ ਬਨਾਮ ਐਸੋਸੀਏਟਡ ਨਿਊਜ਼ਪੇਪਰਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ3 ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਫਾਰਮੂਲੇਸ਼ਨ ਨੂੰ "ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ

ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਸਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ"। ਉਸ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਕੁਈਨਜ਼ ਬੈਂਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਸਿਦਾਂਤ ਚਰਚ ਆਫ ਸਾਇੰਟੋਲੋਜੀ ਆਫ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵੀ. ਜੌਨਸਨ-ਸਮਿਥ1 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਲਈ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੁਦਾਈ ਨੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਬਦਨੀਯਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਅਜਿਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਲੈਕਸਟੋਨ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਿਦਾਂਤ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ:

“ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮੂਲ ਇਸ ਇੱਕ ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਤੋਂ ਹੈ, “ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਾਂਚਿਆ, ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ।”

ਉਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“...ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਲਈ ਜਾਂਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਖੁਦ ਸਦਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਵੇ।”

ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਖਿਲਾਫ ਬਾਹਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਖਿਲਾਫ ਬਦਨੀਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਹੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ।

28. ਪੈਪਰ (ਟੈਕਸਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਕ) ਬਨਾਮ ਹਾਰਟ5$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ, ਲਾਰਡ ਬ੍ਰਾਉਨ-ਵਿਲਕਿੰਸਨ ਨੇ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਢਿੱਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਸੀ, ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਸੰਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰਯ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲਾਅ ਲਾਰਡ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“ਮੇਰੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਸੰਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਕਿਸੇ ਬੇਤੁਕੇਪਨ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਦੁਰਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਅਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ।"

ਇਹ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਢਿੱਲ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਾਹਰੀ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਢਿੱਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮਿਲ ਸਕੇ ਜਿੱਥੇ:

"(ਅ) ਕਾਨੂੰਨ ਅਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਕ ਬੇਤੁਕੀਪਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ;$_{NONE}$

(ਬ) ਜਿਸ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਕ ਜਾਂ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਿੱਲ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ

ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੋਰ ਸੰਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਇੱਕਠੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; (ਸੀ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹਨ।"NONE

ਰਿਚਰਡ ਵਿਲੀਅਮ ਪ੍ਰੈਬਲ ਬਨਾਮ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਨਿਊ ਜ਼ੀਲੈਂਡ ("ਪ੍ਰੈਬਲ") ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਈਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਫੈਸ29.ਲਾ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਉੱਠਿਆ ਜਿੱਥੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਇਕ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ, ਨਿਊ ਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੁਦਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਮੁਦਾਈ ਨੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਜੋ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਲਾਰਡ ਬ੍ਰਾਉਨ-ਵਿਲਕਿੰਸਨ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮੁਦਾਈ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਆਰਟੀਕਲ 9 ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਕਤਾਰ ਦੀ ਅਥਾਰਿਟੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 9 ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੋਵੇਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੋਲਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਣ ਲਈ ਚੌਕਸ ਹਨ। ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ ਜੋ ਇਸਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਹਨ: ਬਰਡੇਟ ਬਨਾਮ ਐਬਟ (1811) 14 ਈਸਟ; ਸਟਾਕਡੇਲ ਬਨਾਮ ਹੈਨਸਾਰਡ (1839) 9 ਐਡ. & ਐਲ. 1; ਬ੍ਰੈਡਲਾਘ ਬਨਾਮ ਗੋਸੇਟ (1884) 12 ਕਿ.ਬੀ.ਡੀ. 271; ਪਿਕਿਨ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰੇਲਵੇਜ਼ ਬੋਰਡ (1974) ਏ.ਸੀ. 765; ਪੈਪਰ ਬਨਾਮ ਹਾਰਟ (1993) ਏ.ਸੀ. 593. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਲੈਕਸਟੋਨ ਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, 17ਵੀਂ ਐਡ. (1830), ਖੰਡ I, ਪੰਨਾ 163: 'ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਰਿਵਾਜ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮੂਲ ਇਸ ਇੱਕ ਮੈਕਸਮ ਤੋਂ ਹੈ, "ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਘਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚਣਾ, ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ।"

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੈਨਸਰਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸੀ।

ਪ੍ਰੈਬਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੌਰਾਨ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਫੈਸਲੇ ਨਿਊ ਸਾਊਥ ਵੇਲਜ਼ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰੈਗ. ਬਨਾਮ ਮਰਫੀ ("ਮਰਫੀ") 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕ੍ਰਾਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਤਮਕ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 9 ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਤਮਕ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜਿਜ਼, ਐਕਟ 1987 ਨੂੰ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ। ਧਾਰਾ 16(3) ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ:

"(3) ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਣਾ ਜਾਂ ਬਿਆਨ, ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ: (ਅ) ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸੱਚ, ਮਕਸਦ, ਇਰਾਦਾ ਜਾਂ ਭਲਾਈ ਦੀ ਸੱਚਾਈ, ਮਕਸਦ, ਇਰਾਦਾ ਜਾਂ ਭਲਾਈ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣਾ ਜਾਂ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ; (ਬੀ) ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ, ਮਕਸਦ, ਇਰਾਦਾ ਜਾਂ ਭਲਾਈ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਜਾਂ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣਾ; ਜਾਂ (ਸੀ) ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਜਾਂ ਨਤੀਜੇ ਕੱਢਣ ਜਾਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ।"

ਪ੍ਰੈਬਲ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 16(3) ਵਿੱਚ "ਜੋ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੱਚੇ ਸਿਧਾਂਤ ਹਨ" ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਰਫੀ ਵਿੱਚ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਵਿਚਾਰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਕੀ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਲੰਬੀ ਕਤਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਸੀ ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦੇਵੇਗੀ।

"(1)1986 6 A.L.R. 485 ਸਾਰੇ ਘਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰ ਇਸ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।" ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਘਰ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਛੋਟ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਾਨਹਾਨੀ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੇ 2011[1]SUPERSCRIPT ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਹੈਮਿਲਟਨ ਬਨਾਮ ਅਲ ਫਾਇਦ ("ਹੈਮਿਲਟਨ") ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ, ਮੁਦਾਇ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਤਰਫੋਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਨਕਦੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮੁਦਾਇ ਨੇ ਮਾਨਹਾਨੀ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਸੰਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਖਿਲਾਫ ਮਾਨਹਾਨੀ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਲਾਰਡ ਬ੍ਰਾਊਨ-ਵਿਲਕਿੰਸਨ ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਛਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਸੰਸਦ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਗਵਾਹ ਇਸ ਨੇ ਗੁਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਵਾਲਾਂ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ। ਪਰ, ਧਾਰਾ 13 ਅਧੀਨ, ਮੁਦਾਇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉ ਛੱਡ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਨਤੀਜਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ:

"ਸੰਸਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਸ ਇਹ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਹੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ। ਇਹ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ [13(1)] ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਐੱਮ.ਪੀ. ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ" ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀ ਐੱਮ.ਪੀ. ਸੰਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਰੱਖਿਆ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 13(2) ਅਧੀਨ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ (ਭਾਵੇਂ "ਉਸ ਦੇ ਆਚਰਣ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਧਾਰਨ...ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ" ਦੇਣ ਦੁਆਰਾ) ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।"

ਧਾਰਾ 13 ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਇੱਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਰੱਖਿਆ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ, ਤਾਂ ਸੰਸਦ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਹਮਲਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

30. ਹੈਮਿਲਟਨ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੰਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਜਾਂ ਉਚਿਤਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"ਸੰਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਾਮਾਨਿਆ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ, ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਜਾਂ ਉਚਿਤਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।"

ਜੇਕਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਹੈਮਿਲਟਨ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸਬੂਤ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਵਾਲਾਂ ਲਈ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਸੀ, ਅਲ ਫਾਇਦ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉ ਪੈਂਦਾ ਜੋ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਲ ਫਾਇਦ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅੱਗੇ ਝੂਠਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਵਾਲਾਂ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਅਜਿਹਾ ਨਤੀਜਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਦੇ ਛੋਟ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਟਾਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

31. ਟੁਲੂਜ਼ ਬਨਾਮ ਸੈਂਟ ਵਿੰਸੈਂਟ ਅਤੇ ਗ੍ਰੇਨਾਡਾਈਨਜ਼ ਦੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ("ਟੁਸੈਂਟ"), ਪ੍ਰਾਈਵੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਇਕ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਾਈਜ਼ਡ

ਬਹਿਸ ਦੇ ਵੀਡੀਓ-ਟੇਪ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਟ੍ਰਾਂਸਕ੍ਰਿਪਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਸੀ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੀ। ਫ੍ਰਿਬਲ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਲਾਰਡ ਮੈਨਸ, ਪ੍ਰਾਈਵੀ ਕੌਂਸਲ ਲਈ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸਿਦਾਂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ: ਚੋਣਕਾਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੁਫਤ ਕਸਰਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ; ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ; ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਿਲਚਸਪੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ। ਪ੍ਰਾਈਵੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀ ਕਿ ਬਾਹਰਲੇ ਮਕਸਦਾਂ ਲਈ ਸੱਤਾ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਰਡ ਮੈਨਸ ਨੇ ਕਿਹਾ:

“ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਆਚਰਣ, ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ। ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਆਚਰਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ "ਇੱਕ ਪਰਦੇਸੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਢੰਗ": ਮਿਰਚ ਬਨਾਮ ਹਾਰਟ, ਪ੍ਰਤੀ ਲਾਰਡ ਬਰਾਊਨ-ਵਿਲਕਿਨਸਨ ਨੇ ਪੀ 639 ਏ. ਸਾਂਝੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ "ਸੰਸਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਆਂਕੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੋਵੇਂ ਹੀ, ਇੱਕ ਆਧੁਨਿਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ, ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ" (ਪੈਰਾ 50) ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕਿ "ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਅਜੀਬ ਨਤੀਜੇ ਦੇਣਗੇ", ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਹੇ ਗਏ ਨੂੰ ਉੱਘੇ ਕਰਕੇ "ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ... ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ... ਹੋਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਜਾਂਚ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣਾ": ਪੈਰਾ 51. ਜੌਇੰਟ ਕਮੇਟੀ ਨੇ, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਦੇਖਿਆ ਕਿ

"ਇਹ ਲੇਖ 9 ਦੇ ਵਿਡੰਬਣਾਪੂਰਣ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਕਾਰਜਪਾਲ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਲੇਖ 9 ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਕਾਰਜਪਾਲ ਦੀ ਰਕਸ਼ਾ ਦਾ ਸਰੋਤ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਬਿਆਨ "ਇਸ ਦੇ ਕਹੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਜਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ"। ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੀ।

32.ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ। ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ, ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਸਰਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੁਣੌਤੀ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਬਿਆਨ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੱਤਾ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

33. ਇਨ ਰੇਜੀਨਾ (ਬ੍ਰੈਡਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ) ਬਨਾਮ ਸੈਕਟਰੀ ਆਫ਼ ਸਟੇਟ ਫਾਰ ਕੰਮ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ (ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ) 20, ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਅਪੀਲ ਨੇ ਪ੍ਰੋਬਲ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 16(3) ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1987 ਨੇ ਸਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਬਿਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 9 ਅਤੇ ਉਸ ਸੈਕਸ਼ਨ 16(3) ਵਿੱਚ "ਦਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸੱਚਾ ਸਿਧਾਂਤ। ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਪ੍ਰੀਬਲ ਬਹੁਤ ਚੌੜਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"...ਪਰ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ (ਸੀ), ਜੇ ਇਸਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਜੋ ਕਿ ਆਰ ਵੀ ਸੈਕਰੇਟਰੀ ਆਫ ਸਟੇਟ ਫਾਰ ਦ ਹੋਮ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ, ਐਕਸ ਪਾਰਟੀ ਬ੍ਰਿੰਡ[1991] 1 ਏਸੀ 696 ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ), ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ (ਪੈਪਰ ਵੀ ਹਾਰਟ [1993] ਏਸੀ 593), ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਨੀਤੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ (ਵਿਲਸਨ ਵੀ ਫਰਸਟ ਕਾਉਂਟੀ ਟਰੱਸਟ

ਲਿਮਿਟੇਡ (ਨੰਬਰ 2)[2004] 1 ਏਸੀ 816)। ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਲੂਈਸ ਦੇ ਸੁਝਾਅਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਈ ਅਪੀਲੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਾਲੀਆ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ ਆਰ ਵੀ ਐਫ [2007] ਕਿਊ ਬੀ 960 ਪੈਰਾ 11। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਰਡ ਨਿਕੋਲਸ ਆਫ ਬਿਰਕੇਨਹੈਡ ਨੇ ਵਿਲਸਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (2004) 1 ਏਸੀ 816, ਪੈਰਾ 60 ਵਿੱਚ ਮਤਾ ਦਿੱਤਾ:

"ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੰਤਰੀਗਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਦੀ 'ਪੁੱਛਗਿੱਛ' ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਸਾਮਨਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਸੂਚਕ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਕਰਕੇ ਸਿਰਫ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਨਿਯਮਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ।"

ਇਸ ਲਈ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ (ਸੀ) ਦੇ ਪਾਠ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ।"

ਇਕ ਚੁਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਲਿਖਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਮਸੌਦਾ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਗਰਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ। ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

34. ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਵਪਾਰ ਦਫਤਰ ਬਨਾਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ)" ਇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਕ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪਛਾਣ ਕਾਰਡ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀਆਂ ਸਮੀਖਿਆਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੀ ਮੰਗ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੋ ਸਿਦਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ: ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਮੁਫਤ ਬੋਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਨਿਆਂਕ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਦੀ ਵੱਖਰੇਵਾਂ:

"...ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਿਦਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਹੈ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਮੁਫਤ ਬੋਲਣ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਲੋੜ। ਦੂਜਾ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ।

ਸੱਤਾ ਦੀਆਂ ਵੱਖਰੇਵਾਂ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਆਂਕ ਕਾਰਜ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਨੂੰ ਨਿਆਂਕ ਕਾਰਜ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਤੇ ਉਲਟਾ ਨਿਆਂਕ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣ ਜਾਂ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੂਲ ਸਿਦਾਂਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਲਈ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ (ਅਤੇ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ) ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਲਈ ਆਪਸੀ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਟਾਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਅਣੁਚਿਤਤਾ, ਅਪਰਿਆਪਤਾ ਜਾਂ ਸਹੀਪਣ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀਆਂ। ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ ਸੰਸਦ ਦੇ ਪੱਤੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਸਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।"

ਫਿਰ ਵੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦਾ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਯੂਰਪੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਫਾਰ ਦ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਐਕਟ 1998 ("ਐਚ.ਆਰ.ਏ") ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

“ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਣਾ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਜਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ “ਪ੍ਰਸ਼ਨ” ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ… ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਜ ਦੀ ਮੂਲ ਬਾਤ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਯੂਰਪੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਫਾਰ ਦ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ: ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਐਕਟ 1998 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਕੇ...”

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਯਾ ਤਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੇ ਕੀ ਬੁਰਾਈ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਬਿਨਾ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਹਨ – ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹਨ - ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਉਹ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਸਬੂਤਾਂ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਸੀ।

35.ਫੈਸਲਾ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਸੰਤੁਲਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਐਚ.ਆਰ.ਏ. ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮਨ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਹੈ। ਅਸੰਗਤਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿੱਚ ਯੂ.ਕੇ. ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯੂਰਪੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਨਕਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ। ਸੰਸਦੀ ਸਰਬੋਚਤਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਐਚ.ਆਰ.ਏ. ਅਧੀਨ ਮਾਨਕਾਂ ਦੇ ਉਭਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਣਾਯਕ ਭੂਮਿਕਾ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਈ ਹੈ: ਘਰੇਲੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਯੂਰਪੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਮਾਨਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਗਤੀ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਕਿ ਐਚ.ਆਰ.ਏ. ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵ੍ਹੀਲਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਦਫਤਰ1 SUPERSCRIPT ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਯੂ.ਕੇ. ਵੱਲੋਂ ਯੂਰਪੀ ਗਿਰਫਤਾਰੀ ਵਾਰੰਟਾਂ ਤੇ ਕੌਂਸਲ ਫਰੇਮਵਰਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਸੀ। ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਰੈਫਰੈਂਡਮ ਕਰਵਾਏ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"...ਤੱਤ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਾਅਵਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਵੋਟ ਲਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵੋਟ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਮੇਰੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੋਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਟਕਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ।"

ਦਾਅਵਾ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਹਥਿਆ ਲੈਣੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਵਿਲਸਨ ਬਨਾਮ ਪਹਿਲੀ ਕਾਉਂਟੀ ਟ੍ਰੱਸਟ ਲਿਮਿਟੇਡ2 ਲਾਰਡਸ ਦੇ ਸਦਨ ਨੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ 1998 ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ... ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਬਾਧਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਯੂਰਪੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਘਰੇਲੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਜਰੂਰਤ ਪੈਣ 'ਤੇ; ਅਸੰਗਤਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਅਦਾਲਤ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਾ ਦਾ ਵਿਹਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਯ ਦੇ ਵਿਹਾਰਕ

ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਅਤਿਰਿਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਅਨੁਪਾਤਿਕਤਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“ਇਹ ਵਾਧੂ ਪਿਛੋਕੜ ਸਮੱਗਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਫੇਦ ਪੱਤਰ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੱਲੋਂ ਬਿੱਲ ਉੱਤੇ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਨੋਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿੱਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਬਿੱਲ ਦੇ ਚਲਣ ਦੌਰਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਨੋਟ ਦੇ ਇਕੋ ਸਰੋਤ ਵਜੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਿਛੋਕੜ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਸੰਸਦ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਨਵੇਂ ਕਿਰਦਾਰ ਦੇ ਉਚਿਤ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇ ਕੇ, ਅਦਾਲਤ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ “ਸਵਾਲ” ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅਣੁਚਿਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਸ ਸੀਮਿਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਟੈਚਯੂਟਰੀ “ਅਨੁਕੂਲਤਾ” ਕਸਰਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਤੋਂ ਉੱਤਰਜੀਵੀ ਇੱਕ ਪਰਿਣਾਮ ਹੈ। ਇਸ ਪਰਿਣਾਮ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਪਵਾਦਯੋਗ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਜੌਇੰਟ ਕਮੇਟੀ ਆਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ (1999) (ਐਚ.ਐਲ. ਪੇਪਰ 43-ਆਈ, ਐਚ.ਸੀ 214-ਆਈ), ਪੰਨਾ 28, ਪੈਰਾ 86 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਪੁਸ਼ਟੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਿਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਿਆਨ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸੀ ਅਜਿਹੀ ਪਿਛੋਕੜ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

36. ਪ੍ਰਾਈਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਓਵੇਨ ਰੌਬਰਟ ਜੈਨਿੰਗਜ਼ ਬਨਾਮ ਰੋਜਰ ਐਡਵਰਡ ਵਿੰਡਹਮ ਬਚਨਨ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਉੱਠਿਆ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਮਾਨਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 9 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੌਇੰਟ ਕਮੇਟੀ ਆਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜਿਜ਼ (ਲਾਰਡ ਨਿਕੋਲਸ ਆਫ ਬਿਰਕਨਹੈੱਡ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਵਿੱਚ) ਨੇ ਦੇਖਿਆ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ:

"ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਉਤਨੀ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਮੁਤਾਬਕ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ।"

ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਜਨ ਬਹਿਸ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਾਧਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਤੌਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਹਨ:

"ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੁਣ ਹੈ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਟੈਲੀਵਾਈਜ਼ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੈਨਸਾਰਡ ਵਿੱਚ ਟਰਾਂਸਕ੍ਰਾਈਬ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਕਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ। ਇਹ ਖਬਰਾਂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੇ ਹਨ ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ 'ਤੇ। ਇਹ ਜਨ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਾਂਛਨੀਯ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਪੂਰੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੌਇੰਟ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਾਰਾਂਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ (ਪੰਨਾ 1):

"ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਛੋਟ ਸਮਗ੍ਰ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 9 ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਉੱਚਿਤਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।"

ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਆਰਟੀਕਲ 9 ਅਧੀਨ ਛੋਟਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਛੋਟ ਦੀ ਸੰਪੂਰਣ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਨੂੰ "ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ"। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ, ਬੋਲ ਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਿਆਨ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਬਾਹਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਆਰਕਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਣ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬੋਲੇ ਗਏ ਸਨ, ਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

"ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਸਦੀ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਐਤਿਹਾਸਿਕ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਦਾਅਵਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੇ ਗਏ ਗੈਰ-ਸੰਸਦੀ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਾ ਹੀ ਉਸਦੀ ਮਨੋਦਸ਼ਾ, ਮੋਟੀਵ ਜਾਂ ਇਰਾਦਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ।"

37. ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੇ ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 9 ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ। ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਿਦਾਂਤ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਬਹਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਸਿਦਾਂਤ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਬੋਲੇ ਗਏ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਜੋ ਪੂਰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਸਿਦਾਂਤ ਜੋ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚਕਾਰ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵਿਭਾਜਨ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਦਾਂਤ ਮਾਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲੇ ਗਏ ਝੂਠ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਿਰਫ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਿਹੇ ਜਾਂ ਬੋਲੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਣ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤੀਜਾ ਸਿਦਾਂਤ ਜੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਅੰਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਬਹਿਸ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਮੂਲ ਅਤੇ ਬੈਰੋਮੀਟਰ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪੂਰਨ ਹੈ, ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਉਹਨਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਾਈਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਾਮਨ ਲਾਅ ਨੇ ਮਾਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਹੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਨਾ ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 9 ਨੂੰ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਐਤਿਹਾਸਿਕ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦੀ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੋ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੋਰਮ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਹੇ ਗਏ ਸੱਚਾਈ ਜਾਂ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਸਮੇਤ। ਨਾ ਹੀ ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਹੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇਹ ਪਛਾਣ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਅਵਹਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ, ਨੀਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵਾਈਟ ਪੇਪਰਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਇਹ ਮਾਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਮੁਫਤ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਭਾਜਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ।

E.2
ਭਾਰਤ

38. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਡਿਗਰੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਭਾਰਤੀ ਨਿਆਂਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇਪਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ ਗਈ ਗੱਲਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਾ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਕਾਮਨ ਲਾ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਸਿਰਫ ਕਾਮਨ ਲਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਸੰਵਿਧਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਲਿਖਤੀ ਚਾਰਟਰ ਦਾ ਪਾਠ ਹੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੱਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵੱਖਰਾਪਨ ਮੌਲਿਕ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਪੂਰਵਕਾਲੀ ਨਿਆਂਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਯੂਕੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਗੁਣਾਤਮਕ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੌਲਿਕ ਅੰਤਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਰਬੋਚਤਾ ਤੋਂ ਉੱਪਜਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਧੀਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

39. ਜੱਜ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੱਤਾਵਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਛੂਟਾਂ ਉੱਤੇ ਸੱਤ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਕਲਾਸਿਕ ਕ□ਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਘਰ ਦੀ ਛੂਟ ਆਰਟੀਕਲ 194(3) ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ, ਸੱਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਛੂਟਾਂ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਛੂਟ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਅਣਬੱਧ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾਧੀਸ ਗਜੇਂਦਰਗਡਕਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਘਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇਕੱਲੇ ਅਤੇ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਤਾ ਹੈ। ਫੈਸਲਾ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਸਾਰਬਭੌਮ ਹੈ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇੱਕ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਰਬੋਚਤਾ ਘਟਕ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੱਤਾ ਦੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮੌਲਿਕ ਹੈ:

"38. ...ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਘੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਸਾਰਵਭੌਮ ਹੈ; ਅਤੇ ਡਾਈਸੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦੀ ਸਾਰਵਭੌਮਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ; ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਜਾਂ ਅਸਾਈਡ ਸੈੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਣੀ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਤੱਕ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸੰਘੀਵਾਦ ਦੀ ਮੌਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ ਸੀਮਿਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ, ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਵੰਡਣਾ "ਉਹਨਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਮਕਾਲੀਨ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਹਨ"। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਰਬੋਚਚਤਾ ਇੱਕ ਸੰਘੀ ਰਾਜ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਲਈ ਮੌਲਿਕ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਘੀ ਇਕਾਈ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਂਬਰ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਉਸ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੱਤਾ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਸਕਣ ਜੋ ਵਿਵਿਧਤਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਇੱਕ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਇਕਾਈ ਹਨ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਰਬੋਚਚਤਾ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਨਿਆਇਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ ਜੋ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵੰਡਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਸੰਘੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਧਾਰਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਬਦਲਾਅ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਸੰਘੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ"।

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਕੋਲ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਤੀਜਤਨ, ਜੋ ਸਾਰਵਭੌਮਤਾ ਸੰਸਦ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ "ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਸੰਪੂਰਣ ਅਰਥ ਵਿੱਚ" ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

40. ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ "ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਛੋਟ" (ਲੇਖ 105(2)) ਉੱਤੇ 'ਪੀ ਵੀ ਨਰਸਿੰਘਾ ਰਾਵ ਬਨਾਮ ਰਾਜ [(ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 1998]' ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਐਸ ਪੀ ਭਰੂਚਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਸੀ ਕਿ ਲੇਖ 105 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ (2) ਅਤੇ (3) ਅਧੀਨ

ਛੋਟ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਸਟਿਸ ਭਰੂਚਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ (ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਐਸ ਰਾਜੇਂਦਰ ਬਾਬੂ ਲਈ) ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਜਸਟਿਸ ਐਸ ਸੀ ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਡਾ. ਏ ਐਸ ਆਨੰਦ ਦੇ ਸਨ। ਲੇਖ 105(2) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ, ਜਸਟਿਸ ਭਰੂਚਾ ਨੇ ਯੂਨਾਈਟੇਡ ਕਿੰਗਡਮ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ*) ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਲੇਖ 105(2) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਸਟਿਸ ਭਰੂਚਾ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

"133. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਲੇਖ 105(2) ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਿਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੋਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ।"

ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਪੀਨਲ ਕੋਡ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 120 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਕਟ, 1988 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਗਈ ਸੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਵਾਲੇ (ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ) ਨੂੰ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਓ ਜੋ ਕਥਿਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਾਈਆਂ ਸਨ ਕੋਈ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਮਤਾ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਵੀ, ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਆਰਟੀਕਲ 105(2) ਵਿੱਚ "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਇੱਕ 'ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ' ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਗਠਜੋੜ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਜਾਂਚ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 105(2) ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਏ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਜੋ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ:

"136. ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ "ਸਬੰਧਿਤ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਲੇਖ 105(2) ਦੀ ਛੋਟ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ।" ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜੋ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਵੋਟ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਉਸ ਤੋਂ ਉੱਠਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿ ਛੋਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਛੋਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਅਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲੇ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਖਾਤਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ। ਇਹ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੋਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉ ਹੋਵੇ। ਸੰਸਦੀ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਡਰਤਾ ਨਾਲ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ, ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਛੋਟ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ "ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਿਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ"। ਲੇਖ 105(2) ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਸਹੀ ਹੁੰਦੇ, ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਉਸ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਵੋਟ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੋਟੀਵ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵੋਟ ਪਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਭਿਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਲਈ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਜਾਂ ਲੈਣ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਕ ਨੂੰ ਅਗੇ ਵਧਾਉਂਦਿਆਂ, ਨਿਆਂਕਾ ਐਸ.ਸੀ. ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸੰਸਦ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦੇਣ ਦੇ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਿਹੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣਾ ਪਵੇਗਾ।

41. ਮਾਣਯੋਗ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਮਾਣਯੋਗ ਸਪੀਕਰ, ਲੋਕ ਸਭਾ, ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਸਰ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਵਾਈ.ਕੇ. ਸਭਰਵਾਲ, ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਏ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹਨ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 105 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਸਦਨਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿੰਨੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ। ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਯੂ.ਕੇ. ਤੋਂ ਗੁਣਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਹੈ"। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਹੱਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਿਆਂ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਸਭਰਵਾਲ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ:

"62. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਸ ਦਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਚਾਰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸੰਸਦ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ, ਅਨੁਚਛੇਦ 105(3), ਜਾਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 194(3) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਕਿ ਕੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਅਸਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖਾਸ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਰੰਭ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਯੂਨਾਈਟਡ ਕਿੰਗਡਮ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਸਕੇ।"

ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਜਾਮ" ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਵਿਧਾਇਕ ਯੋਗਤਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਏ ਗਏ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦੀ ਬਣਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਸਰਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਘਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਯੂਕੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਸਭਰਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"363. ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਜਾਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰੈਡਲਾਘ [(1884) 12 QBD 271: 53 LJQB 209: 50 LT 620] ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਦੀ ਸਾਰਬੱਧਤਾ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਉੱਠੇ ਹਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ"

ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ, ਭਾਰਤ ਵਿਗ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਰਬੋਚਚਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਫੈਡਰਲ ਰਾਜ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਲਈ ਮੌਲਿਕ ਹੈ।

ਨਤੀਜਤਨ, ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਅਸੰਵਿਧਾਨਕ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ (ਇੱਕ ਸਾਧਾਰਣ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ), ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਸਾਰਬਭੌਮਤਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਇੱਕ ਅੰਗ ਵਜੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਜਿੱਥੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਗ ਸਾਰਬਭੌਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੈੱਕਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਪਾਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 122(1) ਕਾਨੂੰਨੀਅਤਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੇ ਦੋਹਰੇ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ:

"389. ...ਇੱਥੇ ਕਿਸੇ ਆਮ ਨਿਯਮ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ

ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅੱਖਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਤਮਾ। ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਲੱਭਦਾ ਹੈ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਸੀਮਤ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨੁਸਖੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਧਾਰਾ 122(1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਸਮੇਤ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਪੜਤਾਲ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਿਰਫ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਪਾਇਆ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ”32

ਜਿੱਥੇ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੀ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ, ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 122(1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ। ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀਅਤਾ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ"। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕਰਦਿਆਂ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਸਭਰਵਾਲ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਾਂਝ ਦੀ ਲੋੜ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ, ਚੂੰਕਿ ਸੰਸਦ ਇੱਕ ਸਮਕਾਲੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਤਤਪਰਤਾ ਅਤੇ ਲੋੜ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਹਨ:

"43.1. ... (k) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 105(3) ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਸੰਪੂਰਣ ਛੋਟ ਦੇ ਦਾਵੇ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(l) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂਚ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 122 ਜਾਂ 212; ਅਤੇ

(m) ਅਨੁਚਛੇਦ 122(1) ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 212(1) ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ਼ਤਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਉਹ ਬੇਮਤਲਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਵਰਨੈਂਸ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।"

42. ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਪਾਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਅਗਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਮੇਟੀ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ4$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਦਾਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਸਰੀਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪੋ-ਆਪ ਦਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਸਰੀਰਾਂ ਕੋਲ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਆਤਮ-ਸੰਯੋਜਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨਕ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹਨ।

43. ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਤੋਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਹ ਖੇਤਰ, ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਅਰਥ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਹੱਦ UK. ਦੋਵਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅੰਤਰ ਹੈ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵੈਸਟਮਿੰਸਟਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ, ਰਾਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਰਵਉੱਚਤਾ. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਾਠ. ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਜੋ ਇਹ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਹਰ ਸੰਸਥਾ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਜੋ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ

ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਏ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਘੋਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਛਾਣਨ ਵਿਚ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਤਾਲਮੇਲ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ. ਅਦਾਲਤ ਕਰੇਗੀ ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਾ ਕਰੋ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚੋਲਗੀ ਨਾ ਕਰੋ ਵਿਧੀ ਦੀ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ. ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਨੁਸਖ਼ਾ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

F ਸੱਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵੱਖਰਾਵ: ਇੱਕ ਬਾਰੀਕ ਆਧੁਨਿਕ ਸਿਧਾਂਤ

44. ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਨਿਆਇਕ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਪੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਸਿਰਜੇ ਗਏ ਵੰਡ ਲਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰੇ। ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰਾਵ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੇ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਸਮੀਖਿਆ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਦੋ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ - ਦਾਅਵੇ ਅਨੁਸਾਰ - ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਹੀ ਬਿਹਤਰ ਹੈ।

45. ਵਿਧਾਨਕ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਸੱਤਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੱਖਰਾਵ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੋਂਟੇਸਕਿਊ ਅਤੇ ਬਲੈਕਸਟੋਨ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਡਾਈਸੀ ਅਤੇ ਜੈਨਿੰਗਸ ਦੇ ਕੰਮ ਤੱਕ ਫੈਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗਾਰਗੰਟੂਆ (2009) ਦਾ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਯੂਕੇ ਵਿਚ, ਸੰਸਦੀ ਸਾਰਬੱਤਖਾਲਾ ਨੇ ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰਾਵ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਮਿਆਰ ਵਜੋਂ ਉਭਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਹੈ3SUPERSCRIPT।

ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦਾ ਅਲਿਖਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਡਾਈਸੀਅਨ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਜੋ ਸੰਸਦੀ ਸਾਰਬੱਤਖਾਲਾ ਅਤੇ ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਨੂੰ ਜੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਿਆਇਕ ਅਮਾਨਤੀਕਰਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ, ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰਾਵ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ-ਲਾਗੂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਭਿੰਨ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿ ਪੀਟਰ ਗੇਰਾਂਜੇਲੋਸ, ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰਾਵ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਵਿਚ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ (ਹਾਰਟ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ, 2009)। ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰਾਵ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪੁਖਤਾਈ ਵੈਸਟਮਿੰਸਟਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਰਹੀ; ਇੱਕ ਪਰੰਪਰਾ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕਾਨੂੰਨੀਵਾਦ ਅਤੇ ਕਠੋਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ 1701 ਵਿਚ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਐਕਟ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਜਰੀਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਰਥ ਵਿਚ ਨਿਆਇਕ ਸੱਤਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ।

ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰਾਜ ਦੇ ਹੋਰ ਅੰਗਾਂ ਤੋਂ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ "ਸੰਸਦੀ ਸਾਰਬਹੋਮਤਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਛਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ"। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ, ਕਰੌਨ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 2005 ਤੱਕ ਲਾਰਡ ਚਾਂਸਲਰ ਕੈਬਿਨੇਟ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਲਾਰਡਸ ਦੀ ਅਪੀਲੇਟ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਬੈਠਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਲਾਰਡਸ ਦੀ ਨਿਆਂਕਿਕ ਕਮੇਟੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਅਦਾਲਤ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਹਾਊਸ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਉੱਚਾ ਸਦਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਸੰਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਹਾਊਸ ਨਿਆਂਕਿਕ ਕਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤਿਨਿਧਿ ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

46. ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਮਕਾਲੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਆਦਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਮਤਭੇਦ ਕੀਤੇ ਹਨ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ। ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਭਿਆਸ, ਇਹ ਅਣਲਿਖਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਿਆਨ ਕਿ ਇੱਥੇ ਇੱਕ

ਵਿਭਾਜਨ ਹੈ, ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਆਦਰਸ਼ 36. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਦੂਜੇ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ “ਏ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅੰਤਰੀਵ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਜੋ ਸਮੁੱਚੇ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚਾ”37. ਫਿਰ ਵੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੋ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਿਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਯੂਕੇ ਕੋਲ ਅਯੋਗ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸੰਗਤਤਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ. ਗੇਰੇਂਜਲੋਸ (ਸੁਪਰਾ) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੋ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ ਸਿਧਾਂਤ, ਪਰ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਬਾਈਡਿੰਗ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ।38 ਉਸਨੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰੌਬਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸਟੀਵਨਸ39:

"ਆਧੁਨਿਕ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਧੁੰਦਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਨੋਸ਼ਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਭਾਸ਼ਣਬਾਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸਦਾ ਪੈਨੰਬਰਾ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸਦਾ ਕੋਰ ਵੀ, ਅਸਪ□ਟ ਹੈ। ਕੋਈ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਅਵਹਾਰਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਲਈ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਸਰਦਾਰ ਅਨੋਪਚਾਰਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗੁੰਮ ਹਨ।"

ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਐਕਟ 1701 ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੁਣ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 2005 ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸਰਬੋਚਤਤਾ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਖਤ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ, ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਸਰਬੋਚਤਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰਾਜ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ4SUPERSCRIPT। ਨਤੀਜਤਨ, ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਵਾਦ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਜੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮੌਲਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਨੀਤੀ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ1SUPERSCRIPT। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਕੁਝ ਆਂਤਰਿਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਵਜੋਂ ਇਹ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤਤਾ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਨੋਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

47. ਸੱਤਾ ਦੇ ਵੱਖਰੇਵੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇੱਕ "ਇੱਕ ਸ਼ਾਖਾ – ਇੱਕ ਕਾਰਜ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ" ਤੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਕੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਜੋ "ਕੰਮ ਦੀ ਵੰਡ" ਅਤੇ "ਚੈੱਕ ਅਤੇ ਬੈਲੈਂਸ" ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਯੋਜਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਹਰੇਕ ਅੰਗ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਚ੍ਛੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਸੱਤਾ ਦੇ ਵੱਖਰੇਵੇ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਵਿਚਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਜੋ ਮੋਂਟੇਸਕਿਊ ਨੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

48. 1967 ਵਿੱਚ, ਐਮ.ਜੇ.ਸੀ. ਵਾਇਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਕੰਸਟੀਚੂਸ਼ਨਲਿਜ਼ਮ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵੱਖਰੇਵੇ' ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵੱਖਰੇਵੇ ਦੇ 'ਸ਼ੁੱਧ ਸਿਧਾਂਤ' ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕੀਤਾ:

“ਸੱਤਾ ਦੇ ਵੱਖਰੇਵੇ ਦਾ 'ਸ਼ੁੱਧ ਸਿਧਾਂਤ' ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗਾਂ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ, ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਪਛਾਣਯੋਗ ਕਾਰਜ, ਵਿਧਾਨਕ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ, ਜਾਂ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਰੇਕ ਸ਼ਾਖਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ

ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਾਖਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਰੇਕ ਸ਼ਾਖਾ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੱਕ ਚੈੱਕ ਬਣੇਗੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਇੱਕ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਲੋਕ ਰਾਜ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ।"

ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸਮਝ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਸਦੀ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸਮਝ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪੁਨਰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ। ਵਿਲੇ ਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ 'ਦੀ ਵੰਡ' ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਲੇਬਰ' ਅਤੇ 'ਚੈੱਕ ਅਤੇ ਬੈਲੇਂਸ' ਵਿਭਾਜਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ. ਉਸਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਚੈਕ ਅਤੇ ਬੈਲੇਂਸ ਦੀ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਗਰੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਾਖਾ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ 'ਦ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਭਾਜਨ'.47 ਉਹ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੈ MJC Vile ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਭਾਗ, 'ਲੇਬਰ ਦੀ ਵੰਡ' ਅਤੇ 'ਚੈੱਕ ਅਤੇ ਬੈਲੇਂਸ'। ਇਹ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲਮੇਲ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸੰਸਥਾਗਤ ਯਤਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਂਝੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਚੰਗੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ। 48 ਇੱਕ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਭਾਜਨੀਕਰਨ, ਉਸਨੇ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ, ਅੰਤਰ-ਨਿਰਭਰਤਾ, ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਇੰਟਰਐਕਟਿਵ ਸੈਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਕਨੈਕਸ਼ਨ ਕਵਨਾਘ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁੱਧ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਉੱਤੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਏ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮੂਹਿਕ ਉੱਦਮ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ "ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਨਿਰਭਰ-ਵੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਪਰ ਅੰਤਰ-ਸੰਬੰਧਿਤ - ਕੈਨੇਨੀਕਲ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੁਝ ਵੰਸ਼ ਹੈ।"50 ਕਾਵਨਾਘ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਆਮ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਚੰਗੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼. ਕਾਵਨਾਘ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"ਕੁਝ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿੱਚਕਾਰ ਅੰਤਰ-ਕਿਰਿਆ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਦੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਚੈੱਕ ਕਰਨਾ, ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣਾ। ਕਈ ਵਾਰੀ, ਅੰਤਰ-ਕਿਰਿਆ ਇੱਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ"

ਸਹਿਯੋਗੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਸਾਂਝੇ ਉੱਦਮ ਵਿੱਚ।

ਜੇਰੇਮੀ ਵਾਲਡਰੋਨ ਨੇ ਇੱਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਸਿਰਫ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੇ ਵਿਭਾਜਨ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵੰਡਣ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਉੱਦਮ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਵੱਖਰੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਤਿੰਨ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ-ਸੰਸਥਾਗਤ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ, ਜੋ ਵਾਲਡਰੋਨ ਨੇ 'ਸੰਸਥਾਗਤ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ' ਕਹਿਤਾ, ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਹੋਰ, ਅੰਤਰ-ਸੰਸਥਾਗਤ ਕੌਮਿਟੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਖਾ ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਇਜ਼ਤ ਹੈ, ਵੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਾਰਕ ਹੈ, ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਲਾਈ, ਸ੍ਵਾਯੱਤਤਾ, ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ, ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਅੰਗਾਂ: 'ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦਾ ਵਿਭਾਜਨ' ਅਤੇ 'ਚੈੱਕਸ ਅਤੇ ਬੈਲੈਂਸਿਜ਼' ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਹਾਲੀਆ ਸਾਹਿਤ ਚੰਗੀ ਸਰਕਾਰੀ ਉੱਦਮ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉੱਦਮ ਵੱਲ ਅੰਤਰ-ਸੰਸਥਾਗਤ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਮਦਦ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਆਪਸੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਆਪਸੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਉਦੇਸ਼, ਆਪਣੇ ਵੱਖਰੇ ਕਾਰਜਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਚੰਗੀ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਭਲਾਈ ਦੇ

ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਧਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਮੂਲ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੀਮਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਅਪਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ।

49. ਐਓਇਨ ਕੈਰੋਲਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ‘ਦ ਨਿਊ ਸੈਪਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਪਾਵਰਸ’ (2009) ਹੈ, ਪਾਰੰਪਰਿਕ ਸੈਪਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਵਾਸਤਵਿਕਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਨੋਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿਚਕਾਰ ਤਿੰਨ-ਪਾਸੀ ਸੈਪਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪਾਵਰਾਂ ਦੀ ਸੰਕਲਪਨਾਤਮਕ ਸਾਦਗੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੇਦਾਗ ਅਕਾਦਮਿਕ ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ", ਸਿਧਾਂਤ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹਨ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਿ ਇਹ ਅੱਜ ਦੇਖੇ ਜਾ ਰਹੇ ਆਧੁਨਿਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਰਾਜ ਦੇ ਉਦਯ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਸੰਤੋਖਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਇਸ ‘ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇ’ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਸੈਪਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਪਾਵਰਸ ਵਰਗੀ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਆਧੁਨਿਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕ□ਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਧਦੇ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਆਧੁਨਿਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬਿਊਰੋਕ੍ਰੈਸੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਵਿਕਾਸ ਤਿੰਨ-ਪਾਸੀ ਵਿਭਾਜਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਇੱਕ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਲਾਗੂਕਰਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤੰਤਰ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਚੇ ਗਏ ਤਰੀਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਚੌੜਾਈ ਅਤੇ ਵਿਵਿਧਤਾ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ ਗਈ। ਅੱਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਦੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੈਰੈਕਟਰਾਈਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਜਾਂ ਨਿਜੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਆਧੁਨਿਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤੰਤਰ ਅਤੇ ਸੁਪਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਭਾਰ ਪਾਰੰਪਰਿਕ ਤਿੰਨ-ਰਾਹੀ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵਿਭਾਜਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਨਾਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾਗਤ ਤਰਲਤਾ ਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਜਟਿਲਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ: ਇੱਕ ਇਕੱਲੇ ਉਦਾਹਰਣ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਰਤਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ, ਆਧੁਨਿਕ ਰਾਜ ਲੌਕ ਦੇ ਸੱਤਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮਾਡਲ ਅਤੇ ਮੋਂਟੇਸਕੀਊ ਦੇ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਤ ਵੱਖਰਾ ਹੈ:

“ਰਾਜ ਹੁਣ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਵਿਵੇਕਾਧੀਨ, ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਖਰਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।”

50.ਇਸ ਲਈ ਕੈਰੋਲਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਥਾਗਤ ਨਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਮਨਮਾਨੀਪਨ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ ਕਾਰਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਨਿਰਵਾਚਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਇਕੋ ਇੱਕ ਨਿਰਵਾਚਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ। ਕੈਰੋਲਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਮਾਡਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਵਾਦ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਚਾਰਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੈਰੋਲਨ ਆਪਣੇ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੰਸਥਾਗਤ ਡਾਢੀ ਅਲੱਗਾਵ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅੰਤਰ-ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਮਿਲਾਪ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਇੱਕ ਬਹੁ-ਸੰਸਥਾਗਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਚਿੰਤਾ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਸਥਾਗਤ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਇਨਪੁਟ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ, ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨਾ, ਡਾਢੀ ਦੇਣਾ, ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਅਤੇ—ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ—ਹੈ। ਇਸ ਮਾਡਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਓਰੀਐਂਟਿੰਗ ਫਰੇਮਵਰਕ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਪਹਿਲੇ-ਦਰਜੇ ਦੇ ਅੰਗ ਮੈਕਰੋ-ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਆਮ ਉਪਾਅ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਟਕ ਸਮਾਜਿਕ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ (ਜਾਂ ਬੇਨਤੀ) ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮੂਹਿਕ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਦਾਲਤਾਂ, ਆਪਣੇ

ਹਿੱਸੇ ਲਈ, ਵਿਅਕਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮਨਮਾਨੀਪਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਮਿਲ ਕੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ।"

ਜਦੋਂ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਸਥਾਗਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਜੋਂ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸੰਸਥਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਉਪਾਅ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸੱਤਾ ਦੀ ਕਸਰਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਕਾਂ ਇੱਕ ਰੋਕਥਾਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮਨਮਾਨੀ ਕਸਰਤ ਉੱਤੇ।

51. ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇਪਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਸਖਤ ਵੱਖਰੇਪਨ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਮ ਜਵਾਇਆ ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ5$_{\text{SUPERSCRIPT}}$ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“12. ...ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇਪਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸੰਪੂਰਣ ਸਖਤੀ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਜਾਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਇਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਅੰਗ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵੱਲੋਂ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ।”

ਇਸ ਦੇ ਮੂਲ ਤੱਤ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ, ਵੱਖਰੇਪਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਗ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਸੱਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੜਪ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੂਟਾਂ ਬਾਰੇ[49]$_{\text{SUPERSCRIPT}}$, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚਾਹੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇੱਕ "ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਖਤ ਵਿਭਾਜਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ" ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਜ ਦਾ ਇੱਕ ਅਪਰਿਹਾਰਯ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਕੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਦਮ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜੋ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਇਕ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸਵਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ[50]$_{\text{SUPERSCRIPT}}$, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਭਾਜਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮੂਲ ਸੰਰਚਨਾ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਸਿੱਕਰੀ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“292. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਟਾਰਨੀ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਹਰ ਧਾਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਹਰ ਧਾਰਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਹਰ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮੂਲ ਨੀਂਹ ਅਤੇ ਸੰਰਚਨਾ ਉਹੀ ਰਹੇ। ਮੂਲ ਸੰਰਚਨਾ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਰਬੋਚਤਾ;$_{\text{NONE}}$

ਗਣਰਾਜ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਰੂਪ;$_{\text{NONE}}$

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਚਰਿੱਤਰ;$_{\text{NONE}}$

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਭਾਜਨ;$_{\text{NONE}}$

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਸੰਘੀ ਚਰਿੱਤਰ।”$_{\text{NONE}}$[52]$_{\text{SUPERSCRIPT}}$

ਨਿਆਂਕਾ ਸ਼ੇਲਤ ਅਤੇ ਗਰੋਵਰ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੈੱਕਸ ਅਤੇ ਬੈਲੈਂਸਿਜ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਭਾਜਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ:

"577. ...ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਬੂਤ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸਿਸਟਮ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਅੰਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਕਦਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ"[51] ਦੀ ਕਸਰਤ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਬਣਾ ਸਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਭਾਜਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਇੱਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਭਾਜਨ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ...

ਇੰਦਿਰਾ ਨਹਿਰੂ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਨਾਰਾਇਣ4SUPERSCRIPT, ਜਸਟਿਸ ਵਾਈ.ਵੀ. ਚੰਦ੍ਰਾਚੂੜ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਖਤ ਵਿਛੋਲਣਾ ਨੂੰ ਮੂਰਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਲੈਜਿਸਲੇਚਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਇਕ ਫੰਕਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਲੈਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ:

"689... ਲੈਜਿਸਲੇਚਰ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਫੰਕਸ਼ਨ ਹੈ, ਦੀ ਕਸਰਤ ਸਾਡੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਘੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਖਤ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਜੋ ਸਲਾਮਤੀ ਦੇ ਚੈੱਕ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।"

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 39ਵੇਂ ਸੋਧ ਨੇ ਠੀਕ ਇਹੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਮੂਲ ਬਣਤਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ।

ਆਈ ਆਰ ਕੋਹਲੋ ਬਨਾਮ ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ6SUPERSCRIPT, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਮਾਨਤਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ, ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਛੋਲਣਾ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਰਜਾਤਮਕ ਪੂਰਕਤਾ ਉੱਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ:

"129. ਸਮਾਨਤਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ, ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਛੋਲਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੂਲ ਬਣਤਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਸੰਕਲਪ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਗਹਿਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮਾਨਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਬੇਮਾਨੀ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਸਾਰੇ ਇਹ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨਿਕ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਇੱਕ ਹੀ ਅੰਗ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਹੋਣ। ਇਸ ਲਈ, ਕੀ ਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਆਇਕ ਉੱਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ।"

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ7 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁੱਖਤਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਵਜੋਂ ਵਿਛੋਲਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ:

"126.1. ਵਿਛੋਲਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ, ਵਿਛੋਲਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁੱਖਤਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਵਿਛੋਲਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿਵਾਰਯ ਅੰਗ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਛੋਲਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਭਾਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦੀ ਪਹੁੰਚ, ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਤਿੰਨ ਅੰਗਾਂ—ਵਿਧਾਨਿਕ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ—ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਔਪਚਾਰਿਕ ਰੇਖਾਵਾਂ ਖਿੱਚੇ ਵਿਭਾਜਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਵਿਛੋਲਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

52. ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਪਣੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜੋ ਕਿ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੈਧਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ

ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਅਵੈਧ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ, ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਹਾਲਾਤ 'ਤੇ ਇਹ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਕਦਰ ਮੌਲਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਦਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

53. ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਜੀਤ ਐਸ ਬਿਸ਼ਟ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਰ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ "ਸਕ੍ਰਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ" ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਗ ਦਾ ਸਕ੍ਰਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਵੀ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਮੀਆਂ ਜਾਂ ਅਤਿਰੇਕਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਮੌਲਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੋਰ ਅੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਚੈੱਕ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਅਵਧਾਰਨਾ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ, ਪੰਨਾ 771 'ਤੇ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਉਸ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਦੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਨਿਆਂਕਾ ਐਸ.ਬੀ. ਸਿਨਹਾ ਨੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

"83. ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵੱਖਰੇਵੇਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਈਏ, ਤਾਂ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੈੱਕਾਂ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦਾ ਆਯਾਮ ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤਿਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਦੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਨਿਆਂਯੋਗ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ, ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਨਿੱਜੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜੋ ਜਨਤਕ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦਾ ਕਾਰਜ ਹੋਰ ਤਾਤਕਾਲਿਕਤਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਚੈੱਕਾਂ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨਾਕਾਮੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਧਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਮਾਜਿਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਸਥਾਗਤ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਇਸ ਲਾਜ਼ਮੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੀ ਹੈ।"

54. ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਲੋਕਲ ਏਰੀਆ ਵਿਕਾਸ ("ਐਮ.ਪੀ.ਐਲ.ਏ.ਡੀ.") ਸਕੀਮ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਵੈਧਤਾ, ਜੋ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਫੰਡ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਬਿਸ਼ਨੂ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ। ਚੁਣੌਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਫੰਡ ਸੌਂਪ ਕੇ, ਸਕੀਮ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਫੰਕਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵੱਖਰੇਵੇਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵੱਖਰੇਵੇਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਇਹ "ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਅਪਣਾਇਆ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਹੈ"। ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵੱਖਰੇਵੇਂ ਅਤੇ ਹਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸ਼ਾਖਾ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਜੋ ਕੁਝ ਇਹ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਖਾ ਦੁਆਰਾ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਛੀਨ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।"

"ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਕਾਸ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫੰਡ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਕੇ, ਐਮ.ਪੀ.ਐਲ.ਏ.ਡੀ. ਸਕੀਮ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵੱਖਰੇਵੇਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਸਕੀਮ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਸੀ।

55. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਐਡਵੋਕੇਟਸ-ਆਨ-ਰਿਕਾਰਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ4 ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂਕਾ ਮਦਨ ਬੀ ਲੋਕੁਰ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵੱਖਰੇਵੇਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੁਝਾਉਂਦਾ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅੰਗ - ਵਿਧਾਇਕਾ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ - ਇੱਕ ਸਿਲੋ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਇਬ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"678. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਜਾਂਚਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਸਮੂਹ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਉਲੰਘਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਉਲੰਘਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਸਬੰਧੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਚ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਚੈੱਕ ਦਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਓਵਰਲੈਪ ਹੋਵੇ ਜੋ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਗ ਦੇ ਮੁੱਖ ਜਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਾਰਜ ਜਾਂ ਤੱਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੂਜੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁੱਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ 99ਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੋਧ ਅਧਿਨਿਯਮ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ—ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਜਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਤ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਇਸਦੀ ਫੈਸਲਾ ਸੁਤੰਤਰਤਾ।"

56.ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਬਨਾਮ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਮੇਟੀ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ5$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿੱਥੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਲੰਘਣ ਜਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ।

57.ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਾਲੀਆ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਮਨ ਕਾਰਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ6, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲੋਕਪਾਲ ਅਤੇ ਲੋਕਾਯੁਕਤ ਅਧਿਨਿਯਮ, 2013 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਲੋਕਪਾਲ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁ-ਮੈਂਬਰ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸੋਧਣ ਲਈ ਇੱਕ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਏ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਸਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਮਾਨਤਾ ਨੇਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸਿੰਗਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨੇਤਾ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"18. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਈ ਸੰਸਦੀ ਬੁੱਧਿਮਤਾ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਸਰਤ ਉੱਤੇ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦਾ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਦੀ ਫਰੇਮਿੰਗ; ਇਸਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ; ਉਕਤ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦਾ ਵਿਚਾਰ; ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੋਰ ਕਦਮਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕੋਰਟ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਜਾਂ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਅਤੇ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਅਧੀਨ ਸੰਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰ ਕਸਰਤ ਦਾ ਵਿਭਾਜਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਸੋਧ ਦੀ ਕਸਰਤ, ਜੋ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਨਾਲ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਰਬੋਚਚ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੋਧ ਦੀ ਕਸਰਤ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਨਾ ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਉੱਤੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਮਜਬੂਤ ਅਨੁਮਾਨ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਸਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

58. ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ, ਕੁਝ ਸਿਧਾਂਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਵਿਛੋੜਾ ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮੂਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ. ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੋ ਹੈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਮਲ, ਇਹ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਦਕਿ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਸਖਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ

ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਫਰੇਮ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਇਸਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਦ ਉੱਚ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਜਾਲ ਹਨ ਅੱਖਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਚਰਿੱਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਪਵਾਦ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵੱਖਰਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਸਖਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ. ਪਰ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਇਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਰਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਅੰਗ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਦੂਜੇ ਦੁਆਰਾ ਅਭਿਆਸ. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਹੜੱਪਣ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਦੂਜੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਵਧੀਕੀਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਫ੍ਰੇਮ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਹੈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਜਿਸਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ 'ਤੇ, ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਜਿਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਕੋਲ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ. ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਐਕਟਿੰਗ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਧਿਕਾਰ. ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ ਹੈ, ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ। ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਹੈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਸਪੁਰਦਗੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਲਈ ਇੱਕ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਜੋ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਲਟਰਾਵਾਇਰਸ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉੱਥੇ ਸੰਸਦੀ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸਧਾਰਣ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਇਹ ਹੈ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ, ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਵੈਧ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਰੱਦ ਹੈ। ਜੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰੇਗਾ। ਜਦਕਿ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਜਾਂ ਅਵੈਧ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜੋ ਨੁਕਸਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਜੋ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਆਧਾਰ (ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਅਯੋਗ ਕਰਨ ਦੇ ਉਲਟ) ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਲਹਿਦਗੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਹ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

59. ਇਹ ਚਰਚਾ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵੱਖਰੇਵੇ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ, ਸਾਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਮੂਲ ਪੱਥਰ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਅਸਲ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਮੰਨਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਗ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਅਵਹਾਰਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਤੰਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੱਖਰੇਵੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਸ ਦੇ ਵਰਣਨਾਤਮਕ ਸਮੱਗਰੀ ਤੱਕ ਘਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਫੀਚਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਵਰਣਨਾਤਮਕ ਦੋਨੋਂ ਫੀਚਰ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪ੍ਰੀਸੈਪਟ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਸੱਤਾ ਦੀ ਸੌਂਪ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

G ਇੱਕ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸੰਬੰਧ

60. ਫਿਰ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਝਗੜੇ ਦੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸੰਬੰਧ ਬਾਰੇ ਕੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਧੰਨਵਾਦ ਹੈ। ਉਹ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਝਗੜੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਉਂਦੀ। ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਘਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੌਖਿਕ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਦੋਨੋਂ, ਮਾਹਰ ਸਬੂਤ ਸਮੇਤ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਘਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਬਿੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਰੀਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਲਾਹ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਲਾਹ, ਆਖਰਕਾਰ, ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ: ਇਹ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਹੈ। ਸਲਾਹ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਜਾਂ ਉਚਿਤਕਾਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕੇਵਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਉਸੇ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

61. ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰੀ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ/ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਵਿਭਾਗ ਸਬੰਧੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸੰਸਦ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸੰਸਦ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਅਕਸਰ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਅਜੋਕੇ ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

62. ਇਕ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

(i) ਇਕ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ;

(ii) ਰਿਪੋਰਟ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ;

(iii) ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਸਮੇਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ;

(iv) ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬਚਾਅ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ; ਜਾਂ

(v) ਰਿਪੋਰਟ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ 'ਤੇ ਚਾਨਣ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

63. ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਸੰਸਦੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜੋ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਮਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਫਰੇਮਿੰਗ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸੰਸਦੀ ਪਿਛੋਕੜ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਮੌਲਿਕ ਕੰਮ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂਕਾ ਜੀ ਪੀ ਸਿੰਘ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰੰਪਰਿਕ ਨਿਯਮ

ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸਮਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਨਿਆਂਕਾ ਜੀ ਪੀ ਸਿੰਘ1 ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹਨ:

"ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਬਾਹਰਲੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮਦਦ ਨੂੰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਹੁਣ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵੱਲ ਮੁੜ ਗਈ ਹੈ1SUPERSCRIPT ਕਿ ਵਿਧਾਨਕ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਕਦੇ ਕਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਫਰਕ ਅਵਾਸਤਵਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਲਾਰਡਸ ਦੇ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

64. ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਕਮ ਸੇ ਕਮ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਬਾਹਰਲੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿਦਾਂਤਕ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ - ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਿਤ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

65. ਜਨਹਿੱਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਕਸਰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਗਰੀਬੀ, ਅਣਜਾਣਪਣ ਜਾਂ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਦੇ ਸਥਿਤੀ ਕਾਰਨ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਨਹਿੱਤ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਖੜੇ ਹੋਣ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਢਿੱਲ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਭੇਦਭਾਵ ਅਤੇ ਪੂਰਵਾਗ੍ਰਹ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੇਦਭਾਵ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ – ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਅਤੇ ਪਿਤ੍ਰਸੱਤਾਤਮਕ ਸੰਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ – ਜਨਹਿੱਤ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਗਿਲੇ-ਸ਼ਿਕਵੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਚਕਦਾਰ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਨਵੀਨਤਾਪੂਰਨ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ। ਜਾਰੀ ਮੈਂਡੇਮਸ ਦਾ ਰਿਟ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਨਹਿੱਤ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਾਧਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਭਰੀ ਹੈ ਜੋ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਨਹਿੱਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਦੇ ਲਾਭ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਰਕਾ

66. ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ/ਵਿਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਮਾਜਿਕ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਸਰਦਾਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ। ਅਨੁਚਿੱਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਰਟੀਕਲ 32 ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਜੋ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਹੋਵੇ। ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂਪਣ ਦੀਆਂ ਵੰਚਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਕਾਰਗਰ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਨਹਿਤ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ

ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਜਨਹਿਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫੰਕਸ਼ਨ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਨਾਲ ਕਦਮ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹੀ, ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਵੱਖਰੇਪਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਸ [2018] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਫੰਕਸ਼ਨਲ ਪੂਰਕਤਾ ਹੈ।

ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ. ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕੀਮਤੀ ਸੂਝ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਾਂਜਣਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਣਾ ਤੇ ਕਰਨਾ ਕਿ ਇਹ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ, ਦਰੱਖਤਾਂ ਲਈ ਜੰਗਲ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਵਿਡੰਬਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਜਾਇਜ਼ਾਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਾਂਝੀ ਸਮਝ ਨਾਲ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਲਾਹ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਕੇਸ ਦਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰ ਵੱਖਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਰਬਜਨਕ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

67. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਿਤ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਚਲੇਗੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਨਿਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਖੋਜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਨਿਜੀ ਹਿੱਤ ਵੱਲੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਸਵੈ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਖੋਜ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਝਗੜੇ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਖੋਜ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਲੰਘਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਰਿਪੋਰਟ ਹਰਸ਼ਦ ਮਹਿਤਾ ਬਨਾਮ ਦ ਕਸਟੋਡੀਅਨ1 SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਨਕੀਰਾਮਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇੱਕ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"57. ਇਹ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਿਤ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਜਨਕੀਰਾਮਨ ਕਮੇਟੀ, ਸੰਯੁਕਤ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-

ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਗਰੁੱਪ (ਆਈ.ਡੀ.ਜੀ.) ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸਿਰਫ ਐਕਟ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰੇਸ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰਯ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸਮਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

68. ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 57 ਉਹ ਤੱਥ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 57 ਭਾਗ II (ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ 'ਸਬੂਤ ਉੱਤੇ' ਹੈ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ III। ਉਹ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 57(4) ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ:

"57. ਤੱਥ ਜਿਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ – ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਨਿਆਇਕ

ਨੋਟਿਸ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ:-
***"

(4). ਯੂਨਾਈਟਡ ਕਿੰਗਡਮ ਦੀ ਸੰਸਦ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਬੇ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ।"

ਇਕੱਲੇ ਟਰੱਸਟੀ ਵਿਚ, ਲੋਕ ਸਿੱਖਿਆ ਟਰੱਸਟ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮੈਸੂਰ 83, ਦੀ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 57(4) ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤੱਥ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ. ਸਾਬਕਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤੱਥ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਹੋਵੇਗੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਸਟਿਸ ਐਚ.ਆਰ ਖੰਨਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:

"33. ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 57, ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਉਸ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਸਿੱਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਕ ਖਾਸ ਬਿਆਨ ਜੋ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰਥ ਬਾਰੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦਯੋਗ ਤੱਥ ਦੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਅਲੀਉਂਡੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਕ ਹੈ।" ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਦੇਖੋ: ਰਾਈਟ ਆਨਰੇਬਲ ਲਾਰਡ ਸਟ੍ਰਿਕਲੈਂਡ ਬਨਾਮ ਕਾਰਮੇਲੋ ਮਿਫੂਡ ਬੋਨਨੀਚੀ [AIR 1935 PC 34 : 153 IC 1] ; ਦ ਇੰਗਲਿਸ਼ਮੈਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਲਾਜਪਤ ਰਾਇ, ILR 37 Cal 760 (sic) : 14 CWN 945."84

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨੂੰ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ "ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਣ ਦਾ ਬਿਆਨ ਅਜਿਹੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ"।

ਓਂਕਾਰ ਨਾਥ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ3 ਵਿੱਚ, ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੈਂਚ ਨੇ ਧਾਰਾ 57(4) ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਨਿਆਂਕਾ ਵਾਈ.ਵੀ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"6. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਹੇਠਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਰੇਲ ਹੜਤਾਲ ਦਾ ਖਤਰਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਹੜਤਾਲ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ 8 ਮਈ, 1974 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 56 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਤੱਥ ਜਿਸ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਵੇਗੀ ਉਸਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 57 ਉਹ ਤੱਥ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਦਾਲਤ "ਸ਼ੱਲ" ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਜਨਤਕ ਇਤਿਹਾਸ, ਸਾਹਿਤ, ਵਿਗਿਆਨ ਜਾਂ ਕਲਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੀ ਮਦਦ ਲਈ ਉਚਿਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਜਾਂ ਹਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲ ਰੁਖ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 57 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜਿਸ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਸੰਪੂਰਣ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਵੇ ਬਜਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਉਹ ਤੱਥ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰੇ ਜਿਸ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਔਪਚਾਰਿਕ ਸਬੂਤ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਇੱਕ ਸੁਵਿਧਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਉੱਤੇ ਕਦੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ। (ਟੇਲਰ, 11ਵੀਂ ਐਡਨ., ਪੰਨਾ 3-12; ਵਿਗਮੋਰ, ਸੈਕਸ਼ਨ 2571, ਫੁੱਟਨੋਟ; ਸਟੀਫਨ ਦੀ ਡਾਈਜੈਸਟ, ਆਰਟੀਕਲ 58 ਨੂੰ ਨੋਟਸ; ਵਿਟਲੀ ਸਟੋਕਸ ਦੇ ਐਂਗਲੋ-ਇੰਡੀਅਨ ਕੋਡਸ, ਵੌਲ. II, ਪੰਨਾ 887.) ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਅੱਖ ਨਾਲ ਦੇਖਣਾ ਕਿਸੇ ਮਾਇਨੇ ਵਿੱਚ ਸਾਧਾਰਣ ਸਮਝ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਰਥਹੀਣ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਰਸਮ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਔਪਚਾਰਿਕ ਸਬੂਤ ਦੀ, ਭੂਤ ਜਾਂ ਵਰਤਮਾਨ, ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਪੋਲ ਦੀ ਤਾਰੀਖ, ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਈ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਸਬੂਤ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੈ।"

ਬਾਬੂਰਾਵ ਉਰਫ ਬੀ ਪੀ ਸਾਮੰਤ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ1 SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:

"31. ਲੋਕ ਸਭਾ ਬਹਿਸਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਬਹਿਸਾਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਸਦਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤ੍ਰਿਕਾਵਾਂ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਛਾਪੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਸਦਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਸਦਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਪਤ੍ਰਿਕਾਵਾਂ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਆਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਉੱਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਚਾਰਨਾ ਹੈ।"

ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 57(4) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਜੋ ਦੋਨੋਂ ਸਦਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਦੋਨੋਂ ਸਦਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਤਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮਤਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਮਤਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 57 ਅਧੀਨ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ।

ਨਿਸਕਰਸ਼

69. ਜਿਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 32 ਜਾਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 136 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ (ਜਿਸ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਅਕਸਰ "ਨਾਜ਼ੁਕ ਰੰਗਾਂ" ਦੇ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਉੱਤੇ ਰੋਕਾਂ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।

70. ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਸਤਹੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਦੇ ਤੱਤ ਦੀ ਸਮਝ ਲਈ। ਇੱਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਇੱਕ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਜਮਹੂਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸ਼ਾਸਨ ਤੱਕ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਗਣਤੰਤਰ. ਸਿਆਸੀ ਸੱਤਾ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਇੱਕ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪਹਿਲੂ. ਇਕੱਲੇ ਇਸ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੁਆਉਣਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਤੱਤ. ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਹੈ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ. ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਕੇ ਹੈ। ਦੇ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸ਼ਾਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਦੇ ਅਧੀਨਤਾ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ. ਸੁਤੰਤਰਤਾ, ਆਜ਼ਾਦੀ, ਮਾਣ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਭਰੋਸਾ. ਦ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਲਈ ਜਮਹੂਰੀ ਤਬਦੀਲੀ ਜਿਸਦੀ ਇਹ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਸ਼ਾਸਨ ਇੱਕ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ, ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਨ ਕਾਨੂੰਨ. ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ- ਇਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਦੀਆਂ

ਹਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕੌਮ ਲਈ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ. ਸੰਵਿਧਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੱਕ। ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ ਹਵਾਲਾ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹੈ ਪਰਿਵਰਤਨ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਬਾਰੇ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇੱਕ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਅਤੀਤ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਇੱਕ ਸੁਖਮਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਅਸੀਂ ਹੁਣ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਿਆਸੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਅਧੀਨਤਾ। ਸਾਡੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਸ਼ਾਸਨ

71. ਇੱਕ ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕੀ ਨਿਆਂਕਾ, ਅਲਬੀ ਸੈਕਸ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਕਿਤਾਬ ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ 'ਦ ਸਟ੍ਰੇਂਜ ਅਲਕੈਮੀ ਆਫ ਲਾਈਫ ਐਂਡ ਲਾਅ' ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆਂ ਸੈਕਸ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ:

"ਇਹ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਅਸਲ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਪਬਲਿਸਿਟੀ, ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਨੇ ਜਨਜੀਵਨ 'ਤੇ ਅਸਲ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਅਸਰ ਪਾਇਆ। ਫਿਰ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਲੜਾਈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਕੜਵੀ ਅਤੇ ਲੰਬੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਕ ਇਕੱਲੀ ਗੋਲੀ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਠੋਰ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ—ਜੋ ਕਿ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੀਕ□ਤ ਮੁੱਲਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ—ਮਿਲਵਰਤੀਵਾਦ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਖਿਲਾਫਤ ਦਾ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਵਾਬ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਰਾਜ ਵਲੋਂ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਰਾਜ ਖਿਲਾਫ। ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਅਵਹਾਰਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਕੋ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਧਿਆਨਪੂਰਵਕ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਸੱਤਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਵਹਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਵਾਦੀ ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਬਹਿਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਅਤੇ ਅਧੀਨਤਾ ਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਤੋਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਚਿਤਕਾਰਨ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਵੱਲ ਚਲੇ ਹਾਂ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

72.ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਸੱਤਾ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਰਾਜ ਦਾ ਹਰ ਇਕ ਸੰਸਥਾਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਅਤੇ ਅਧੀਨਤਾ ਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਤੋਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਚਿਤਕਾਰਨ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਵੱਲ" ਚਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

73. ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਾਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਮੋਹਰੀ 'ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਦਾ ਮਤਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਵਿਅਕਤੀ ਇਲਾਜ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਫਰਜ਼, ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾਬੱਧ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਧੀਨ ਹੈ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ। ਜਿੱਥੇ ਕੰਮ ਹੋਇਆ ਹੈ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਾਲਮੇਲ

ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਏ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ, ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਜੋ ਕਿ ਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ. ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਇੱਕ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਬਲੈਕ-ਆਉਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਹਿਯੋਗੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਧੀਕੀ. ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣਾ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਕੋਈ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ a ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵੋਟ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਹਿਸ ਸੰਸਦੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਜਾਂ ਵੈਧਤਾ ਕਮੇਟੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਤੱਥ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਤੱਥ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ।

74. ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੈਅ ਕਰਦੀ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ. ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਸਦੀ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਭਲਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸਮੇਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ। ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਏ ਬੁਨਿਆਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਹੱਕ ਰਾਜ ਦੇ ਹੋਰ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਪੂਰਕ ਹਨ। ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਆਧੁਨਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਏ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ 'ਇੱਕ ਅੰਗ - ਇੱਕ ਕਾਰਜ' ਪਹੁੰਚ, ਇੱਕ ਵਧੇਰੇ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲਈ ਜੋ ਉਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਪੂਰਕਤਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸ਼ਾਸਨ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ। ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ। ਜੇਕਰ ਦ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਕੰਮ ਦੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਨਿਆਂਇਕ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਅਸਲ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਕਮੇਟੀਆਂ। ਆਖਰਕਾਰ ਇਹ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਅਤੇ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਇਸ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਰਾਜ। ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸਮੱਸਿਆ, ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਉਪਾਅ ਜੋ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। ਅਦਾਲਤ ਕਰੇਗੀ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋੜੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ।

ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਵਾਲਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਲਦਿਆਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ:

(i) ਸਿਦਾਂਤ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 32 ਜਾਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 136 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ;NONE NONE

(ii) ਇੱਕ ਵਾਰ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ;NONE NONE

(iii) NONEਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਲਈ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੋਟ

ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਅਤੇNONE NONE

(iv)NONEਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਵਿਵਾਦਾਸਪਦ ਸੁਰਤ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 67 ਅਤੇ 73 ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।NONE NONE

75.NONEਹਵਾਲੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

76.ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹੁਣ ਮਾਣਯੋਗ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤੀ ਲਈ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ 1. ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿਚਕਾਰ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮਾਣਯੋਗ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਰਕੁਲੇਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੇ ਪਹੁੰਚੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਲਿਖੇ ਹਨ।

2. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਜਨਹਿੱਤ ਯਾਚਿਕਾ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉੱਲੰਘਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਅਤੇ ਸੁਭਾਵ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਾਚਿਕਾਵਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 8 (ਐਮ.ਐਸ.ਡੀ. ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ) ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਣਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹੋਏ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਦੋ ਸਵਾਲ ਜਵਾਬ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ:

"(i) ਕੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 32 ਜਾਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 136 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ?

(ii) ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਕੁਝ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ?

3. ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਯਾਚਿਕਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ:

ਰਿੱਟ ਯਾਚਿਕਾ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 558 ਦੇ 2012

ਵੱਲੋਂ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਿੰਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸਿਹਤ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 3 ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੋਸਾਇਟੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਮਹਿਲਾ ਸੰਗਠਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਪਏ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ। ਜੁਲਾਈ, 2009 ਵਿੱਚ, ਦ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇੱਕ ਅਖੌਤੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਗਏ PATH ਦੁਆਰਾ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ (ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 6), ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਯੂਐਸ ਅਧਾਰਤ ਐਨ.ਜੀ.ਓ ਮੈਡੀਕਲ ਖੋਜ (ICMR) ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ। ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 32,000 ਨੌਜਵਾਨ ਕਿਸ਼ੋਰ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ 10-14 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਐਚਪੀਵੀ (ਮਨੁੱਖੀ ਪੈਪਿਲੋਮਾ ਵਾਇਰਸ) ਟੀਕੇ ਸਰਵਾਈਕਲ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕੈਂਸਰ HPV ਵੈਕਸੀਨ, ਅਰਥਾਤ, "ਗਾਰਡਸਿਲ" ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਿਤ ਹੈ

ਨੰਬਰ 7- ਗਲੈਕਸੋਸਮਿਥਕਲਾਈਨ ਏਸ਼ੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿ. ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ "ਸਰਵਾਰਿਕਸ" ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਦੁਆਰਾ- ਐਮ.ਐਸ.ਡੀ. ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਜੁਲਾਈ, 2008 ਅਤੇ ਸਤੰਬਰ, 2008 ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਡਰੱਗ ਕੰਟਰੋਲਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਲਾਇਸੰਸਸ਼ੁਦਾ ਭਾਰਤ।

4. ਜੁਲਾਈ, 2009 ਵਿੱਚ ਆਂਧਰਾ ਵਿੱਚ ਖੰਮਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਗਾਰਡਸੀਲ ਦਾ ਟੀਕਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ। ਕੁਝ ਬੱਚੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਸਿਹਤ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ HPV ਵੈਕਸੀਨ ਦਾ ਸਿਹਤ ਖਤਰਾ। ਮਹਿਲਾ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਭੇਜੇ ਅਤੇ ਤੱਥ ਖੋਜ ਜਾਂਚ ਵੀ ਕੀਤੀ। 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 2010 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਹਿਊਮਨ ਪੈਪਿਲੋਮਾ ਵਾਇਰਸ (HPV) ਵੈਕਸੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਧਿਐਨਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ" ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ PATH. ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ 15.02.2011. ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਈ ਮਤਭੇਦ ਨੋਟ ਕੀਤੇ। ਦ ਸਿਹਤ ਖੋਜ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ, ਦੀ ਮੰਗ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸਿਹਤ ਖੋਜ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ (2010-11) ਨੇ ਉਠਾਇਆ ਖੰਮਮ, ਆਂਧਰਾ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ HPV ਵੈਕਸੀਨ ਦਾ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਡੋਦਰਾ, ਗੁਜਰਾਤ। ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "PSC" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੀਟਿੰਗਾਂ. ਕਮੇਟੀ ਨੇ UOI, ICMR, ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਦੇ ਡਰੱਗਜ਼ ਕੰਟਰੋਲਰ ਜਨਰਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤ ਵੀ ਲਏ। ਦ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ (72ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ) ਸੌਂਪੀ 30 ਅਗਸਤ, 2013 ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਜੋ ਕਿ ਦੇ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਵੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਲੋਕ ਸਭਾ 30 ਅਗਸਤ, 2013 ਨੂੰ ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਮੀਆਂ ਲੱਭੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ, ਆਈ.ਸੀ.ਐੱਮ.ਆਰ. ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 6 ਤੋਂ 8. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਸਨ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਰਿਪੋਰਟ, ਅਰਥਾਤ, 81ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ "ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ' 'ਤੇ/ ਵਿਚ ਕਥਿਤ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ 'ਤੇ 72ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਰੀਖਣ ਦੁਆਰਾ ਹਿਊਮਨ ਪੈਪਿਲੋਮਾ ਵਾਇਰਸ (HPV) ਵੈਕਸੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਧਿਐਨਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ PATH” ਨੂੰ 23 ਦਸੰਬਰ, 2014 ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 23 ਦਸੰਬਰ, 2014 ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਵੀ ਰੱਖਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ।

2013 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰ. 921

5. ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਨਹਿੱਤ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਹਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 4 ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਵਾਈਆਂ ਸਮੇਤ ਟੀਕਿਆਂ ਦੇ ਕਲੀਨਿਕਲ ਟ੍ਰਾਇਲਜ਼ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਗਰੁੱਪਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਰੀਬ, ਆਦਿਵਾਸੀ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਏ ਤੱਥ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਲਾਈਨ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 558 ਦੇ 2012 ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸੰਖੇਪਤਾ ਲਈ ਦੁਹਰਾਈ ਨਹੀਂ ਗਈ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਹਤਾਂ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਚਪੀਵੀ ਵੈਕਸੀਨ ਅਬਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨਲ ਸਟੱਡੀ ਡੈਮੋਨਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਡਰੱਗਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਸਮੈਟਿਕਸ ਰੂਲਜ਼, 1945 ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੇਜ਼ I ਕਲੀਨਿਕਲ ਟ੍ਰਾਇਲ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਮੇਤ ਕਈ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

6. ਦੋਵਾਂ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਤੱਥ ਖੋਜ ਜਾਂਚ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 921 ਵਿੱਚ 2013(ਪੀ.ਆਈ.ਐਲ-ਡਬਲਿਊ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਲੇਖ, ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਪੱਤਰ, ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 72ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਜੋ 30 ਅਗਸਤ, 2013 ਨੂੰ ਅਤੇ 81ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਜੋ 23 ਦਸੰਬਰ, 2014 ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਤੇ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

7. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸੁਣੀਆਂ, ਤਾਂ ਕਈ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 12.08.2014, 13.01.2015 ਅਤੇ

17.11.2015 ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ।

8. ਜਦੋਂ 18.11.2015 ਨੂੰ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ : “ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦਾ ਉੱਠਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।” 18.11.2015 ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ 05.04.2017 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਦੋ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਹੈ।

ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

9. ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਕੋਲਿਨ ਗੋਂਸਾਲਵਸ, ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 558/2012 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਗਰੋਵਰ, ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 921 ਦੇ 2013 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਹਰੀਸ਼ ਸਾਲਵੇ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੌਰਬ ਬੈਨਰਜੀ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 8 ਐੱਮ.ਐਸ.ਡੀ. ਫਾਰਮਾਸਿਉਟੀਕਲਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਆਮ ਦੀਵਾਨ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੀ.ਏ.ਟੀ.ਐਚ. ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਗਾਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਕੇ.ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

10. ਸ੍ਰੀ ਸਾਲਵੇ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ੍ਰੀ ਸਾਲਵੇ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਖੇਤਰ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ (ਅ) ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ (ਬ) ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਬਿਆਨ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਸਦਨਾਂ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 105 ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਮੁਤਾਬਕ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਦ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੋਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਹੋਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 105 ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਰ ਸਦਨ, ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਸਦਨ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਮਨਜ਼ ਹਾਊਸ ਦਾ 26ਵੀਂ ਨਵੰਬਰ, 1950 ਨੂੰ ਸੀ। ਅਨੁਚਛੇਦ 105 ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਅਤੇ (3) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਸੰਸਦ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

11. ਸ੍ਰੀ ਸਾਲਵੇ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਸਮੇਤ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਵਿਧਾਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਦੂਜੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਭਰੋਸਾ ਗਲਤ ਹੈ।

12. ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ 1688 ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ IX 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਸ੍ਰੀ ਸਾਲਵੇ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 'ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ' ਨੂੰ 'ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਵੀ 'ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਥਾਂ' ਵਿੱਚ 'ਚੁਣੌਤੀ ਜਾਂ ਸਵਾਲ' ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਉਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਾਮਨਜ਼ ਹਾਊਸ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ

ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਦੇ ਸਮੇਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

13. ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਕੇ. ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਵੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਰਾਜ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ ਵੱਖਰੇਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਹਰ ਇੱਕ ਅੰਗ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਰਬੋਚ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਜਨਹਿਤ ਮੁਕਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਰ ਅੰਗ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਣ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚਕਾਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਟਾਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 57(4) ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜੋ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ 1950 ਦੇ ਅਨੁਕੂਲਨ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 57 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਸਨ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 57 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਨੁਕੂਲਨ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਤੇ ਗਏ ਵਿਵਿਧ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਪਣਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੁਮਾਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਕੋਈ ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ ਲੱਭਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਛੋਟਾ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਣ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 105 ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ 'ਤੇ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵੱਖਰੇਵਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 105(2) ਅਤੇ 105(4) ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੂਰਨ ਰੋਕ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ 'ਨਾ' ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੰਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ 'ਤੇ ਪੂਰਨ ਰੋਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

14. ਸ੍ਰੀ ਕੋਲਿਨ ਗੋਂਸਾਲਵਿਜ਼, ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਵਕੀਲ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਹਨ, ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਜੋ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕੇ। ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਮੰਨਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਜੋ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 57 ਅਧੀਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪਬਲਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਡੈਮਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਸ੍ਰੀ ਹਰੀਸ਼ ਸਾਲਵੇ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਨਾਲ ਹੈ ਜਦਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੇਖੇ ਗਏ ਅਤੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

15. ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਢਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਦਕਿ ਸੰਸਦ ਆਪਣੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਅਤੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਤੀ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ। ਜਦੋਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਬਜਾਏ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵੱਖਰੇਪਨ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣ ਦੀ। ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਅਧੀਨ, ਸੰਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਮੰਗਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ ਦਾ ਯੁੱਗ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੌਰਾਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਸੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਛੁਪਾਇਆ ਜਾਵੇ।

16. 72ਵੀਂ ਅਤੇ 81ਵੀਂ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਕੁਪੋਸ਼ਿਤ ਯੁਵਾ ਘਟਨਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਛੋਟੇ ਗ੍ਰਿਲਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਵੈਕਸੀਨੇਸ਼ਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੂਰੀਆ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਯੁਵਾ ਘਟਨਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਸ ਨੇ ਆਈਸੀਐਮਆਰ ਅਤੇ ਡੀਜੀਸੀਆਈ ਜਿਵੇਂ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਉੱਤੇ ਵਿਪਰੀਤ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਏ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਕੇ ਕਈ ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰੋਕਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

17. ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਗਰੋਵਰ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਹਨ, ਨੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 921 ਦੇ 2013 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਕੋਲਿਨ ਗੋਂਸਾਲਵਸ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਵਾਧੂ ਦਲੀਲਾਂ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗਰੋਵਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸੱਚਾਈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗਰੋਵਰ ਨੇ ਕਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਯੂ.ਐਸ. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪ੍ਰਿਵੀਲੇਜਿਜ਼ ਐਕਟ 1987 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 16(3) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਗਰੋਵਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 16(3) ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਨੂੰ ਯੂਨਾਈਟੇਡ ਕਿੰਗਡਮ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜੋ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ, ਨੂੰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਨਹਿਤ ਯਾਚਿਕਾ ਵਿੱਚ।

18. ਸ੍ਰੀ ਗਰੋਵਰ ਹੋਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣ ਜਾਣ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸਦਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

19. ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਆਮ ਦੀਵਾਨ, PATH ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ PATH ਸਿਹਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 57 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਸ੍ਰੀ ਦੀਵਾਨ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 57 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) 'ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਰਸ' ਵਾਕਾਂਸ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕੋਰਸ' ਸਮੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੰਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ। ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪਾਰ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਰਿਪੋਰਟ, ਇਹ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹਨ ਖੇਤਰ ਅਰਥਾਤ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ। ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਜਵਾਬ 2013 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰ. 921 ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ। ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਅੰਗ ਹੈ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦਾ ਵੀ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੀ ਹੈ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 105(2) ਦੇ ਤਹਿਤ। ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ, ਇਹ ਧਾਰਾ 105 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 122 ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਅਪਮਾਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ। ਦ ਸੰਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੋਵਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਨੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

20. ਸ੍ਰੀ ਗੌਰਵ ਬੈਨਰਜੀ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ, ਸ੍ਰੀ ਕੋਲਿਨ ਗੋਂਸਾਲਵਸ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਗਰੋਵਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸਾਂ ਅਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਥ ਖੋਜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

21. ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਦੋ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ:

a. ਕੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਨੁਚਿੱਤ 32 ਜਾਂ 136 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਕੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਭੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

b. ਜੇਕਰ, ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ।

c. ਕੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਨਿੱਜੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੰਸਦ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ।

22. ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕੱਠੇ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ। ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਉਪ-ਸਿਰਲੇਖਾਂ/ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਮਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਏ. ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ

23. ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਸਦ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਆਂਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਜ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ। ਸੰਸਦ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਰਡਸ ਦਾ ਘਰ ਅਤੇ ਕਾਮਨਜ਼ ਦਾ ਘਰ। ਧੀਰੇ-ਧੀਰੇ, ਦੋਵੇਂ ਘਰਾਂ ਨੇ ਵਿਵਿਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਪਛਾਣੇ ਗਏ। ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੋਵੇਂ ਘਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਦਾਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ IX ਦੁਆਰਾ ਪਛਾਣਿਆ ਅਤੇ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ, 1688 ਨੇ 'ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ 'ਇਲਜ਼ਾਮ' ਜਾਂ 'ਸਵਾਲ' ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ। 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪਛਾਣੇ ਗਏ।

24. ਐਰਸਕਾਈਨ ਮੇਅ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ', ਚੌਬੀਸਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ' ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਭ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਨਿਪਟਾਇਆ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XII ਵਿੱਚ, ਐਰਸਕਾਈਨ ਮੇਅ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕੀ ਬਣਤਰ ਹੈ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ:

“ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਯੋਗ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਇੱਕ ਘਰ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਘਟਕ ਭਾਗ ਵਜੋਂ ਸਮੂਹਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਘਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ, ਅਤੇ ਜੋ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ। ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਕੇਵਲ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਰਿਵਾਜ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।”

25. 'ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਘਰ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਇਮਿਊਨਿਟੀਆਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਦਿਆਂ ਐਰਸਕਾਈਨ ਮੇਅ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

“ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇਮਿਊਨਿਟੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਘਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਘਰ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਬਾਧਾਰਹਿਤ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਸਕਦਾ। ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇਮਿਊਨਿਟੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਵਮਾਨਨਾ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਘਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮੂਹਿਕ ਸਰੀਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਅਤੇ ਗਰਿਮਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਘਰ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨਿਰਵਾਹ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸਰਬਸੰਮਤ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਛੋਟ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੈ। ਹਰ ਇੱਕ ਸਦਨ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਦਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਪਰ ਇਸਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਬਾਧਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਜਾਂ ਗਰਿਮਾ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਵਹੇਲਨਾ ਜਾਂ ਇਸ ਉੱਤੇ, ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਲਿਬਲ। ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਅਪਮਾਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂਕਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਘਟਨਾ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੰਸਦ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਉਤਰੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਲੈਕਸ ਅਤੇ ਕੋਨਸੁਏਟੁਡੋ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

26. ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਪੰਜਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵੌਲ. 78, 'ਸਨਮਾਨਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾ' ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

"1076. ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨਾਂ ਦਾ ਦਾਵਾ। ਲਾਰਡਸ ਦਾ ਘਰ ਅਤੇ ਕਾਮਨਜ਼ ਦਾ ਘਰ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ, ਇਕੱਲੇ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਹਰ ਇੱਕ ਘਰ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ, ਅਤੇ ਜੋ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪਾਸ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ। 1705 ਵਿੱਚ ਲਾਰਡਸ ਦੇ ਘਰ ਨੇ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਾ ਤੋ ਘਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਸਨਮਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਾਮਨਜ਼ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਗਈ, ਉਸ ਘਰ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ। ਹਰ ਇੱਕ ਘਰ ਆਪਣੇ ਸਨਮਾਨਾਂ ਦਾ ਰਖਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਜੱਜ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਜੇ ਉਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜੋ ਉਹ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਘਰ ਦੇ ਅਪਮਾਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।"

27. ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਧੀਰੇ ਧੀਰੇ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਐਕਟ, 1919 ਅਤੇ 1935 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਐਕਟ, 1935 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਐਕਟ ਕਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

28. ਡਾ. ਬੀ. ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ, ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਡਰਾਫਟ ਆਰਟੀਕਲ 85(ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 105) ਅਤੇ ਡਰਾਫਟ ਆਰਟੀਕਲ 169(ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 194) ਦੀ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਛੋਟਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤ ਪੁਸਤਕ ਵਜੋਂ ਐਰਸਕਾਈਨ ਮੇਅ ਦੀ 'ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ' ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਆਰਟੀਕਲ 105 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 194 ਨਾਲ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ।

29. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 105 'ਸ਼ਕਤੀਆਂ,' ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 194 ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ। ਦੋਵੇਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਨ। ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਕੀਮ, ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 105 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 105 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"105. ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ, ਆਦਿ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ।-

(1) ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ ਸੰਸਦ, ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।

(2) ਸੰਸਦ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਵੋਟਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ।

(3) ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ, ਹਰੇਕ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਉਹ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਅਤੇ, ਜਦ ਤੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ,

[ਇਹ ਉਸ ਸਦਨ ਦੇ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਚੌਵਾਲੀਵਾਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1978 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ।]

(4) ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਅਤੇ (3) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

30. ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 105 ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਦੋ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਰਥਾਤ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਬਾਵਾਂ ਅਤੇ ਚੌਵਾਲੀਵਾਂ ਸੋਧ) ਦੁਆਰਾ। ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 105 ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੀ ਮੂਲ ਰੂਪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ:

"ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 105(3). ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਰ ਸਦਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ, ਅਤੇ ਹਰ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ, ਉਹ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ; ਅਤੇ, ਜਦ ਤੱਕ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ "ਉਹ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੇਲੇ ਯੂਨਾਈਟਡ ਕਿੰਗਡਮ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ।"

31. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 105 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ 'ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ' ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 105 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦੀ

ਗਿਣਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਖੜੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 105 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਦ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 105 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੀ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਹੈ।

32. ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 105 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 105 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) 'ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 'ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ' ਸ਼ਬਦ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 105 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 105 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ ਲਈ ਉਹੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

33. ਬੀ ਸਪੀ, (1998) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 626 ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 105 ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 28 ਅਤੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 29 ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"28. ਧਾਰਾ (2) ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਬੰਧੀ ਛੋਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਧੀਨ ਦੇਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਿਹੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੋਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਛੋਟ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੇਠ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਪੇਪਰ, ਵੋਟ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਹ ਛੋਟ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੋਟ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੇਠ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਵੋਟਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਬਾਧ ਅਤੇ ਅਣਥੱਕ ਹੈ। ਦੇਖੋ: ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਕੇਸ (1997) 6 ਡੀ.ਐਲ.ਟੀ. 618 (ਦਿੱਲੀ) ਪੰਨੇ 441, 442."

29. ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਅਧੀਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੰਵਿਧਾਨ, ਅਨੁਚਛੇਦ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਧਾਰਾ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਹਰੇਕ ਘਰ ਦੀਆਂ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਅਸਥਾਈ ਸੁਭਾਵ ਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਯੂਨਾਈਟਡ ਕਿੰਗਡਮ ਦੇ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਦੋਂ ਕਿ

ਸੰਵਿਧਾਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਅਤੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਲਾਈਨਾਂ 'ਤੇ ਸੀ। ਧਾਰਾ (3), ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਚੌਵਾਲੀਵੇਂ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲੀ ਗਈ, ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕੇਵਲ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਸੋਧ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ

34. ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 105 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਾਣਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਕੀ ਹਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਠੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਲਈ ਜਾਂਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

35. ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਰਸਕਾਈਨ ਮੇਅ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ' ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ:

1. ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ
2. ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ
3. ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ
4. ਅਨੁਕੂਲ ਨਿਰਮਾਣ
5. ਸਦਨ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ
6. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਲਈ ਬੰਦੀਖਾਨੇ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।

36. ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਪੰਜਵੇਂ ਸੰਸਕਰਣ ਵੌਲ. 78 ਵਿੱਚ, ਦੋਵੇਂ ਸਦਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ':

1. ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਖਾਸ ਪਛਾਣ
2. ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ
3. ਅਵਮਾਨਨਾ
4. ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ
5. ਸੰਸਦ ਅੱਗੇ ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ
6. ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।

37. ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਦਾਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਖਾਸ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1 ਆਫ 1964 (ਯੂ.ਪੀ. ਅਸੈਂਬਲੀ ਕੇਸ) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1965 ਐਸ.ਸੀ. 745 ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 73 ਅਤੇ 74 ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"73. ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ: ਅਜਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਬਹਿਸਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਛਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਹਰ ਇੱਕ ਸਦਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦਾ ਖੁਦ ਜੱਜ ਬਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਬਿਦ., ਪੰਨਾ 52-53.

74. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਸਦਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਤੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਜੋ ਕਾਮਨਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਿਸਕ੍ਰਿਪਸ਼ਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ..."

38. ਐਮ. ਐਨ. ਕੌਲ ਅਤੇ ਐਸ. ਐਲ. ਸ਼ਕਧਰ ਨੇ 'ਸੰਸਦ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ', ਸੱਤਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਜੋ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਵਿੱਚ 'ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ' ਦਾ ਵਰਣਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ

ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਕੁਝ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਹੋਰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ

ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਏ ਰਿਵਾਜਾਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ।"

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਹਨ:

(i) ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ:

ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਆਰਟ. 105(1)।

ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੋਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਛੋਟ ਆਰਟ. 105(2)।

ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਦੀ ਅਥਾਰਿਟੀ ਹੇਠ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਪੇਪਰ, ਵੋਟਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਸੰਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਛੋਟ ਇਬਿਦ।

ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਆਰਟ. 122।

ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਛੋਟ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੱਚੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਛੋਟ ਵਾਇਰਲੈਸ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਆਰਟ. 361 ਏ.

(ii) ਸਟੈਚਿਊਟਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ:

ਸਦਨ ਦੇ ਇਜਲਾਸ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਚਾਲੀ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਮਾਪਨ ਤੋਂ ਚਾਲੀ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਸਿਵਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੀਪੀਐਸ ਐਸ. 135 ਏ-ਹੋਰ ਵੇਰਵਿਆਂ ਲਈ, ਹੇਠਾਂ 'ਸਿਵਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ' ਦੇ ਉਪ-ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਦੇਖੋ।

(iii) ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਆਚਾਰ ਸੰਹਿਤਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ:

ਸਦਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, ਹਿਰਾਸਤ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ, ਕੈਦ ਅਤੇ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਿਯਮ 229 ਅਤੇ 230.

ਸਦਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਛੋਟ ਨਿਯਮ 232 ਅਤੇ 233.

ਸਦਨ ਦੀ ਗੁਪਤ ਬੈਠਕ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਿਯਮ 252.

(iv) ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ: ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਦਨ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਬਿਨਾਂ ਸਦਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ 1ਆਰ (ਸੀਪੀਆਰ – ਆਈਐਲਐਸ).

ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਦਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਬਿਨਾਂ ਸਦਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਜਿਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ 6ਆਰ (ਸੀਪੀਆਰ-2ਐਲਐਸ).

ਉਪਰੋਕਤ ਉੱਲੇਖਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ

ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੁਝ ਅਨੁਸਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ:

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ, ਸਦਨ ਦੀ ਪ੍ਰਿਵੀਲੇਜ ਜਾਂ ਅਵਮਾਨਨਾ ਲਈ ਕਮਿਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪੀ.ਡੀ., 1961, ਵੈਲ. ਆਈ/2, ਪੀ.ਟੀ. III, ਪੀ.ਪੀ. 51-52 (ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੇਸ, 10 ਅਪ੍ਰੈਲ 1954) 1974, ਵੈਲ. IX/2, ਪੀ.ਪੀ. 2-43 ਅਤੇ 1975, ਵੈਲ. XXI, ਪੀ.ਪੀ. 78 (ਸਭਾ); ਲੋਕ ਸਭਾ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਜ਼ਿਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੰਬ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ; ਹਰੀਲਾਲ ਐਸ. ਮੁਲਾਨੀ ਬਨਾਮ ਨਰਫੂਲ ਹਸਨ – ਬਲਿਸ ਕੇਸ, ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 1957, ਬੰਬੇ 218; ਸਰਚਲਾਈਟ ਕੇਸ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1959 ਐਸ.ਸੀ. 395; ਸੀ. ਸੁਬਰਮਣਿਅਮ ਦਾ ਕੇਸ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1968, ਮਦਰਾਸ 10.

ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਕਾਗਜ਼ਾਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਲਈ ਭੇਜਣ ਲਈ ਨਿਯਮ 269 ਅਤੇ 270, ਹਰੁਨਾਰੂ ਨਾਥ ਬਨੂਆ ਬਨਾਮ ਦੇਵ ਕਾਂਤ ਬਰੂਆ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1958, ਅਸਾਮ 160.

ਸ

ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨਾ ਆਰਟ. 118(1)

ਆਪਣੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣਾ, ਸਰਚਲਾਈਟ ਕੇਸ ਅਤੇ ਅਜਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਨਿਯਮ 387.

39. ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਿਵੀਲੇਜਾਂ, ਜੋ ਉੱਪਰ ਗਿਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਪ੍ਰਿਵੀਲੇਜਾਂ ਹਨ ਜੋ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਉੱਪਰ ਗਿਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਿਵੀਲੇਜਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਛੋਟ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਖਿਲਾਫ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚਾਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 105 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਿਵੀਲੇਜ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

40. ਵਿਚਾਰਣਯੋਗ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਕੀ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਿਵੀਲੇਜਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨੇ, ਹਵਾਲਾ ਦੇਣੇ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਸੀ. ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

41. ਸੰਸਦ ਸੰਘ ਦਾ ਵਿਧਾਨਕ ਅੰਗ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਲੋਕ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਿਰਫ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਹੈ।

42. 'ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਇਤਿਹਾਸ' ਵਿੱਚ ਐਫ.ਡਬਲਯੂ. ਮੈਟਲੈਂਡ 'ਦਿ ਵਰਕ ਆਫ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ' ਉੱਤੇ ਲਿਖਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

".....ਫਿਰ ਵੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਸਦਨ ਹੁਣ ਇੱਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗਲਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਉੱਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਵਮਾਨਨਾ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

43. ਡਾ. ਸੁਭਾਸ਼ ਸੀ. ਕਸ਼ਯਪ 'ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਐਡੀਸ਼ਨ ਨੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ:

“ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਕੰਮ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਹਨ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਸੰਸਦ ਨੇ, ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਇੱਕ ਬਹੁ-ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਭਰੇ ਹਨ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ. ਵਿਕਾਸ, ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹਵਾਦਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਵਾਰਣ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕੀਕਰਨ, ਸੰਘਰਸ਼ ਹੱਲ, ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ, ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਹੋਰ. ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਕਾਰਜ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਖੜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਚੌਥਾਈ ਤੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ. "

44. ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦਾ ਕੰਮਕਾਜ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਦਾ ਹੈ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 118 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ ਭਾਰਤ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਦਨਾਂ ਨੇ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਹਨ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਆਚਰਣ। ਰਾਜ ਸਭਾ ਨੇ ਘੜਿਆ ਹੈ ਨਿਯਮ, ਅਰਥਾਤ, 'ਦਿ ਰੂਲਜ਼ ਆਫ਼ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਐਂਡ ਕੰਡਕਟ ਆਫ਼ ਬਿਜ਼ਨਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ (ਰਾਜ ਸਭਾ)', ਜੋ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 01.07.1964. ਲੋਕ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਸਭਾ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਅਸਧਾਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ 17.05.1952 ਨੂੰ

45. ਰਾਜ ਸਭਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਫਰਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕੰਮ. ਮੈਟਲੈਂਡ 'ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ' ਨੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹਾਊਸਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਸਦ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ:

“.....ਫੇਰ ਹੁਣ ਕਮੇਟੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਦਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਜੇਕਰ ਜਨਤਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗਲਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ; ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਪਮਾਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ. ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤਰੀਕੇ ਜਨਤਾ ਦੀ ਦੇਰ ਨਾਲ ਸੰਸਦੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਮਿਸ਼ਨ; ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੁਧਾਰ।"

46. ਰਾਜ ਸਭਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਇ IX ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਸਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਬਿੱਲਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਚੁਣੀ / ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ। ਨਿਯਮ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਮੇਤ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮੇਟੀ, ਸਰਕਾਰੀ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਆਇ XXII 'ਵਿਭਾਗਿਕ ਸਬੰਧਤ ਸੰਸਦੀ ਖੜੇ ਕਮੇਟੀਆਂ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਨਿਯਮ 268 ਜੋ 'ਵਿਭਾਗਿਕ ਚੁਣੀ ਕਮੇਟੀਆਂ' ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"268. ਵਿਭਾਗ-ਸਬੰਧਤ ਖੜੀ ਕਮੇਟੀਆਂ
(1) ਸਦਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਖੜੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੜੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਜੋ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ/ਵਿਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣਗੀਆਂ।
(2) ਹਰ ਇੱਕ ਖੜੀ ਕਮੇਟੀ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ/ਵਿਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੀਜੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਹੈ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ, ਲੋਕ ਸਭਾ (ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਸਪੀਕਰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ), ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਿਹੇ ਗਏ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।"

47. ਨਿਯਮ 270 ਖੜੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਹਨ:"270. ਕਾਰਜਾਂਹਰ ਇੱਕ ਖੜੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਕਾਰਜ ਹੋਣਗੇ, ਅਰਥਾਤ:-

(ਅ) ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ/ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨਾ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਟ ਮੋਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ;

(ਬ) ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ/ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਕਿ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਾਂ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨਾ;

(c) ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ/ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣਾ ਅਤੇ ਉਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ

(d) ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸਦਨਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੌਲਿਕ ਦੀਰਘਕਾਲਿਕ ਨੀਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣਾ ਅਤੇ ਉਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨਾ:

ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ/ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।"

48. ਨਿਯਮ 277 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਕਿ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੁੱਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਕੈਡਿਊਲ III 'ਵਿਭਿੰਨ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ/ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਆਵੰਟਨ' ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀ ਹੈ। ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 7 'ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕਲਿਆਣ ਕਮੇਟੀ' ਹੈ ਜੋ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕਲਿਆਣ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।

49. ਮੌਜੂਦਾ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਜਿਸ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਹ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕਲਿਆਣ ਉੱਤੇ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਹੈ। ਐਮ. ਐਨ. ਕੌਲ ਅਤੇ ਐਸ. ਐਲ. ਸ਼ਕਧਰ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸੰਸਦ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ' ਵਿੱਚ, ਜੋ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਬਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ:

"ਸੰਸਦ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਈਟਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਜ਼ਣਤਾ ਜਾਂ ਵਿਸਥਾਰਤ ਵਿਚਾਰਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਖਾਸ ਤੌਰ ਉਤੇ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਿੱਚ ਉਪਯੋਗੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ, ਆਪਣੀ ਖਾਸ ਜਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਘਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲੋਂ ਬਜਾਏ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਥਾਰਤ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਿਸਟਮ ਸਦਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਲਈ ਅਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਪਕੜ ਖੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ।"

50. ਵਿਭਾਗੀ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਉਹ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਹਨ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ, ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਪੂਰਣ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।

D. ਸੰਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ

51. ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੇਠ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਮੰਨਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੈਨਸਾਰਡ ਵਿੱਚ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਸਾਲ 1868 ਵਿੱਚ ਕੌਕ ਬਰਨ, ਸੀ.ਜੇ. ਨੇ ਵਾਟਸਨ ਬਨਾਮ ਹੇਲੇਨ, 1869 ਕਿਊਬੀ 1 ਤੇ 4, ਪੰਨਾ 73 ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਪਰਮ ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕੌਕ ਬਰਨ, ਸੀ.ਜੇ., ਪੰਨਾ 89 ਤੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"...ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸੰਦੇਹ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਰਮ ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਵਿੱਚ ਗਹਿਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਥੇ ਕਹੇ ਅਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉੱਤੇ, ਸਮੁਦਾਇਕ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਲੁਕਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਭਰੋਸਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਹਾਨ ਹਿੱਤ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਨ, ਸਾਡਾ ਲਗਾਵ ਉਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਹੇਠ ਅਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ-ਜੇਕਰ ਮਹਾਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਲੁਕਾਇਆ ਜਾਵੇ? ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਮੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਚਾਰ, ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਉਪਯੋਗੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਮੁਕਾਮੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ? ਜੇਕਰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਸਾਰੇ ਉਪਾਯਾਂ ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਜੋ ਵਿਸ਼ਾ ਦਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਕੀ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਪਬਲਿਸਿਟੀ ਦੇਣਾ ਸਰਕਾਰ, ਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ?....

52. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ਾ ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂਚ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਕ ਬਰਨ ਸੀ.ਜੇ. ਨੇ ਅਗੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਸਦਨ ਆਪਣੇ ਖੜੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹਰ ਇੱਕ ਸਦਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ:

....ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਗੱਲ ਹੈ, ਕਿ ਸੰਸਦ ਦਾ ਹਰ ਇੱਕ ਸਦਨ, ਆਪਣੇ ਖੜੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਆਪਣੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਵਿਅਵਹਾਰਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹਰ ਇੱਕ ਸਦਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸੁਵਿਧਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨੂੰ ਹੈਨਸਾਰਡ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਜਰਨਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲਈ ਸੁਧਾਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਹਰ ਬਹਿਸ ਵਿੱਚ ਉਥੇ ਸ਼ਾਮਲ ਪਿਛਲੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕੱਠੇ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਦੋਵੇਂ ਸਦਨਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੌਮੀ ਦੁਰਭਾਗਿਆ ਵਜੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਅਵਹਾਰਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿਣਾ ਵਿਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਮਨਾਹੀ ਹੈ....

53. ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਨਿਯਮ 379 ਅਧੀਨ, ਸੈਕਰੇਟਰੀ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਸਦਨ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਨੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 1977' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ: -

"ਧਾਰਾ 3. ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਹੈ:

(1) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੁਝ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੱਚੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਦਨੀਅਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਾਬਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ; ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਨਤਕ ਭਲਾਈ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।

54. ਸੰਵਿਧਾਨ (ਚੁਆਲੀਵਾਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1978 ਦੁਆਰਾ, ਅਨੁਚਛੇਦ 361ਏ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ 'ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ' ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 361ਏ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"ਅਨੁਚਛੇਦ 361ਏ. ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ।-

(1) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੱਕ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੱਚੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ; ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਾਬਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗੁਪਤ ਬੈਠਕ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰੇਗਾ; ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰੇਗਾ।

(2) ਧਾਰਾ (1) ਵਾਇਰਲੈਸ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ.—ਇਸ ਅਨੁਚਛੇਦ ਵਿੱਚ, "ਅਖਬਾਰ" ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਬਰ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।"

55. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 118 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੁਣ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਗਿਆਬਦੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸੰਸਦ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਮੇਤ ਸੰਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਵਿੱਚ ਗਹਿਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲ ਕਦਮ ਹਨ।

56. ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 118 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੋਵਾਂ ਲਈ, ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਤੱਕ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਜਦੋਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ

ਹੋਈ, ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਜਾਣਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਓਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਦਾ ਹੱਕ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਓਂ ਵੱਲੋਂ 72ਵੀਂ ਅਤੇ 84ਵੀਂ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਚ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

E ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸੰਬੰਧੀ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ

57. ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਲਈ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸੰਸਦ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਐਮ.ਐਨ. ਕੌਲ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਲ. ਸ਼ਕਧਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਆਫ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ, ਸੱਤਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ"

ਉਸ ਘਰ ਜਾਂ ਉਸਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਘਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਘਰ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਲਈ ਜਾਂ ਉਸ ਘਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਲਈ। ਦੂਜੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਘਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਘਰ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਬਿਨਾਂ ਮਹਾਸਚਿਵ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਘਰ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ।

ਜਦੋਂ ਸਦਨ ਇਕੱਠਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅਰਜੰਟ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਗ਼ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਦਨ ਮੁੜ ਇਕੱਠਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਬੁਲੇਟਿਨ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਵੇ। ਪਰੰਤੂ, ਜੇਕਰ ਮਾਮਲਾ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਵੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ, ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੀ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਲੱਗੇ, ਤਾਂ ਸਪੀਕਰ ਬਿਨਾਂ ਸਦਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਦਨ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਦਨ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਦੀ ਮਿਤੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਵੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਸਿਰਫ ਇਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਸਦਨ ਦਾ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ।

58. ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2005 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੌਲ ਅਤੇ ਸ਼ਕਧਰ ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੇਰਵਾ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਸਦਨਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਇ XI ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਚੌਦਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ, ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਦਨ, ਇਸਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਲਈ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵੇਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ,2005 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਾਰਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ 28

ਅਪ੍ਰੈਲ 2008 ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ 2008 ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ 23 ਅਕਤੂਬਰ 2008 ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ:

(I) ਸਦਨ ਜਾਂ ਸਦਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਲਈ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ:

A. ਜੇਕਰ ਸਦਨ ਜਾਂ ਸਦਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਲਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਦੀ ਮਿਤੀ ਵੀ ਦੱਸਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਜਾਂ ਫੋਟੋਕਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਸਦਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ।

*****

(II) ਸਦਨ ਜਾਂ ਸਦਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਲਈ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ।

*****

III. ਸਦਨ ਜਾਂ ਸਦਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਜੋ ਮਹਾਸਚਿਵ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹਨ।

IV. ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਿ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਦਨ ਜਾਂ ਸਦਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ।

V. ਸਦਨ ਜਾਂ ਸਦਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਜੋ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ, ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੋਣ।

VI. ਕਮੇਟੀ ਆਫ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜਿਜ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ।"

59. ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੰਕਲਨ ਵਿੱਚ ਤੀਜੀ ਐਡੀਸ਼ਨ (2017) ਰਾਜ ਸਭਾ ਐਟ ਵਰਕ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਪੰਨਾ 257 'ਤੇ "ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ" ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਨਾ 257 ਤੋਂ ਪੰਨਾ 259 ਤੱਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਦਾਹਰਣ ਵੀ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਪੰਨਾ 259 'ਤੇ ਕੱਡਲੋਰ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਫਾਈਲ ਤੋਂ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਉੱਲੇਖਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਹੈ:

"ਕੱਡਲੋਰ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ 1 ਮਾਰਚ 1963 ਤੋਂ 15 ਮਾਰਚ 1963 ਤੱਕ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਕੇ. ਗੋਪਾਲਸ੍ਰੀਸ਼ਨਨ, ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਅਤੇ ਉਪਸਥਿਤੀ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਰਜਿਸਟਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਕਤ ਬੇਨਤੀ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਸਦਨ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਰਜਿਸਟਰ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਕੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਹਵਾਲੇ 30 ਜਨਵਰੀ 1964 ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਸਦਨ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ।"

ਸਦਨ ਦੀਆਂ ਛਪੀ/ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਬਹਿਸਾਂ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਬਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਦਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 78 ਅਧੀਨ, ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਛਾਪੇ ਗਏ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਦਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਲੈਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ ਤਦ ਹੀ ਉੱਠੇਗਾ ਜੇ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਸਕੱਤਰ-ਜਨਰਲ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ।"

60. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸਮੇਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

. ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗਤਾ।

61. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 57 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਜਤਾਇਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 57 "ਉਹ ਤੱਥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ" ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 57 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ:

“ਧਾਰਾ 57. ਉਹ ਤੱਥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। — ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

(1) ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ;

xxx xxx xxx

(4) ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਤਰੀਕਾ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਸੂਬਿਆਂ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਤਰੀਕਾ;

xxx xxx xxx

(13) xxx xxx xxx

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਜਨਤਕ ਇਤਿਹਾਸ, ਸਾਹਿਤ, ਵਿਗਿਆਨ ਜਾਂ ਕਲਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ, ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੀ ਮਦਦ ਲਈ ਉਚਿਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਜਾਂ ਹਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲ ਰੁਖ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਦਾ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੀ ਕਿਤਾਬ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੁਹੱਈਆ ਨਾ ਕਰਾਵੇ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਐਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੀ ਜਾਵੇ।”

62. ਧਾਰਾ 57 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੀ ਸਾਫ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਤਰੀਕਾ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ, ਉਹ ਤੱਥ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

63. ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਆਮ ਦੀਵਾਨ ਨੇ ਧਾਰਾ 57 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ

"ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਤਰੀਕਾ" ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। "ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਤਰੀਕਾ" ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਏ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਜੋ ਕਿ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਜਾਂ ਚੁਣੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਦਨ ਜਾਂ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸਕ੍ਰੇਟਰੀਏਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਕ੍ਰੇਟਰੀਏਟ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ।"

64. ਲੇਖ 118 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਚਾਲ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਮੇਤ ਇਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ "ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕੋਰਸ" ਦੇ ਭਾਵ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਆਮ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸੁਝਾਅ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ।

65. ਹੁਣ ਸੈਕਸ਼ਨ 57(4) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

66. ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਲੇਖ 372 ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰੱਦ ਜਾਂ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਅਨੁਕੂਲਨ ਆਦੇਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰੱਦ ਜਾਂ ਸੋਧ ਦੇ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਲੇਖ 372 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3)(ਬੀ) ਅਧੀਨ ਯੋਗ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਜਾਂ ਸੋਧੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਹੈ।

67. ਇਸ ਲਈ ਲੇਖ 372 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਅਨੁਕੂਲਨ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯੋਗ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ 1950 ਦੇ ਅਨੁਕੂਲਨ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸੋਧ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ 77 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼, 1950 ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 57(4) ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਸ ਤੱਥ ਦੁਆਰਾ ਘਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 57(4) ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਨੁਕੂਲਨ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

68. ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਧਾਰਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 74 ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 74 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"74. ਪਬਲਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ।—ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪਬਲਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਹਨ:

(i) ਸਾਵਰਨ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦੇ;

(ii) ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ, ਅਤੇ

(iii) ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ, ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ, ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਵਿਧਾਨਿਕ, ਨਿਆਇਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੇ;

(2) ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼।

69. ਧਾਰਾ 74 ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ, ਜਾਂ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇੱਕ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ

ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਚਾਹੇ ਉਹ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਸਮਗਰੀਆਂ ਵੀ ਸੱਚੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹਨ।

70. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਰਾਈਟ ਆਨਰੇਬਲ ਜੈਰਾਲਡ ਲਾਰਡ ਸਟ੍ਰਿਕਲੈਂਡ ਬਨਾਮ ਕਾਰਮੇਲੋ ਮਿਫਸੁਦ ਬੋਨਨੀਚੀ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1935 ਪੀ.ਸੀ. 34 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ ਕਿ ਬਹਿਸਾਂ ਸਿਰਫ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਹਨ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੱਥ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹਨ।"

71. ਬੰਬੈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 105 ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾਮਤ: ਸਟੈਂਡਰਡ ਚਾਰਟਰਡ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਏ.ਬੀ.ਐਫ.ਐਸ.ਆਈ & ਓਆਰ.ਐਸ., 2001 (4) ਬੋਮ.ਐਲ.ਆਰ 520। ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਟੈਂਡਰਡ ਚਾਰਟਰਡ ਬੈਂਕ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜੌਇੰਟ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 1 ਵਿੱਚ, ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਠੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਦੋ ਬਿੰਦੂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, ਕੀ ਜੌਇੰਟ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਅਧੀਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ।

ਦੂਜੇ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ, ਕੀ ਸੰਯੁਕਤ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਅਧੀਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

72. ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ 74(1)। ਨਿਰਣੇ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ. ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਦੂਜੇ ਪਾਸਿਓਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਜੇਪੀਸੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਏ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਅਧੀਨ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਐਚ. ਕਪਾਡੀਆ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸਨ) ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਜੇਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਖੋਜਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਆਖਰਕਾਰ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਨਜ਼ਰੀਏ 'ਤੇ. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਪੈਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਫੈਸਲੇ ਦੇ:

“5….ਜੇਪੀਸੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੀ ਦਲਾਲਾਂ ਅਤੇ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਸਟੈਂਡਰਡ ਚਾਰਟਰਡ ਬੈਂਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ 15% ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕੁਝ ਸੀ ਦਲਾਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੈਂਕਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕੁਝ ਬੈਂਕਿੰਗ ਅਤੇ ਮਾਰਕੀਟ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ। ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸ. ਜੇਪੀਸੀ ਨੇ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਦਲਾਲ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇ.ਪੀ.ਸੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਖਾਸ ਅਭਿਆਸ ਸਨ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਦਲਾਲਾਂ ਜਿਵੇਂ ਰੂਟਿੰਗ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਮਾਰਜਿਨ ਵਪਾਰ ਅਤੇ 15% ਵਿਵਸਥਾ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਦ ਜੇਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੂਟ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਸੀ 15% ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ, ਜੇਪੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੂਟ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬੈਂਕ ਮਿਉਚੁਅਲ ਫੰਡ ਜੇਪੀਸੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਟੈਂਡਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਸਬੂਤ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ 15% ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ ਸਟੈਂਡਰਡ ਚਾਰਟਰਡ ਬੈਂਕ ਅਤੇ HPD ਵਿਚਕਾਰ। ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਕੀ ਸੂਟ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਜਿਹੇ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ/ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੈਨ ਦੁਆਰਾ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਬੈਂਕ ਮਿਉਚੁਅਲ ਫੰਡ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਡੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਬੂਤ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ. ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨਤੀਜੇ ਆਖਰਕਾਰ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਗੇ ਮਾਮਲਾ ਸਵਾਲ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੀ ਭਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਆਖਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਹਾਲਾਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ।

73. ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 6 ਵਿੱਚ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"6.ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੈਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 74(1)(iii) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਬੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਦੂਜੇ, ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਰਿਪੋਰਟ ਸਟੈਂਡਰਡ ਚਾਰਟਰਡ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਐਚ.ਪੀ.ਡੀ. ਵਿਚਕਾਰ 15% ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕੈਨ ਬੈਂਕ ਮਿਉਚੁਅਲ ਫੰਡ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਧੀਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੱਥ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ। ਮਿਸਟਰ ਕੂਪਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮੇਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 27 ਜੂਨ, 2001 ਨੂੰ ਸਟੈਂਡਰਡ ਚਾਰਟਰਡ ਬੈਂਕ ਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਤਰਕ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੇਨਾਮੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਖਤਮ ਕਰਨ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ।"

ਜੀ. ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ

74. ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 85 ਦੇ ਖਰੜੇ 'ਤੇ ਬਹਿਸ (ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 105) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 169 ਦਾ ਖਰੜਾ (ਹੁਣ ਆਰਟੀਕਲ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 194), ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਂਬਰ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਨ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਦੇ ਕਾਮਨਜ਼। ਡਾ. ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਤੇ ਬਹਿਸ 'ਚ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਦਿੱਤੀ 03.06.1949 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

"ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਐਕਟ ਨੂੰ ਖੁਦ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਤਿੰਨ ਕੋਰਸਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਅਪਨਾਉਣਾ, ਭਾਵ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਮੇਅ ਦੀ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਸੋਰਸ ਬੁੱਕ ਹੈ। ਮੈਂ ਮੇਅ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸੂਚੀ ਦੇ ਲਗਭਗ 8 ਜਾਂ 9 ਕਾਲਮ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਅ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਕੋਡ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਵੋ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਬੀਸ ਜਾਂ ਪੰਜਾਹ ਪੰਨੇ ਜੋੜਨੇ ਪਵੇਗੇ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਇਸ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਜਿਹੇ ਵੱਡੇ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਨਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜੋ ਕਿ ਬੀਸ ਜਾਂ ਪੰਜਾਹ ਪੰਨੇ ਤੱਕ ਫੈਲਾ ਹੋਵੇ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹੀ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।"

75. ਡਰਾਫਟ ਲੇਖ ਨੂੰ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੀ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਮਾਣਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਹਨ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰੰਭ ਸਮੇਂ ਯੂਨਾਈਟਡ ਕਿੰਗਡਮ ਦੇ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

76. ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਸਦ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਦੌਰ ਵਿੱਚ, ਹਰੇਕ ਸੰਸਦ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਰਿਵਾਜ ਸੀ ਕਿ

ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਵਿਨਮ੍ਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਮਹਾਰਾਣੀ ਦੁਆਰਾ ਸੱਤਾ ਦੇਣ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਕਾਮਨ ਨੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਸਹਿਜ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵੱਡੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ, 1688 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬਿਤ ਹੋਈ। ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ, 1688 ਇੱਕ ਐਕਟ ਸੀ ਜੋ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤਾਜ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੈਟਲ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਲੇਖ IX ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ—

“ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ - ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸਬਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ:”

77. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਦੇ. ਏਰਸਕਾਈਨ ਮਈ 'ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ, 24' ਵਿੱਚ ਐਡੀਸ਼ਨ' ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬਿੱਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ: -

“ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ 1689 ਦੇ ਲੇਖ IX ਨੇ 'ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ' ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ 'ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਦੀ ਥਾਂ' ਵਿੱਚ 'ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂ ਸਵਾਲ' ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਹੇਠਾਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੀਮਿਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਕਸਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੈ ਗਈ ਹੈ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਇਸ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਛਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਹੈ (ਉੱਪਰ ਦੇਖੋ) ਅਤੇ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਕਿ ਨਿਆਇਕ ਵਿਆਖਿਆ ਲੇਖ IX ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸੰਕੁਚਿਤ ਨਾ ਕਰੇ।"

78. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸੰਸਦ ਵੀ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ। ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੁਆਰਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਬੋਲਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਕਈ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਫਾਰਮ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੋਟਿੰਗ, ਕਿਸੇ ਮੋਸ਼ਨ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ, ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ, ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਰੂਪ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਹੋਰ ਹੈ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਰੂਪ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੋ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਲਈ ਧਾਰਾ 105 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਅਨੁਛੇਦ 105 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਧਾਏ ਗਏ ਹਨ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਬਿਲ ਆਫ਼ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ IX ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਸਟਾਕਡੇਲ ਬਨਾਮ ਦਾ ਮਾਮਲਾ. ਹੈਨਸਾਰਡ, 9 ਈ. E.2 ਪੰਨਾ 1112 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਸ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਕੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਬਦਨਾਮੀ. ਲਾਰਡ ਡੇਨਮੈਨ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੀ.ਜੇ.

"ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕੁਈਨ ਐਲੀਜ਼ਾਬੇਥ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਕਹਿਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਕਸਰਤ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਅਨਿਵਾਰਯ ਅਤੇ ਸਰਵਸਮੱਤੀ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਤੀਜਤਨ, ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਸਵਾਲ ਦੇ ਲੰਘਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਣ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋਣ, ਉਸ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਛੋਟ ਮਿਲਦਾ ਹੈ...."

79. ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਬ੍ਰੈਡਲਾਅ ਬਨਾਮ ਗੋਸੇਟ (1884) 12 ਕਿ .ਬੀ.ਡੀ. 271. ਮੁਦਈ

ਬ੍ਰੈਡਲਾਘ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਬਰਗਸ ਸੀ। ਹਾਊਸ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਰਜੰਟ-ਏਟ-ਆਰਮਜ਼ ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰੈਡਲਾਘ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਜਦ ਤੱਕ ਉਹ ਇਹ ਵਚਨ ਨਾ ਦੇ ਦੇਵੇ ਕਿ ਉਹ ਹਾਊਸ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਭੰਗ ਕਰੇਗਾ। ਲਾਰਡ ਕੋਲਰਿਜ, ਸੀ.ਜੇ. ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:-

"....ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਅੰਦਰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਤੇ ਸਾਰੇ ਜੱਜ ਦੋ ਵੱਡੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, — ਬਰਡੈਟ ਬਨਾਮ ਐਬਟ 14 ਈਸਟ, 1, 148 ਅਤੇ ਸਟਾਕਡੇਲ ਬਨਾਮ ਹੈਨਸਾਰਡ 9 ਏ & ਈ 1; — ਅਤੇ ਜੋਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਸਦੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਆਪਣੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਅੰਦਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ, ਸਰਬਸੰਮਤ ਅਤੇ ਖਾਸ ਹੈ। ਲਾਰਡ ਐਲੇਨਬਰੋ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, "ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਮੁੱਲੇ ਅਤੇ ਅਕਾਰਜ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।"

80. ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਉਹ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਚੁਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਸੀ ਮਾਮਲਾ ਡਿੰਗਲ ਬਨਾਮ ਐਸੋਸੀਏਟਡ ਨਿਊਜ਼ਪੇਪਰਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ & ਓਰਸ. (1960) 2 ਕਿ .ਬੀ. 405. ਪਲੇਂਟਿਫ ਨੇ ਡੇਲੀ ਮੇਲ ਨਿਊਜ਼ਪੇਪਰ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਲਿਬਲਾਂ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ। ਪਲੇਂਟਿਫ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਲੇਖ ਛਾਪਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਰਡਵਿਕ ਸਮਸ਼ਾਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇ ਕਿਵੇਂ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਇੱਕ ਪੱਖਪਾਤੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਹਿੱਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ।

81. ਪੀਅਰਸਨ, ਜੇ. ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ, 1688 ਅਤੇ ਬ੍ਰੈਡਲਾਘ ਬਨਾਮ ਗੋਸੇਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ:-

"...ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ, 1688, § 1, ਆਰਟ.9, ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ: "ਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਬਹਿਸਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਥਾਂ ਬਾਹਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਜਾਂ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।"

ਬ੍ਰੈਡਲਾਘ ਬਨਾਮ ਗੋਸੇਟ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਪੜ੍ਹਨਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਹੈਡਨੋਟ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਹਿੱਸਾ: "ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਣੀ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੋ ਕੁਝ ਇਸਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਅੰਦਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਮਤਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਦੇ ਇੱਕ ਮਤਾ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦਾ ਹੱਕ ਸੀ।" ਇਥੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੈ।

ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਅਤੇ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਚੁਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਜਰਨਲ ਵਿੱਚ ਛਪਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 1 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਯਾਸ ਉਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ....

82. ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਜੋ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੀ ਚਰਚ ਆਫ ਸਾਇੰਟੋਲੋਜੀ ਆਫ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਬਨਾਮ ਜੈਨਸਨ-ਸਮਿਥ (1972) 1 ਕਿ .ਬੀ. 522. ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਡਿੰਗਲ ਬਨਾਮ ਐਸੋਸੀਏਟਡ ਨਿਊਜ਼ਪੇਪਰਜ਼, ਬ੍ਰਾਉਨ, ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ:-

"ਮੈਨੂੰ ਜਿਸ ਸਭ ਤੋਂ ਹਾਲੀਆ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਡਿੰਗਲ ਬਨਾਮ ਐਸੋਸੀਏਟਡ ਨਿਊਜ਼ਪੇਪਰਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ (1960) 2 ਕਿ .ਬੀ. 405 ਸੀ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦਾ ਦਾਵਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਲੇਖ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਚੁਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੇਖ ਨੇ ਜਾਹਿਰ ਤੌਰ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਅਵੈਧਤਾ ਇੱਕ ਸੁਝਾਅ ਲਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਖਾਮੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਸੈਟ ਆਫ ਫੈਕਟਸ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਥੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਮਾਨਹਾਨੀ ਆਧਾਰਿਤ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਲਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਮਾਨਤਾ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇਸ ਮਾਨਹਾਨੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ।" ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਜਾਂ ਮਿਸਟਰ ਹੋਰਡਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਮਕਸਦਾਂ ਜਾਂ ਇਰਾਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਖੁੱਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ.....

83. ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਉਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਅਚ੍ਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਥਰਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਮੇਤ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। 'ਚੁਣੌਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ 'ਇਮਪੀਚਿੰਗ' ਅਤੇ 'ਕ੍ਵੈਸਚਨਿੰਗ' ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ।

84.ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ (1688) ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 9 ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਹੱਦ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਕੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸਮੇਤ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ (1688) ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 9 ਵਿੱਚ ਸੰਜੋਏ ਗਏ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ ਪੈਪਰ (ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਆਫ ਟੈਕਸਿਜ਼) ਬਨਾਮ ਹਾਰਟ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਪੀਲਾਂ, 1993(1) ਆਲ ਈਆਰ 42 ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਸ ਦੀ ਇੱਕ ਸੱਤ ਮੈਂਬਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕੇਸ ਸੁਣਿਆ। ਲਾਰਡ ਬ੍ਰਾਊਨ-ਵਿਲਕਿੰਸਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਮਤ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਸਹਿਮਤ ਸਨ। ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਦੋ ਸਵਾਲ ਉੱਠੇ, ਉਹ ਲਾਰਡ ਬ੍ਰਾਉਨ ਵਿਲਕਿੰਸਨ ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤੇ:

".....ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਬਿਆਨ ਕਰਾਂਗਾ, ਅਪੀਲਾਂ ਨੇ ਵੀ ਦੋ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਗੁੜ੍ਹੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਢਿੱਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਸਦੀ ਇਤਿਹਾਸ ਜਾਂ ਹੈਨਸਾਰਡ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ। ਦੂਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ (1688) ਦੇ ਐਸ.5, ਆਰਟ 9 ਜਾਂ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ 795 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ।"

85.ਲਾਰਡ ਵਿਲਕਿੰਸਨ ਨੇ ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ (1688) ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 9 ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਕੀ ਸੰਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਜੋ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਬਹਿਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਉਥੇ ਕਹੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਲੇਖ 9 ਉੱਚਤਮ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸੰਕੀਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ

ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ (ਚਰਚਾ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ) ਅਤੇ ਉਹ ਕਹਿ ਸਕਣ ਜੋ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ (ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ)। ਪਰ, ਇਸ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਉਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੇਖਦਿਆਂ ਵੀ, ਮੈਂ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 'ਪ੍ਰਸ਼ਨ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਉਹ ਚੌੜਾਈ ਦਾ ਅਰਥ ਲਗਾਉਣ ਜੋ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਜੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖ 9 ਨਾ ਕੇਵਲ 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ' ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਵੀ 'ਥਾਂ' ਵਿੱਚ ਵੀ। ਜੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਮੀਡੀਆ ਜਾਂ ਹੋਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨਾ 'ਪ੍ਰਸ਼ਨ' ਨੂੰ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਬੋਲਣਾ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੇਖ 9 ਦਾ ਅਸਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੀ ਟਿੱਪਣੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਲੇਖ 9 ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਅਰਥ, ਜਿਸ ਐਤਿਹਾਸਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੰਡ, ਨਾਗਰਿਕ ਜਾਂ ਆਪਰਾਧਿਕ, ਦਾ ਸਾਮਨਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ ਅਤੇ ਸਟੂਅਰਟ ਮੋਨਾਰਕ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਉਹ ਚਰਚਾ ਕਰ ਸਕਣ ਜੋ ਉਹ; ਮੋਨਾਰਕ ਦੇ ਬਜਾਏ, ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਨਿਯਮ ਦੀ ਢਿੱਲ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਹੈਨਸਾਰਡ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਅਸਰ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਦੀ ਸਵਾਧੀਨਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਥੇ ਕਹੀ ਅਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਅਸਰ ਦੇਣ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ।"

86.ਲਾਰਡਸ ਦੇ ਸਦਨ ਨੇ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਹੈਨਸਾਰਡ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਸੰਗਤ ਹਨ ਉਸ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਹੁਣ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਹੈਨਸਾਰਡ ਨੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਅਕਸਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਪਰਦੇਸੀ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ. ਬ੍ਰਿੰਡ ਵਿੱਚ ਵਿ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ [1991] ਲਈ ਰਾਜ ਦੇ ਸਕੱਤਰ 1 ਸਾਰੇ ER 720, [1991] 1 AC 696 ਇਹ ਤਾਜ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਹੰਸਾਰਡ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਦੇਖੋ ਕਿ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਸੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ (ਵੇਖੋ [1991] 1 AC 696 ਤੇ 741)। ਇਹ ਸਦਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜੋ ਕਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ (ਵੇਖੋ [1991] 1 ਸਾਰੇ ER 720 724, 729-730, [1991] 1 AC 696 'ਤੇ 749, 755- 'ਤੇ 756)। ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਉਸ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹੈਨਸਾਰਡ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਉਲੰਘਣਾ ਕਲਾ 9. ਫਿਰ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਅਤੇ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਦੋਵਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ; ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

87. ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਵਿਲਕਿੰਸਨ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੰਸਦੀ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ (1688) ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 9 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ:

“....ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਸ਼ੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਸਦਨ ਨੂੰ ਹੈਨਸਾਰਡ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਕੇਤ ਹਨ ਕਿ, ਜੇ ਇਹ ਸਦਨ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਸੰਸਦ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਮੇਰੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਸੰਸਦੀ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਐਸ 1, ਆਰਟ 9 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ....”

88. ਫਿਰ ਲਾਰਡਸ ਆਫ ਦ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਪੈਪਰ ਬਨਾਮ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਨਿਊ ਜ਼ੀਲੈਂਡ ਲਿਮਿਟੇਡ ਪ੍ਰਾਈਵੀ ਕੌਂਸਲ, (1994) 3 ਆਲ ਈਆਰ 407 ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਹੈਨਸਾਰਡ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਾਰਡ ਵਿਲਕਿੰਸਨ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ:

“ਚੂੰਕਿ ਹੁਣ ਹੈਨਸਾਰਡ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਮੰਨਿਆ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸਹੀ) ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਹੈਨਸਾਰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਿਹਾ (ਵਿਸਥਾਰ 8.2.10 ਅਤੇ 8.2.14) ਜਾਂ ਕਿ ਸਟੇਟ-ਓਨਡ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਜ਼ ਐਕਟ 1986 ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ (ਵਿਸਥਾਰ 8.4.1)। ਇਹ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਲਈ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੁਝਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੋਲੇ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਗਲਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਮਲ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਮੇਲੀ ਜੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਸਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਘਟਨਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਨੁਚਿਤਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਤਾਂ ਇਸ ਕੋਰਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

89. ਆਰ. ਬਨਾਮ ਮਰਫੀ, (1986) 5 ਐਨ.ਐਸ.ਡਬਲਿਊ.ਐਲ.ਆਰ 18 ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 9 ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੰਸਾਰਡ ਦੀ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉੱਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੰਟ ਜੇ., ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਕਿਹਾ:

“ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ, ਆਰਟ 9 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ‘ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ... ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਾਂ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ’ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ (ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ) ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ (ਜਾਂ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਗਵਾਹ) ਖਿਲਾਫ ਹਨ, ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਮੈਂਬਰ (ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਗਵਾਹ) ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।”

90. ਅਗਲਾ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਉਹ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਸ ਵਿੱਚ ਵਿਲਸਨ ਬਨਾਮ ਫਰਸਟ ਕਾਉਂਟੀ ਟ੍ਰਸਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (2003) ਯੂਕੇਐਚਐਲ 40 ਦਾ ਹੈ। ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਸ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੈਪਰ ਬਨਾਮ ਹਾਰਟ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਨੈਪਚਾਰਿਕ ਅਪਵਾਦ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੈਪਰ ਬਨਾਮ ਹਾਰਟ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਨਿਯਮ ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਸਮਗਰੀਆਂ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਮਦਦ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ। ਪੈਰਾ 60 ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

"....ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ

ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਿਆਨਾਂ ਵੱਲ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਦੀ 'ਪੁੱਛਗਿੱਛ' ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਸੂਚਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਕਰਕੇ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਨਿਯਮਨ ਲਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੋਟਰਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੋਂ, ਪੈਪਰ ਬਨਾਮ ਹਾਰਟ ਮਾਮਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਥਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਿੰਡ ਬਨਾਮ ਸੈਕਰੇਟਰੀ ਆਫ ਸਟੇਟ ਫਾਰ ਦ ਹੋਮ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ [1991] 1 ਸਾਰੇ ਈਆਰ 720, [1991] 1 ਏਸੀ 696 ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ...."

91. ਟੁਸੈਂਟ ਬਨਾਮ ਐਟਰਨੀ ਜਨਰਲ ਆਫ ਸੈਂਟ ਵਿੰਸੈਂਟ, (2007) ਯੂਕੇਪੀਸੀ 48 ਮਾਮਲਾ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਸ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਲੇਖ IX ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਦਾ ਲੇਖ IX ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਜਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਦੇਣਾ ਬੇਤੁਕੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗਾ। ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ, ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

"ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਬੋਰਡ ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਲੇਖ 9 ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਬਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਵਿਆਪਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਵੱਲ ਮੁੜਦਾ ਹੈ। ਲੇਖ 9 ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਜਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਸੰਸਦੀ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਉਪਯੋਗ ਨਾਲ ਚਿੰਤਿਤ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖ 9 ਦੇ ਆਮ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। 'ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ' ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ "ਬੇਤੁਕੇ ਨਤੀਜੇ" ਹੋਣੇ ਸਨ; ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਜੌਇੰਟ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 241 (ਯੂਨਾਈਟਡ ਕਿੰਗਡਮ, ਸੈਸ਼ਨ 1998-1999, ਐਚਐਲ ਪੇਪਰ 43-ਆਈ, ਐਚਸੀ 214-ਆਈ)। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਲੇਖ 9 ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਪੂਰੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਰਡ ਬ੍ਰਾਉਨ-ਵਿਲਕਿੰਸਨ ਨੇ ਪ੍ਰੀਬਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੰਨਾ 332 'ਤੇ ਕਿਹਾ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ:

"ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਕਤਾਰ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਜੋ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਲੇਖ 9 ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੋਵੇਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਣ ਲਈ ਚੌਕਸ ਹਨ। ਜਿੰਨਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਹੀ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੱਲ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੀਆਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ।"

92.ਲਾਰਡਸ ਦੇ ਸਦਨ ਨੇ ਜੌਇੰਟ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਫੈਸਲੇ ਦਾ 17ਵਾਂ ਪੈਰਾ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਹੈ:-

"ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ। ਇਹ ਅਪੱਤੀਜਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਅਸਰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਰਾਸਰ ਅਨੁਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੱਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ": ਪੈਪਰ ਬਨਾਮ ਹਾਰਟ, ਪ੍ਰਤੀ ਲਾਰਡ ਬ੍ਰਾਉਨ-ਵਿਲਕਿੰਸਨ ਪੰਨਾ 634A। ਜੌਇੰਟ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਕਿ ਸੰਸਦ ਸਿਰਫ ਇਸ ਵਿਕਾਸ ਦਾ

ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ "ਸੰਸਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਆਂਕਿਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਆਧੁਨਿਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਹਨ, ਵੱਖਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀਆਂ" (ਪੈਰਾ 50) ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ "ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚਾਰਣਯੋਗ ਨਤੀਜੇ ਹੋਣਗੇ", ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਿਹੇ ਗਏ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ "ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕਰਕੇ" ਕਾਰਜਪਾਲਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ "ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ" ਅਤੇ "ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਜਾਂਚ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣਾ" (ਪੈਰਾ SUPREME COURT REPORTS

51)। ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਸ਼ਾਹਦਾ ਕੀਤਾ, ਕਿ

“ਇਹ ਅਨੁਚਿੱਤ ਪਰਿਣਾਮ ਹੋਵੇਗਾ ਅਨੁਚਿੱਤ 9 ਦਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਨੁਚਿੱਤ 9 ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦਾ ਸਰੋਤ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ।”

93. ਸਰਕਾਰੀ ਵਪਾਰ ਦਫਤਰ ਬਨਾਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, (2010) ਕਿ .ਬੀ. 98, ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸਟੈਨਲੀ ਬਰਨਟਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਐਤਿਹਾਸਿਕ ਤੱਥਾਂ ਜਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ "ਪ੍ਰਸ਼ਨ" ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਪੈਰਾ 49 ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

“49. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਣਾ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਿਰਫ ਐਤਿਹਾਸਿਕ ਤੱਥਾਂ ਜਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ "ਪ੍ਰਸ਼ਨ" ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ: [35] ਉੱਪਰ ਦੇਖੋ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਜ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਉੱਠਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਆਨ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ: ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਐਕਟ 1998 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਕੇ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਗਤਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਧਾਰਾ 19 ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨਵਾਲਾ ਉਪਾਯ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਾਰਨ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਹੋਣ। [ਆਰ (ਜਾਵੇਦ) ਬਨਾਮ ਗ੍ਰਹਿ ਸੱਕੱਤਰ [2001] ਈਡਬਲਿਊਸੀਏ ਸਿਵ 789, [2002] ਕਿ .ਬੀ. 129 ਵਿੱਚ [33]:

ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਸੰਸਦ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦਾ ਇੱਕ ਐਕਟ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਆਪਣੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਇਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਹਰ ਇੱਕ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਦੋ ਸਦਨਾਂ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਦੀ।

94. ਸਟੈਨਲੀ ਬਰਨਟਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਐ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਟੂਰ ਆਪਰੇਟਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਐਚ.ਐਮ. ਟ੍ਰੈਜ਼ਰੀ, [2007] ਈ.ਡਬਲਿਊ.ਐਚ.ਸੀ. 2062 (ਐਡਮਿਨ) ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਟ੍ਰੈਜ਼ਰੀ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪੱਤੀ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 5 ਵਿੱਚ, ਸਪੀਕਰ ਆਫ ਦ ਹਾਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਆਪੱਤੀ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੈਰਾ 5 ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਹੈ:

"ਹਾਉਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਦਾਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਉਸ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰੈਜ਼ਰੀ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਕਰਨਾ ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਆਰਟ.9 ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।"

95. ਸੰਸਦੀ ਸਮਗਰੀ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਵਿੱਚ ਤੰਸੈਂਟ (ਉੱਪਰ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 117, 124 ਅਤੇ 125 ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"117. ਮੇਰੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਦੋ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹੇ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦਾ ਕਿ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ (ਜਾਂ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਜੋ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੰਸੈਂਟ ਵਰਗੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਉਹ ਜਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨ ਦਾ। ਇਹ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ: ਉਹ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ 'ਤੇ ਲੈਣ ਦਾ ਕਾਰਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਏ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਲਈ ਬੇਤੁੱਕੀ ਹੋਵੇਗੀ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰ (ਬ੍ਰੈਡਲੀ) ਵੱਲੋਂ ਵਰਕ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ [2007] ਈ.ਡਬਲਿਊ.ਐਚ.ਸੀ. 242 (ਐਡਮਿਨ) ਵਿੱਚ ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਸਮਝਦਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਸਮਗਰੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।

124. ਏ.ਪੀ.ਡੀ. ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਅਨਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਤਾਵਰਣੀ ਉਪਾਯ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਵੀ, ਮੇਰੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ, ਜੇਕਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਿਸਦਾ ਸਬੂਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਾਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕਹੇ ਜਾਂ ਸੁਣੇ ਗਏ ਬਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰੈਜ਼ਰੀ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਰਾਕੇਟ ਵਿਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸੋਚਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਬਿੰਦੂ ਬਣਾਏ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

125. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੰਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਦੇ ਬੇਨੇ ਏਸੇ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ।"

96. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਆਰ ਬਨਾਮ ਸੈਕਟਰੀ ਆਫ਼ ਸਟੇਟ ਫਾਰ ਟਰੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਸਾਬਕਾ ਪੱਖ ਐਂਡਰਸਨ ਸਟ੍ਰੈਥਕਲਾਈਡ ਪੀ.ਐਲ.ਸੀ., 1983(2) ਸਾਰੇ ER 233, ਡਨ ਐਲ.ਜੇ. ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੈਨਸਾਰਡ ਵਿਚ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਬਿਆਨ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਆਨ ਜਾਂ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਅਰਥ ਕੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਹੀ ਅਨੁਮਾਨ ਕੀ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ, ਡਨ ਐਲਜੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬਿੱਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 9। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਮੇਰੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਊਸ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕੁਝ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਲਈ ਹੈਨਸਾਰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹੋਈ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਰਾਹਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾਪਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਿਰਫ ਨੋਟ ਲੈਣਾ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਬਿਆਨ ਜਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਮਤਲਬ ਕੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਉਚਿਤ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਇਹ, ਮੇਰੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਦੇ 9 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਉਹ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਬਲੈਕਸਟੋਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਰਥਾਤ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣਾ, ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਤੋਂ

ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਭਵਿਤ ਵਿਪਰੀਤ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਬ੍ਰਾਊਨ ਨੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

97. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੁੰਨ ਐਲ.ਜੇ. ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਪਰ (ਟੈਕਸਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਕ) ਬਨਾਮ ਹਾਰਟ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਨੇ ਨਾਮਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੁੰਨ ਐਲ.ਜੇ. ਦੀ ਰਾਏ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕੇਸ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੀ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਟਿੱਪਣੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਉਪਯੋਗੀ ਹੈ:

“ਆਰ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਸੈਕਰੇਟਰੀ ਫਾਰ ਟ੍ਰੇਡ; ਐਕਸ ਪੀ ਐਂਡਰਸਨ ਸਟ੍ਰਾਥਕਲਾਈਡ ਪੀਐਲਸੀ [1982] 2 ਆਲ ਈਆਰ 233 ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਇੱਕ ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਕਰੌਨ ਨੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਰਟ 9 (237, 239 ਪ੍ਰਤੀ ਦੁੰਨ ਐਲ.ਜੇ.) ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੀ ਰਿਆਇਤ ਅਤੇ ਇਸ ਘਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੇਰੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਐਕਸ ਪੀ ਐਂਡਰਸਨ ਸਟ੍ਰਾਥਕਲਾਈਡ ਪੀਐਲਸੀ ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।”

98. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਸਰਕਾਰੀ ਵਪਾਰ ਦਫਤਰ ਬਨਾਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਸੁਪਰਾ). ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਟੈਨਲੀ ਬਰਨਟਨ ਜੇ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਿਰਫ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥ ਜਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ; ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 'ਸਵਾਲ' ਉੱਠਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 58 ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ:

“58. ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਮੇਰੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਿਸਟਰ ਚੈਂਬਰਲੈਨ ਦੀ ਹੋਰ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੈਰਾ 23(b)(i) ਉੱਤੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਅਦਾਲਤ (ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਗਈ ਰਾਏ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ; ਜੇ ਉਹ ਵੱਖਰਾ ਨਤੀਜਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਯਾ ਤਾਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਏ ਗਲਤ ਸੀ (ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਕਾਰਨ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ), ਜਿਸ ਨਾਲ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਜੋਖਮ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਅਸਲ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਾਂ, ਉਸ ਜੋਖਮ ਕਾਰਨ, ਉਹ ਰਾਏ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਵੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਹੋਰਥੋਂ ਐਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਅਨਿਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਏ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਨਿਆਇਆ ਨੁਕਸਾਨ 'ਤੇ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਜੇ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਏ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਏ ਗਲਤ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਰਡ ਵੂਲਫ ਐਮ.ਆਰ. ਨੇ ਹੈਮਿਲਟਨ ਬਨਾਮ ਅਲ ਫਾਇਦ [1999] 1 ਡਬਲਯੂਐਲਆਰ 1569, 1586ਜੀ 'ਤੇ ਕਿਹਾ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।"

99. ਇਸੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਕਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 62 ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"62. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਆਰ(ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਟੂਰ ਆਪਰੇਟਰਜ਼) ਐਚਐਮ ਖਜ਼ਾਨਾ [2008] ਐਸਟੀਸੀ 547 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਕਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ

ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਯਾ ਤਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉੱਤੇ ਕੀ ਬੁਰਾਈ ਸੀ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦੇ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਸੰਦਰਭ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ।"

100. ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 58 ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸਮਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਨਾ ਸੰਸਦ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਨੋਟਿੰਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ 'ਸਵਾਲ' ਜਾਂ 'ਚੁਣੌਤੀ' ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਜਾਂ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਇਹ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉੱਤੇ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਦਾਖਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਜਾਂ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨਿਆਇਕ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਜਾਂ ਐਤਰਾਜ਼ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਗਰੀ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸਮਗਰੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ 'ਲਿਸ' ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀ ਜਾਂ ਨਤੀਜਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਅਨਿਆਇਕ ਨੁਕਸਾਨ ਉਪਰੋਕਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

101. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਿਸੇ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸੀਮਿਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

102. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਮੇਤ ਸੰਸਦ ਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਕੈਟਰਿੰਗ ਕਲੀਨਰਜ਼ ਆਫ ਸਦਰਨ ਰੇਲਵੇ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ & ਅਨੁ., (1987) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 700 ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਗੁਜਰਾਤ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਸਿਟੀ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਹਿੰਦ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਭਾ & ਓਰਸ., (1995) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 27। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਿਲਿੰਦ & ਓਰਸ., (2001) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 4 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰੇਲਵੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, (2003) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 289 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਰੇਲਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਿਸ ਅਰੁਣਾ ਰਾਯ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ & ਓਰਸ., (2002) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 368 ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਐਸ.ਬੀ. ਚਵਾਨ ਕਮੇਟੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਨੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਐਮ.ਸੀ. ਮਹਿਤਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, 2017 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ 394 ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਪਰਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਗੰਗਾ ਗੈਸ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਹਨ ਕਿਸ਼ਨ ਲਾਲ ਗੇਰਾ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ & ਓਰਸ., (2011) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 529; ਮਾਡਰਨ ਡੈਂਟਲ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਰਿਸਰਚ ਸੈਂਟਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ & ਓਰਸ., (2016) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 353; ਅਤੇ ਲਾਲ ਬਾਬੂ ਪ੍ਰਿਯਦਰਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਅਮਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, (2015) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 795।

103. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਉਪਸਥਿਤ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਹ

ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਨਾ ਤਾਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

104. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਨਿਯਮ, ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸੰਸਦੀ ਸਮਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਸੰਸਦੀ ਸਮਗਰੀ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ, ਉਹ ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਕੋਈ ਆਗਿਆ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਸਦ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1874, ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਜੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

105. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੰਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਪਰ ਕਾਫੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਜੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਘਟਦੀਆਂ ਹਨ, ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਜੋ ਤੱਥ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਤੱਥ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਦੋਂ ਸੰਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਖੁਦ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਕੋਈ ਔਚਿਤਯ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ।

ਐਚ. ਬਾਹਰੂ ਨਿਯਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਲਾਗੂ ਹਨ

106. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਬਾਹਰੂ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੇ ਬਾਹਰੂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧੇਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਨਾ ਤਾਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਬਾਹਰੂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਸਦੀ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ।

107. ਮਾਇਸੂਰ ਦੀ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਵੀ. ਬਿਦਾਪ, 1974 (3) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 337, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਯਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ 'ਐਂਗਲੋ-ਅਮਰੀਕਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ, ਹੋਰ ਸਿਸਟਮਾਂ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ, ਸੰਸਦੀ ਬਹਿਸਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਚਰਚਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ'। ਨਿਆਂਕਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਯਰ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਨਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਬਹਿਸਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਮਜਬੂਤ ਕੇਸ ਹੈ।

ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 5 ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੀ:

"ਬਹਿਸਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਕ੍ਰਿਤਰਿਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਕਾਦਮਿਕ ਰਾਏ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਇਹ ਸੁਝਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇੱਕ ਅਰਥ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਭਿਆਸ ਹੈ, ਹਰ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਤਰਕਸੰਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਉਹ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਉੱਚ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੂਲੀਅਸ ਸਟੋਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂਕਾ ਫਰੈਂਕਫਰਟਰ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੁਝਾਉਂਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਬਾਹਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲੇਖਕਤਾ ਅਤੇ

ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਰੰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਬਾਤਚੀਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰੋਤਾਂ ਵਲ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਤਰਫ ਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਨਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਹਿਸਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਘੱਟ ਮਾਫੀਨਾਮਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਤ ਕੇਸ ਹੈ।"

108. ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਆਰ.ਐਸ. ਨਾਇਕ ਬਨਾਮ ਏ.ਆਰ. ਅੰਤੁਲੇ, 1984 (2) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 183, ਨੇ ਇਸ ਐਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸਾਂ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਬਹਿਸਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ' ਅਨੁਸਾਰ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 32 ਵਿੱਚ, ਦੇਸਾਈ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦਿਆਂ ਵਿਸਤਾਰਤ ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 33 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰੁਝਾਨ ਜ਼ਰੂਰ ਉਲਟੇ ਗੀਅਰ ਵਿੱਚ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਮਦਦ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣਾ ਹੈ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 33 ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"33. ਰੁਝਾਨ ਜ਼ਰੂਰ ਉਲਟੇ ਗੀਅਰ ਵਿੱਚ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਮਦਦ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣਾ ਹੈ" ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਸ [2018] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.

ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਵੈਧ ਬਾਹਰੀ ਮਦਦਾਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੇ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤਕ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

109. ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਬਿਦਗਾ ਮਾਮਲੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅੰਤਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 34 ਤੋਂ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਉਪਯੋਗੀ ਹੈ:

"34.ਹੋਰ ਵੀ, ਇਸ ਦੇ ਜਨਮ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਬਾਹਰੀ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਬਲੈਕ-ਕਲਾਸਨ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪੇਪਰਵਰਕ ਵਾਲਡਹੋਫ ਆਸ਼ਾਫੈਨਬਰਗ ਏਜੀ(2) ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਸਾਈਮਨ ਆਫ ਗਲੈਸਡੇਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੀਅਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦਿਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ:

"ਘੱਟੋ ਘੱਟ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਛਾਣ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਭਵ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਹਿਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਅਜੇ ਵੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ।

ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਹੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਲੰਬੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਦੋਨੋਂ ਸਦਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਰਤਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ-ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਮ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਰਗ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਰੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮਦਦ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਮੈਂਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਵਰਤਣਾ ਹੋਰ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਥੇ, ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਹ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।"

...ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਚੌਥੇ ਸੰਸਕਰਣ, ਵਾਲਿਉਮ 44 ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 901 ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ ਕਿ 'ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।' ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਿਆਨ ਹੇਠ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਰ. ਵੀ. ਓਲਹਬਗੀਆ, ਆਰ. ਵੀ. ਬਲੋਕਸਮ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੱਠਵੀਂ

ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਮਦਦ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਰੀ ਨਿਯਮ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮਰਣਾਸੰਨ ਅੰਗਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਝੁਲਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅੰਤਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ....

ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਾਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਸੰਯੁਕਤ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਮਦਦ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹਨ...

ਇਸ ਲਈ, ਸ਼੍ਰੀ ਸਿੰਘਵੀ ਦੀ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਦ੍ਵਾਰਾ, ਇਸਦੇ ਸਾਰੇ ਧਾਰਾਵਾਂ, ਮੁਦੀਮਨ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਕੇ ਸੰਥਾਨਮ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਬਾਹਰੀ ਮਦਦਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

110. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਸਮਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਮਗਰੀਆਂ ਦੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਲੇ ਬਾਹਰੂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਸੀਖਿਆ ਵਾਲੇ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀਸ਼ ਸਾਲਵੇ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ.ਕੇ. ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ, ਸੀਖਿਆ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਸਮਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੰਸਦੀ ਸਮਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਸੰਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਸਮਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਅਦਾਲਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦੇਵੇ।

111. ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਸੀਖਿਆ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਯੋਤੀ ਹਰਸ਼ਦ ਮਹਿਤਾ (ਮਿਸਿਜ਼) ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ, 2009 (10) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 564 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

112. ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਨਾਮਤ: ਜਨਕੀਰਾਮਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 57 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

"57. ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਜਨਕੀਰਾਮਨ ਕਮੇਟੀ, ਸੰਯੁਕਤ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਗਰੁੱਪ (ਆਈ.ਡੀ.ਜੀ.) ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸਿਰਫ ਐਕਟ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰੇਸ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸਮਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੀਖਿਆ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ,"

113. ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 28(viii) ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਤਰਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦਾ ਇਰਤਿਕਾਦ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜਨਕੀਰਾਮਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਸੀ। ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੀਖਿਅਤ ਜੱਜ ਨੇ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਦੀ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੁਝ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 57 ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਸਿਰਫ ਐਕਟ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਟਰੇਸ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰਯ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 58 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"58. ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਖਾਸ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜ ਨੂੰ ਉਕਤ ਦੋ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਣ।"

114. ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਲਿਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਬੂਤ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਸੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 57 ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਖਾਸ ਜੱਜ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਜਨਕੀਰਾਮਨ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਿੱਪਣੀ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

115. ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਹੋਰ, 2013 (16) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 538. ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 50 ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"50. ਇਹ ਲੰਬੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਦੁਆਰਾ ਅਚ੍ਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਐਕਟ, 1952 ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਗੋਰ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦਲਮੀਆ ਬਨਾਮ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਆਰ. ਟੈਂਡੋਲਕਰ ਅਤੇ ਓਰਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1958 ਐਸ.ਸੀ. 538 ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਅਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਵਜੋਂ ਅਸਵੀਕਾਰਯ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਆਂਕੀ ਫੈਸਲੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਮਾਧਵ ਰਾਓ ਜੀਵਾਜੀ ਰਾਓ ਸਿੰਧੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਸਟੇਟ ਫਾਰ ਇੰਡੀਆ ਇਨ ਕੌਂਸਲ (1903-04) 31 ਆਈ.ਏ. 239 (ਪੀ.ਸੀ.), ਐਮ/ਐਸ ਰਘੁਬੀਰ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਡਾ. ਐਮ.ਐਲ. ਹਸਨ ਐਮ.ਏ.ਐਮ/ਐਨ.ਏ./031/1953 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਨਾਗ 71; 55 ਕ੍ਰਿ ਐਲ.ਜੇ. 366, ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦਲਮੀਆ ਬਨਾਮ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਆਰ., ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1958 ਐਸ.ਸੀ. 538, ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ,(1977) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 608, ਸ਼ਾਮ ਕਾਂਤ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ : (1992) ਸੁਪ (2) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 521 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ : (2001) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 181, ਪੈਰਾ 29-34 ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ। ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪੈਰਾ 34 ਅੰਤਰਗਤ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"34 ... ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤਾਂ, ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ, ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਬੰਧੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।"

"51. ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਸਕਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਬੰਧੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਤਰਕਸੰਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਅਨੁਸਰਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਵਜੋਂ ਵਰਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਜਨਕੀਰਾਮਨ ਕਮੇਟੀ ..." ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸੰਸਥਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਰੀਰ ਹੈ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

... ਗਵਰਨਰ, ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1992 ਨੂੰ ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਨ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਸੰਭਵ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ,

ਸਰਕਾਰੀ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀਜ਼, ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਬਾਂਡਾਂ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਸੌਦਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਸੀ।"

117. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1952 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਗਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਾਮਨ ਕਾਰਨ: ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੋਸਾਇਟੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ, 2017 (7) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 158 ਹੈ।

118. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 14 ਅਤੇ 16 ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 21 ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਇ ਪਵਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 21 ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ:

"21....ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ/ਖਾਲੀ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਖੋਜ/ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਰਾਇ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਉਕਤ ਰਾਇ ਪਵਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀ।"

119. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ।

I. ਸੱਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਰਜਪਾਲ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ

120. ਇੱਕ ਸੰਘ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਕਾਰਜਪਾਲ, ਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਸੀਮਿਤ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦਾ ਵੰਡਣਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਰਬੋਚਚਤਾ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਕੇ. ਮੁਖਰਜੀਆ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ, ਰਾਮ ਜਵਾਇਆ ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1955 ਐਸ.ਸੀ. 549 ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਪੈਰਾ 12 ਵਿਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-

"...ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਪੂਰੀ ਸਖਤੀ ਵਿਚ ਪਛਾਣਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਜਾਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਅੰਗ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵੱਲੋਂ ਉਹ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਨ...."

121. ਵਿਧਾਨਿਕ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਵਿਚ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮੂਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕੇਸ਼ਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 1973 ਐੱਸਸੀ 1461 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਰਾਜ. ਪਰ, ਤਿੰਨਾਂ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ. ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ, ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਸਤਿਕਾਰ ਹੈ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਤਿੰਨਾਂ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਟੀਚਾ 'ਵੀ ਦਿ ਪੀਪਲ' ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪਸੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨਾਂ ਅੰਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਵਾਰ-ਵਾਰ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 1964 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1 ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਗਜੇਂਦਰਗੜਕਰ, CJ., ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ

ਰੱਖਿਆ:

"ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ, ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਗਰਿਮਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਗਰਿਮਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੋ ਅਗਸਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਪਾਲ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਗ ਹੈ, ਨੂੰ" ਵਿਰੋਧ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਤਰਕਸ਼ੀਲ, ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮਝ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰਾਜ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਵਿਕਾਸ, ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ।"

122. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 'ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ' ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੰਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਸਾਰਬਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਰਬੋਚਤਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਅਚਰਜ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਯੂਨਾਈਟਡ ਕਿੰਗਡਮ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੰਸਦੀ ਸਾਰਬਤਾ ਦਾ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੋਈ ਸਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੈ। ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ, (1688) ਦੇ ਲੇਖ 9 ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ, ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

123. ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਖਤ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਤਿੰਨੋਂ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਯਾਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਅੰਗ ਦੁਆਰਾ ਬਾਧਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤਿੰਨੋਂ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ, ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਸੱਚਾ ਕੰਮ ਹੋ ਸਕੇ।

ਜੇ. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਲੇਖ 121 & ਲੇਖ 122

124. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 121 ਅਤੇ ਲੇਖ 122 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋ ਕੇ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ, ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਧਾਂਤ ਉਪਰੋਕਤ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਦੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੋ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਮੇਤ ਕਾਰਵਾਈ।

125. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲੇਖ 122 ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ 'ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ' ਪਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਮੌਲਿਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰੋਕ ਸਿਰਫ ਉਕਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਹਨ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਪੂਰੀ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖਾਸ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ 1964 (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 194 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"ਸਾਡੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਬੇਸ਼ੱਕ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੂਲ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸੱਤਵੇਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਅਧੀਨ ਤਿੰਨ ਸੂਚੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਪਰ ਸੂਚੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਯਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ। ਉਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਆਪਣੇ ਪੂਰਨ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਰਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ; ਪਰ ਸੱਤਾ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਪ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਡੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਸੰਸਦ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸਰਬੋਚਚਤਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤੀਜੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਵਿਧਾਨਕ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ, ਉਹ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਲੇਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ, ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।"

126. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤੀਜੇ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਵਿਧਾਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿੱਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ, 1688 ਦੇ ਲੇਖ IX ਦੀ ਤਾਕਤ ਉੱਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਪਵਾਦ ਹਨ। ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੈਫਰੈਂਸ ਨੰਬਰ 1 ਆਫ 1964 (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹਨ।

127. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮਾਣਣ ਵਾਲੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸੰਸਦੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਅਪਨਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

128. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲੇਖ 122 ਦੀ ਤਾਕਤ ਉੱਤੇ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਹ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

K. ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹਨ

129. ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਆਰੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1950 ਵਿੱਚ ਪਤੰਜਲੀ ਸਾਸਤ੍ਰੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਰੋਮੇਸ਼ ਥਾਪਰ ਬਨਾਮ ਦ ਸਟੇਟ ਆਫ ਮਦਰਾਸ, 1950 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 594 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ:

"ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਾਰੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਨਾਂ ਮੁਫਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਚਰਚਾ ਦੇ ਕੋਈ ਵੀ ਜਨ ਸਿੱਖਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਲੋਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਕਾਰਜ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

130. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਬੈਨੇਟ ਕੋਲਮੈਨ & ਕੰ. ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਯੂ.ਓ.ਆਈ.) ਅਤੇ ਹੋਰ., ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1973 ਐਸ.ਸੀ. 106 (150), ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਸੰਧਿਧਾਰਾ ਦਾ ਆਰਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰਜਨਿਕ ਆਲੋਚਨਾ ਇਸਦੇ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।" ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜ ਦਾ ਅੰਗ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਹੋਵੇ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਸਾਰਜਨਿਕ ਆਲੋਚਨਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਸਾਰਜਨਿਕ ਆਲੋਚਨਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਚੈੱਕ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹੈ।

131.ਵਾਸਨ ਬਨਾਮ ਵਾਲਟਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕੋਕਬਰਨ ਸੀਜੇ., ਨੇ ਕਿਹਾ:

> "...ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੋਰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਭ ਕੁਝ ਵਿੱਚ ਗਹਿਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੋਵੇ... ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਦੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂਚ ਨਾਲ...."

132. ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਲੋਕ ਲੇਖਣ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗਹਿਰੀ ਜਨਤਕ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ

ਕੋਕਬਰਨ ਸੀਜੇ., ਨੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲੋਕ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਮਕਸਦਾਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਆਚਰਣ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਹੋਰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਦਨਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਨਤਾ ਲਾਭਾਨਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੋਕਬਰਨ ਸੀਜੇ ਵੱਲੋਂ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਭਾਰੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ:

> "...ਲੋਕ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਮਕਸਦਾਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀਸਿਰਫ ਬਹੁਤ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ, ਮੰਤਰੀਆਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ,ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਦਨਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਤੇ, ਜੱਜਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਹੁਣ ਹਰ ਦਿਨ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਐਕਸ ਜਾਂ ਓਫਿਸੀਓ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਲੇਖਕਾਂ'ਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਤੇ ਕੈਦ ਲਿਆਉਂਦੀਆਂ। ਫਿਰ ਵੀ ਕੌਣ ਸ਼ੱਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਾ ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਨਾਲ ਲਾਭਾਨਵਿਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਕਸਰ ਅਨਿਆਇ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਲੋਕ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਵਿਰੋਧੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਗਲਤ ਅਹਿਸਾਸ ਹੇਠ ਦੁੱਖ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾਹੈ, ਰਾਸ਼ਟਰ ਲੋਕ ਰਾਇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਲੋਕ ਫਰਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦਾਹੈ?"...

133. "ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ" ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਸ ਬਿਲਜ਼ ਆਫ ਰਾਈਟ 1888 ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 9 ਦੇ ਉੱਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਪਰ ਬਨਾਮ

ਹਾਰਟ ([1993, 2] ਲਾਰਡਸ) 1993 ਏਸੀ 593, ਨੇ ਕਿਹਾ : ਆਰਟੀਕਲ 9 ਦਾ ਅਸਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੀ ਟਿੱਪਣੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।' ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈਸ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

134. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਐਮ.ਐਸ.ਐਮ. ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸਿਨਹਾ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਏਆਈਆਰ 1959 ਐਸ.ਸੀ. 395, ਵਿੱਚ ਬਿਹਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਚ ਲਾਈਟ ਕੇਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ, ਬਿਹਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਪੀਕਰ,

ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਹੇ ਗਏ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਰਚ ਲਾਈਟ ਨੇ ਆਪਣੇ 31 ਮਈ 1957 ਦੇ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ

ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਰਚ ਲਾਈਟ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ, ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 32 ਅਧੀਨ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਅਨੁਚਿੱਤ 19(1)(ਕ) ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਉਲੰਘਣ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 19(1)(ਕ) ਅਤੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 194(1) ਅਤੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 194 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਰਚ ਲਾਈਟ ਦੁਆਰਾ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਬੇਈਮਾਨ ਰਿਪੋਰਟ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 32 ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ:

“32...ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਬੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹਾਲਾਤ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਹੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਨੂੰ ਵਿਗੜਿਆ ਅਤੇ ਬੇਵਫ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਏ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਵਿਗੜੀ ਅਤੇ ਬੇਵਫ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਭਾਸ਼ਣ, ਯਾਨਿ, ਨੂੰ ਅਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਿੱਸੇ ਸਮੇਤ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼, ਪ੍ਰਮਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸਦਨ ਆਈਟਮ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹੀ ਚਾਰਜ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੱਤਾ ਅਤੇ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਹੈ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਰਾਏ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਦਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਦਨ ਜੱਜ।"

135. ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਆਰਟੀਕਲ 19(1)(a) ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਜੋ ਕਿ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਟਿੱਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੰਸਦ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਦਨ ਦਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੰਦਰਭ ਐਡਮ ਬਨਾਮ ਵਾਰਡ, 1917 ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ AC 309, ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਏ ਤਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਸੇਵਕ 'ਤੇ ਨਿੰਦਿਆ ਟਿੱਪਣੀ. ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਸੇਵਕ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ. ਦੇ ਲਾਰਡ ਐਟਕਿੰਸਨ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਲਾਰਡਜ਼ ਦਾ ਘਰ:

"ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਆਮ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਹੈਨਸਾਰਡ ਦੀਆਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਲ, ਨੇਵਲ ਜਾਂ ਮਿਲਟਰੀ ਸੇਵਕ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਸ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਨਿੰਦਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦਰਸ਼ਕ ਚੁਣਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੇਵਕ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਨਿਰਾਧਾਰ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨਿੰਦਕ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਆਰਮੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਜਨਰਲ ਸਕੋਬੇਲ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ; ਅਤੇ ਉਸ ਮਹਾਨ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਲਦੇ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜਨਰਲ ਦੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ।"

136. ਆਰ ਬਨਾਮ ਮਰਫੀ, 1986 (5) ਵਿੱਚ NSWLR 18, ਹੰਟ, ਜੇ. ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦੁਆਰਾ ਅਭਿਆਸ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਮਹਾਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ. ਹੇਠ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਅਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ

ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸਾਧਾਰਣ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਕਸਰਤ (ਚਾਹੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ) ਦੁਆਰਾ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ (ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ) ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਹੀ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਭੈ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਨਾ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿੱਚ ਵਾਂਛਨੀਯ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ (ਵੱਡੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ) ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਹਨਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ (ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ) 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ।"

137. ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੀ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛਾਣਿਆ ਹੈ:

"ਕੋਈ ਵੀ ਸਦਸੀ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਵੀ ਨਾਗਰਿਕ, ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਪਰ ਜੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਦਸਿਆਂ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਆਚਰਣ ਕਾਰਨ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਮਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇ ਟਿੱਪਣੀ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਸਭਿਆ ਜਾਂ ਗਾਲੀ-ਗਲੋਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀ ਜਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਆਲੋਚਨਾ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ"।

(ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਪ੍ਰੈਸ ਅਤੇ ਸੰਸਦ" ਵਿੱਚ ਏ.ਐਨ. ਗਰੋਵਰ ਦੁਆਰਾ ਜੇ.ਸੀ.ਐਸ.ਪੀ.ਐਕਸ.ਵੀ.ਆਈ.ਆਈ. 1984 ਵਿੱਚ ਪੰਨਾ 141 ਤੇ ਉਦ੍ਧ□ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।)

138. ਐਰਸਕਾਈਨ ਮੇਅ ਨੇ 'ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ' (ਚੌਬੀਸਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ) ਵਿੱਚ ਅਵਮਾਨਨਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਚੂਕ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਦਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ, ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਬਾਧਾ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵ੍ਰਿਤੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕੋਈ ਮਿਸਾਲ ਨਾ ਹੋਵੇ।"

139. ਇੱਕ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਬਰਡੇਟ ਬਨਾਮ ਐਬੋਟ, (1811) 104 ER 559, 561, ਇਹ ਅਦਾਲਤ 1964 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1, (1965) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 413, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ, ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਗਰਿਮਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਗਰਿਮਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਦੋ ਅਗਸਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰਾਜ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ "ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅੰਗ ਹੈ, ਨੂੰ ਵਿਰੋਧ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਤਰਕਸ਼ੀਲ, ਸਾਂਝੇ ਅਤੇ ਸਮਝ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰਾਜ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਣ ਵਿਕਾਸ, ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ।"

140. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਵਮਾਨਨਾ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸਿਦਾਂਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਵੀ ਉਤਨੇ ਹੀ ਸੱਚੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ:

"ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਵਿਛੋੜਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅਵਮਾਨਨਾ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਜਿੰਨਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਜੱਜ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜੋ ਲਾਰਡ ਐਟਕਿਨ ਨੇ ਆਂਦ੍ਰੇ ਪੌਲ ਬਨਾਮ ਅਟਾਰਨੀ-ਜਨਰਲ ਆਫ ਟ੍ਰਿਨੀਡਾਡ, ਏਆਈਆਰ 1936 ਪੀਸੀ 141 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਲਾਰਡ ਐਟਕਿਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਨਿਆਂ ਇੱਕ ਬੰਦ ਗੁਣ

ਨਹੀਂ ਹੈ; ਉਸਨੂੰ ਸਾਧਾਰਣ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਸਕ੍ਰੂਟਨੀ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਪੂਰਣ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।'" ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਕਿ ਅਵਮਾਨਨਾ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਵਧਾਨੀ, ਸਮਝਦਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਅਕਸਰ ਜਾਂ ਬੇਤਰਤੀਬ ਵਰਤੋਂ ਗੁੱਸੇ ਜਾਂ ਚਿੜਚਿੜਾਪਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਗਰਿਮਾ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਪਰ ਕਦੇ ਕਦੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਅਸਰ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਮਝਦਾਰ ਜੱਜ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੀ ਗਰਿਮਾ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਡਰਤਾ, ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਆਂਕਾਰੀ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸੰਯਮ, ਗਰਿਮਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਲੀਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸੱਚ ਹੈ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਤਨਾ ਹੀ ਸੱਚ ਹੈ।"

141. ਅਵਮਾਨਨਾ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ 'ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕੁੰਜੀ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

142. ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਹੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਅ) ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਧੀਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਘਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਮਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਘਰ ਦੀ ਛਵੀ ਨੂੰ ਧੁੰਦਲਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਵਲਗਰ ਜਾਂ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਘਰ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

143. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ, ਉਹ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਬਾਰੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸੰਸਦ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਗੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਰਜਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ।

ਜਦੋਂ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਜਾਂ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਆਗਿਆਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ।

L ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ

144. 'ਫੈਸਲਾ' ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਅਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਰਬਰਾਹੀ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਕਾਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇਵਾ ਉੱਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ।

145. L'Esprit des Lois ਵਿੱਚ Montesquieu, 1748, ਆਧੁਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

“ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਇੱਕਜੁੱਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਾਂ ਉਸੇ ਸਰੀਰ ਜਾਂ

ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ 'ਤੇ, ਉਥੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕੋਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, ਜੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ। ਸਨ ਇਹ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ, ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਿਆ ਵਿਸ਼ੇ ਮਨਮਾਨੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਜੱਜ ਲਈ ਫਿਰ ਵਿਧਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਜੱਜ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਕੁਝ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਉਹੀ ਆਦਮੀ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕੋ ਸਰੀਰ ..."

146. ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੋਈ ਸਖਤ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਿੰਨ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜੋ ਕਿ ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਨ ਪਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਰੇਕ ਅੰਗ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਕਾਰਜ ਸੌਂਪਦੀਆਂ ਹਨ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਜੋ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਇੱਕ ਅੰਗ ਫੰਕਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਜੋ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਗ. ਨੌ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਈ.ਆਰ. ਕੋਏਲਹੋ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ, 2007 (2) SCC 1, ਡੀਲਿੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ਼ 64, 65 ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ 67:

"64. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪਾਉਣਾ। ਸੰਘਵਾਦੀ ਵਿੱਚ 47, 48, ਅਤੇ 51, ਜੇਮਜ਼ ਮੈਡੀਸਨ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿੱਚ ਸੰਘੀ 47, ਮੈਡੀਸਨ ਨੇ ਮੋਂਟੇਸਕੀਯੂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵੱਖ ਹੋਣਾ (ਕਿਤਾਬ XI, ਅਧਿਆਇ 6)। ਉੱਥੇ ਮੋਂਟੇਸਕੀਯੂ ਲਿਖਦਾ ਹੈ,

“ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਇਕਜੁੱਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਇੱਕੋ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ, ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ.... ਫੇਰ, ਕੋਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।"

ਮੈਡੀਸਨ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਂਟੇਸਕੀਯੂ ਨੇ ਇਹ ਵੱਖਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ।

65. ਦ ਫੈਡਰਲਿਸਟ 78 ਵਿੱਚ ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ ਹੈਮਿਲਟਨ, ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ:

“ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਹੈ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੀਮਿਤ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹਨ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਥਾਰਟੀ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਪਵਾਦ; ਅਜਿਹੇ, ਲਈ ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕਿ ਇਹ ਅਟੈਂਡਰ ਦਾ ਕੋਈ ਬਿੱਲ, ਕੋਈ ਸਾਬਕਾ ਪੋਸਟ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਅਸਲ ਕਾਨੂੰਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਧਿਅਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਉਲਟ. ਬਿਨਾ ਇਹ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।" (੪੩੪)

67. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਾ ਦੀ ਵੰਡ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮੂਲ ਬਣਤਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਮੂਲ ਬਣਤਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ, ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਦੀ ਵੰਡ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖਾਸ ਹਵਾਲੇ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ 1964, (1965) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 413 ਵਿੱਚ ਪਛਾਣਿਆ ਸੀ।

147. ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਡੀ ਸੰਸਦ ਇੱਕ ਬਹੁ-ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸੰਸਥਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ

ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨਿਵਾਰਣ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ। ਪਰੰਤੂ, ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, 1977 (4) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 608 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 105 ਅਤੇ 194 ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਕੇਵਲ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇੱਕ ਘਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਅਜਮਾ ਸਕਦਾ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਅਵਹੇਲਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ" ਅਤੇ "ਛੋਟਾਂ" ਬਾਰੇ ਮੋਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਇਸ ਨਾਲ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਤਲ, ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਧਾਰਨ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ।"

148. ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

149. ਡਿੰਗਲ ਬਨਾਮ ਐਸੋਸੀਏਟਡ ਨਿਊਜ਼ਪੇਪਰਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਨਹਾਨੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਬਚਾਅਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਪੀਅਰਸਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

"...ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜੇ ਖੁਦ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰਕਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਜਾਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਕਾਰਜ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਵੱਖਰੇ ਮੁੱਦੇ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਵੱਖਰੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ."

150. ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੁਝਾਉਂਦਾ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਮੁੱਦੇ, ਤੱਥ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਏ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਭਾਰ ਦੇਣਾ ਹੈ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਰਜ ਹੈ ਜੋ ਕੇਸ ਦਰ ਕੇਸ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸਚਿਤ ਜਾਂ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਿਸਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਈ ਗਈ ਪੂਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਿਸੇ ਨਿਜੀ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੀ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਡਰ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਵੀਕ□ਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗੀ, ਨਿਰਾਧਾਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਨਾਲ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦਾ ਰਿਪੋਰਟ

ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਨਤੀਜੇ

(i) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 105 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਦ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 105 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(ii) ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਜਾਜ਼ਤ ਯੋਗ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਮ ਜਨਤਾ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਮੇਤ ਸੰਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਵਿੱਚ ਗਹਿਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲ ਕਦਮ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਤਾਂ ਤਦ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਣ।

(iii) ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 57(4) ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੇ ਤੱਥ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(iv) ਸੰਸਦ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ “ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ” ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਲਈ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਪਬਲਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ।

(v) ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਚਾਹੇ ਉਹ ਪਬਲਿਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਵੀ ਸੱਚੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹੈ।

(vi) ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਦੇ ਬਿਆਨ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਜਾਂ ‘ਚੁਣੌਤੀ’ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ‘ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ’, ਜੋ ਕਿ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਚੁਣੌਤੀ ਜਾਂ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਦੋਵਾਂ ਉੱਤੇ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਕਰਸ਼ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬੰਧਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵਤੰਤਰ ਤੌਰ ਤੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ।

(vii) ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੰਸਦੀ ਸਮਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਕਿ ਯਾਚੀ ਦੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਸਮਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ, ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦੇਵੇ।

(viii) ਸੰਵਿਧਾਨ ਰਾਜ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਭੀ ਸਰਬੋਚਚਤਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਪਰ, ਤਿੰਨੋਂ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਤਿੰਨੋਂ ਅੰਗਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਬਾਤਚੀਤ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਿਮਰਸ਼ ਦੀ

ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਤਿੰਨੋਂ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ 'ਅਸੀਂ ਲੋਕ' ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਕਸਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਤਿੰਨੋਂ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ।

(ix) ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ 19(1)(a) ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਡ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਧੀਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਸਦਨ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਮੈਂਬਰ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਮਲਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਸਦਨ ਦੀ ਛਵੀ ਨੂੰ ਧੂੰਹਾਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਸਭਿਆ ਜਾਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸਦਨ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

(x) ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(xi) ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਮੁੱਦੇ ਉਸ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।

152. ਉਪਰੋਕਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਲਿਖਤੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਉਚਿਤ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate